

Zadaće Vlade RH prema izvještaju Misije OESS-a

Veleposlanici Semneby, voda misije OESS-a u Zagrebu i Wunenburger, predstavnik izaslanstva Europske komisije u Zagrebu, podnijeli su 20. studenoga 2002. Izvještaj o stanju u Hrvatskoj i o tome se raspravljalo na sjednici Stalnog vijeća OESS-a u Beču.

U Izvještaju se ističe da je Hrvatska znatno napredovala u ispunjavanju mandata misije i na tome je hrvatskoj Vladi odano priznanje. Ukazano je na daljnje zadaće: poštovanje obveza prema Međunarodnom sudu za ratne zločine u Haagu, povratak i reintegracija izbjeglica i reforma pravosuđa.

Što se tiče suradnje s Haaškim sudom uočava se stanoviti napredak, ali se traži nastavak progona osumnjičenih. Kao prepreke rješavanju izbjegličkih problema iznose se negativna stajališta javnosti, administrativna i zakonska zaštita i gospodarska stagnacija.

Naglašava se važnost reforme pravosuđa čija djelotvornost je ključna za stvaranje okruženja pogodnog za ulaganja i rješavanje građanskih i kaznenih postupaka koji proistječu iz rata. "Kada pravda kasni, kao da je nije ni bilo", ističe se u Izvještaju.

Sve ovo su problemi koje Vlada RH mora riješiti ako želi ostvariti svoje težnje da se Hrvatska priključi NATO-u i Europskoj uniji, a u napretku njihovog rješavanja treba pomoći istinski duh suradnje hrvatske Vlade i OESS-ove misije, istaknuo je Douglas Davidson, zamjenik šefa misije.

Hrvatski sabor je 13. prosinca donio Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, što je značajan korak u potvrđivanju Hrvatske kao zemlje u kojoj se poštuju načela ljudskih prava i ravnopravnosti građana. Taj zakon Izvještaj ne spominje, međutim, misija OESS-a će jamačno pozdraviti njegovo donošenje.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona	3
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak	25
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona	34
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju	35
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	41
- Prijedlog zakona o državnim potporama	46
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije	50
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Makedonije o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit	51
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Države Kuvajt o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i izbjegavanju plaćanja poreza na dohodak i na imovinu	52
- Prijedlog odluke o dodjeli pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica šteta od elementarnih nepogoda u drugom polugodištu 2002. godine	53
- Informacija o stanju u Željezari Sisak	55
- Odgovori na zastupnička pitanja	59

PRIKAZ RADA:

- 26. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7, 8, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 27, 28, 29. STUDENOGA
TE 4, 5, 6, 11, 12 I 13. PROSINCA 2002.

Dopune dnevnog reda

4. prosinca

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Zdenka Haramije i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika zastupnika Stjepana Dehina

6. prosinca

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima državnih odvjetništava

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nekretnina

- Prijedlog odluke o sudjelovanju hrvatskih vojnih promatrača u mirov-

noj misiji Ujedinjenih naroda u Zapadnoj Sahari

- Prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji

12. prosinca

- Izvješće o prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 1. točke 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu

13. prosinca

- Rezolucija o transferu Zvonka Bušića izu Sjedinjenih Američkih Država u Republiku Hrvatsku

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONA

Zakonski doprinos djelotvornijem progonu kriminaliteta

Najviše polemike izazvale su odredbe kojima se sankcionira veličanje fašističkih režima, izvrgavanje ruglu predsjednika države te predviđa dekriminalizacija posjedovanja manjih količina droge za osobnu uporabu.

Na ovoj sjednici pred zastupnicima su se, treći put u posljednje tri godine, našle izmjene i dopune Kaznenog zakona. Riječ je o modernizaciji i usklađivanju postojećih rješenja s ratificiranim međunarodnim konvencijama i standardima EU što bi, po

mišljenju predlagatelja - Vlade RH, trebalo pridonijeti efikasnijem progonu i sankcioniranju svih oblika kriminaliteta, posebice gospodarskog.

Nakon burne cjelodnevne rasprave koja je obilovala polemikama i na momente izlazila iz "zadanih okvira",

ponuđeni zakonski prijedlog dobio je "zeleno" svjetlo. Oporbeni zastupnici su se, doduše, protivili predloženim izmjenama, napominjući da poostrežavanje kaznenopravne represije ne jamči uspješnije suzbijanje kriminaliteta. Najviše polemike izazvale su

odredbe kojima se sankcionira veličanje fašističkih režima, izvrgavanje ruglu predsjednika države te predviđa dekriminalizacija posjedovanja manjih količina droge za osobnu uporabu. Dok većina zastupnika smatra da bi vrijeđanje predsjednika trebalo tretirati kao prekršaj, bojeći se uvođenje na mala vrata verbalnog delikta, mišljenja oko dekriminalizacije droga bila su podijeljena. Klubovi oporbenih zastupnika oštro su se usprotivili tom prijedlogu, jednako kao i HSS, uz upozorenje da, umjesto toga, treba intenzivirati borbu protiv pošasti droge jer podaci govore o alarmantnom porastu broja ovisnika među mladima.

Za mnoge sudionike u raspravi dvojbeno je i uvođenje inkriminacije "veličanje bivših fašističkih država i organizacija" jer bi to, kako kažu, moglo otvoriti brojne nove podjele i pitanja. Smatraju da Kaznenim zakonom treba kažnjavati organizirano, i podstrekačko djelovanje, npr. proizvođače i distributere fašističkih obilježja, ali ne i maloljetnike koji se "kite tim simbolima" i ne znajući što oni znače (to bi trebalo ostaviti prekršajnoj sferi). Oporba drži da bi trebalo sankcionirati veličanje svih totalitarnih režima, a čulo se i mišljenje da se spornom odredbom samo želi skrenuti pozornost od gospodarskih i socijalnih problema.

Nakon brojnih replika sudionika u pojedinačnoj raspravi, pogotovo kad je riječ o njihovu različitom viđenju fašizma, antifaašizma, komunizma, itd., većina zastupnika je ipak podržala predložene izmjene Kaznenog zakona, a njihove primjedbe prosljeđene su predlagatelju.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju Prijedloga zakona navodi se da su od stupanja na snagu i primjene postojećeg kaznenog zakona protekle već četiri godine, te da su instituti materijalnog kaznenog prava, u odnosu na procesuiranje nezakonitih radnji, u međuvremenu podvrgnuti argumentiranoj kritici stručne, ali i šire javnosti, koja je ukazala na nužnost njihove izmjene (sukladno temeljnim načelima Ustava RH i međunarodnog prava).

Predložene izmjene trebale bi pridonijeti efikasnijem progonu i sankcioniranju svih oblika kriminaliteta, posebice gospodarskog, to

više što su postojeće odredbe osuvremenjene i usklađene s ratificiranim međunarodnim konvencijama i standardima EU. Ponudeni

Najvažnije izmjene u općem dijelu Kaznenog zakona odnose se na produljenje rokova zastare i na novu definiciju načela krivnje.

zakonski prijedlog u skladu je s preuzetom obvezom jačanja institucija i vladavine prava, te sprječavanja i suzbijanja kriminala i drugih nezakonitih aktivnosti, sukladno člancima 75. i 80. glave VII. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, naglašava predlagatelj. Radi se, naime, o preoblikovanju već postojećih instituta i sadržaja materijalnog kaznenog prava, osobito kad je riječ o katalogu inkriminacija posebnog dijela.

Najvažnije izmjene u općem dijelu postojećeg Zakona odnose se na produljenje rokova kod zastare i na novu definiciju načela krivnje (nova koncepcija sastojaka krivnje i s tim u vezi krajnje nužde, popravci odredaba o zabludama i ukidanje odredbe članka 48. o krivnji za kaznena djela počinjena u sredstvima javnog priopćavanja). Stanoviti teorijski popravci predlažu se i u materiji sudioništva te predviđa ukidanje odredaba o posljedicama osude, amnestiji i pomilovanju.

Na području sankcija predlaže se uvođenje doživotnog umjesto dugotrajnog zatvora, te promjena naziva teško ubojstvo u umorstvo.

Na području sankcija predlaže se doživotni, umjesto dugotrajnog zatvora. Ta je izmjena zahtijevala i promjenu nekih drugih odredaba, naročito o uvjetnom otpustu. Na posve nov način uređena je novčana kazna, a dopunjena je i odredba o oduzimanju imovinske koristi. Radi jačanja generalno-preventivnog učinka, kod imovinskih, kaznenih djela protiv života i tijela, kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta i koruptivnih kaznenih djela, povećava se poseban minimum i poseban maksimum propisanih zatvorskih kazni. Očekuje se da će to pridonijeti adekvatnijoj kaznenoj politici koja je, očigledno, preblaga.

Što se, pak, tiče organiziranog kriminaliteta, izmijenjena je definicija zločinačke organizacije (čl.89.st.23.) a počinjenje kaznenog djela u sastavu grupe ili zločinačke organizacije predviđeno je kao kvalifikatorna okolnost i kod nekih drugih kaznenih djela tipičnih za organizirani kriminalitet (prijevare, prikrivanja, krivotvorenja novca i vrijednosnih papira).

Na temelju određenih inicijativa u našoj javnosti novim člankom 151a. predlaže se uvođenje novog kaznenog djela "veličanje bivših fašističkih država ili organizacija", za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do 3 godine. Kako stoji u

Povećavaju se maksimalne i minimalne zatvorske kazne kod imovinskih, kaznenih djela protiv života i tijela, kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta i koruptivnih kaznenih djela.

obrazloženju predlagatelja, to je rješenje utemeljeno na preambuli Ustava, u kojem se daje negativna ocjena bivše Nezavisne Države Hrvatske, a oblikovano je djelomično i po uzoru na slična kaznena djela njemačkog zakonodavstva.

Novim člankom 187a. popis kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom dopunjava se "zapovjednom odgovornošću". To je u skladu s člankom 28. Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda koji je Republika Hrvatska potpisala 12. listopada 1998., a stupio je na snagu 1. srpnja 2002.

Kod kaznenih djela protiv života i tijela izvršene su manje korekcije glede obilježja pojedinih kaznenih djela i kaznenih okvira, dok su kod imovinskih delikata kazne u znatnijoj mjeri pooštrene. To posebno vrijedi za kazneno djelo prijevare, koje bi ubuduće obuhvaćalo i sadašnje kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju. Predlaže se, nadalje, dekriminalizacija posjedovanja droge te izmjena članka 203. prema kojoj više ne bi bilo moguće isključenje protupravnosti kod klevete.

Značajne izmjene predviđene su i na području gospodarskih kaznenih djela. Razlog - tijekom pretvorbe i privatizacije u Republici Hrvatskoj počinjen je veliki broj kriminalnih radnji koje nerijetko nisu niti

procesuirane, i koje otežavaju afirmaciju načela vladavine prava, dovode do nepovjerenja građana u zakone i vlast, negativno utječu na gospodarski razvoj, odbijaju ulagače, itd. Kao središnje kazneno djelo gospodarskog kriminaliteta predviđa se zloraba povjerenja (članak 294a) koja stupa na mjesto dosadašnje zlorabe položaja i ovlasti (članci 337. stavci 3. i 4.) ako je počinitelj odgovorna osoba. Stoga su "ukinuta" i neka druga gospodarska kaznena djela (članci 291., 292. i 294.). Revidirana su i stečajna kaznena djela davanja i primanja mita u gospodarskom poslovanju.

Kao kazneno djelo inkriminiralo bi se i "veličanje bivših fašističkih država ili organizacija", "izvrgavanje ruglu predsjednika države" a popis kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom dopunjava se "zapovjednom odgovornošću".

Kad je riječ o kompjutorskim kaznenim djelima, treba spomenuti da su uvedena nova kaznena djela računalnog krivotvorenja i računalne prijevare, dok su pooštrene kazne za oštećenje i uporabu tuđih podataka, kao ključno kazneno djelo iz tog područja.

Novina je i to da je kod svih kaznenih djela protiv službene dužnosti isključena mogućnost da njihov počinitelj bude i odgovorna osoba. Zadržana je i zloraba položaja i ovlasti, ali sada isključivo kao službeničko kazneno djelo.

Značajne izmjene predviđene su i na području gospodarskih kaznenih djela. Kao temeljno kazneno djelo predviđa se zloraba povjerenja, što se u prvom redu odnosi na odgovorne osobe u gospodarstvu.

Kod prometnih delikata nije se ulazilo u radikalnije izmjene, već se predlagatelj ograničio na uvođenje novog kaznenog djela "ugrožavanja

prometa opasnom radnjom ili sredstvom."

Spomenimo i to da se posebnom odredbom predviđa i kaznena odgovornost sudaca i sudaca-porotnika za "kršenje zakona", dok se, istodobno, sužava dosadašnje kazneno djelo prisile prema pravosuđnom dužnosniku, te predlaže promjena inkriminacije kod kaznenog djela sprječavanja dokazivanja (u skladu s Konvencijom UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta. Predloženim izmjenama se, među ostalim, predviđa proširenje kaznenog djela širenja lažnih vijesti i na "lažni alarm" (po uzoru na švicarski Kazneni zakon). Uvođenje takvog kaznenog djela nameću brojne lažne dojave o "podmetnutoj bombi" na javnim mjestima i sl., kaže se u obrazloženju.

RADNA TIJELA

Na sjednici matičnog **Odbora za pravosuđe**, konstatirano je da iz više razloga treba pristupiti izmjeni kaznenog zakonodavstva, a ponajprije radi usklađivanja s međunarodnim pravnim aktima, ugovorima i konvencijama čija je stranka, odnosno kojima je pristupila Republika Hrvatska. Pritom je upozoreno na potrebu da se preispita jesu li predloženim izmjenama i dopunama obuhvaćene sve one odredbe na koje nas obvezuju određeni međunarodnopravni akti (Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda te odgovarajuće konvencije o korupciji, kibernetičnom kriminalu, itd.) kako se ne bi dogodilo da se uskoro ponovno pojavi potreba za novim usklađivanjem kaznenog zakonodavstva.

U raspravi je ocijenjeno da mnoga od predloženih rješenja dovode u pitanje načelo ograničenja kaznenopravne prisile, budući da se pooštavaju kazne za razna kaznena djela a produljuju se i zastarni rokovi. Mišljenja članova Odbora bila su podijeljena i u pogledu uvođenja kazne doživotnog zatvora. Većina ih ipak smatra da to rješenje treba podržati, pa i iz preventivnih razloga, s obzirom na to da smo nerijetko svjedoci počinjenja vrlo teških kaznenih djela, čemu zasigurno pridonosi i politika preblagog kažnjavanja (to više što će se ova kazna primjenjivati ograničeno i

samo za određena kaznena djela). Napominju da se učinci kažnjavanja, na tragu načela pravednosti i individualizacije, mogu ostvariti i primjenom instituta pomilovanja i uvjetnog otpusta, uz opasku da je ipak preveliki raspon i praznina od maksimalne zatvorske kazne 15 godina do kazne doživotnog zatvora.

U raspravi je, među ostalim, konstatirano da ne postoje razlozi za normiranje kaznene odgovornosti sudaca i drugih službenih osoba u vođenju postupaka i donošenju odluka zbog tzv. "kršenja zakona" (u takvim slučajevima trebalo bi predvidjeti stegovnu odgovornost.) Čulo se i upozorenje da bi usvajanje predloženog rješenja otvorilo mogućnost brojnim zlorabama onih koji nisu zadovoljni ishodom sudskih postupaka te dovelo do anarhične situacije uslijed čestog podizanja kaznenih prijava protiv sudaca, njihova eventualnog udaljavanja od suđenja, itd.

Članovi Odbora smatraju dvojbena i uvođenje inkriminacije "veličanje bivših fašističkih država i organizacija" u predloženom obliku, što bi, kažu, moglo otvoriti brojne nove podjele i pitanja. Drže da taj problem valja detaljno analizirati kako bi se pronašla prava mjera i precizan izričaj. Naime, uz nespornu nužnost ove inkriminacije imperativ je izbjeći prigovore kako treba osuditi sve totalitarizme i njihovu praksu i simboliku, napominje Odbor. Po njegovu mišljenju spomenutu odredbu treba redefinirati, na način da se inkriminira organizirano, podstrekačko i tzv. demonstrativno djelovanje, a ostale pojavne oblike (npr. pjevanje pjesama i nošenje značaka i drugih simbola) ostavi prekršajnoj sferi, što bi moglo doprinijeti izbjegavanju negativne politizacije.

Slično stajalište članovi tog radnog tijela zauzeli su i u pogledu inkriminacije u članku 50. Prijedloga zakona, kojom se, pod prijetnjom kazne od 3 mjeseca do 3 godine zatvora, štiti ugled predsjednika države. Većina ih smatra da bi i takvi slučajevi trebali ostati u prekršajnoj sferi a ne da se na mala vrata uvodi tzv. verbalni delikt. Osim toga, a u slučaju usvajanja predloženog rješenja, trebalo bi zaštititi i instituciju predsjednika Hrvatskog sabora, predsjednika Vlade RH, saborskih zastupnika, itd.

Na sjednici je izneseno i niz argumenata za i protiv dekri-

minalizacije posjedovanja droge za osobnu uporabu. Sudionici u raspravi pozivali su se na ustavnu obvezu o zaštiti zdravlja ljudi, upozoravali na teškoće u određivanju količine za osobne potrebe, te na činjenicu da se u zakonskoj odredbi ne razlikuju lake i teške droge, itd. Izražena je bojazan da bi ponudeno rješenje moglo rezultirati svojevršnom legalizacijom i povećanjem konzumacije droga, i dr. Na kraju je zauzeto stajalište da u okviru kriminalne politike treba odrediti što je opravdano i što se doista želi postići, te se u konačnici, uvažavajući sve racionalne argumente, opredijeliti za kaznenopravnu ili prekršajopravnu sferu.

Ocijenjeno je, nadalje, da su odredbe koje donose promjene na području gospodarskog kriminaliteta prošle gotovo nezapaženo, iako su itekako značajne, poglavito kad je riječ o "ukidanju" tzv. odgovornih osoba u gospodarskim subjektima (s obzirom na brojne postupke koji su u tijeku). Riječ je, naime, o uvođenju novog kaznenog djela zloporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, kao temeljnog gospodarskog kaznenog djela, kao i niza drugih kaznenih djela proizašlih iz novih tehnologija i oblika poslovanja, sukladnih rješenjima iz pojedinih međunarodnih pravnih akata. Članovi Odbora smatraju da predložene odredbe treba pažljivo odvagnuti te pronaći optimalna rješenja.

U raspravi je, među ostalim, postavljeno i pitanje inkriminacije tzv. zapovjedne odgovornosti, koja, bez obzira na obveze iz Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda, ima kolidirajući odnos prema načelima krivnje i odgovornosti.

Spomenimo i primjedbu na članak 53. Prijedloga zakona u kojem je termin "više osoba" zamijenjen terminima "grupa osoba" ili "zločinačka organizacija", što, po ocjeni članova Odbora, ne može obuhvatiti sve modalitete organiziranja počinitelja s obzirom na njihov broj. Smatraju dvojbenim i to može li novi članak 294a. sadržajno i kvalitativno zamijeniti odredbe ukinutih članaka 291 - 294 (odgovor moraju zajednički pronaći i struka i pravna teorija). Na sjednici Odbora je, među ostalim, postavljeno i pitanje postoji li potreba za promjenu naziva postojećeg Zakona i jesu li se stekli uvjeti za to, s obzirom na standardno značenje pojma "zakonik".

Nakon provedene rasprave Odbor je, većinom glasova svojih članova, sugerirao Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, a navedene primjedbe prosljedi predlagatelju.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, koji je predloženi zakon razmotrio kao zainteresirano radno tijelo, podržao je ponudena rješenja koja se odnose na djelokrug njegova rada. U raspravi je konstatirano da je dopunom obilježja krivičnog djela neisplate plaće iz članka 114. postojećeg Zakona, za koje su pooštrene i kazne, pružena jača zaštita pravima radnika. Članovi Odbora posebno pozdravljaju zakonsku dopunu stavka 2. tog članka, kojom se predviđa i kazna za neizvršavanje pravomoćne sudske odluke o vraćanju radnika na posao.

Podržavaju i predloženu izmjenu članka 173. važećeg Zakona, jer su pobornici toga da se posjedovanje droge za osobnu uporabu tretira kao prekršaj, a ne kao kazneno djelo. Drže, naime, da bi to omogućilo brže procesuiranje dilera i korištenje posjednika droge kao svjedoka u kaznenom postupku. U prilog svom stajalištu navode podatak da oko 75 posto ukupnog broja prijavljenih kaznenih djela čine upravo posjednici droge radi vlastite uporabe, pa se njihovim kaznenim progonom nepotrebno opterećuje pravosuđe. Napominju i to da i nadalje ostaje mogućnost izricanja mjere obveznog upućivanja ovisnika na liječenje (jačanje preventive je jedini način dugoročnog rješavanja problema zloporabe droge) dok se posjedovanje droge radi preprodaje Prijedlogom zakona i dalje sankcionira kao kazneno djelo.

Uz jednoglasnu podršku predloženom Zakonu članovi tog radnog tijela sugerirali su predlagatelju da do drugog čitanja preciznije definira odredbe članaka 240. do 242. koje se odnose na transplantaciju organa i uskladi ih s Konvencijom Vijeća Europe o transplantaciji organa, tkiva i stanica.

Članovi Odbora za obitelj, mladež i sport su se u raspravi posebno usredotočili na prijedlog za brisanje stavka 1. u članku 173. važećeg Kaznenog zakona, radi dekriminalizacije posjedovanja droge.

Kao i prigodom rasprave o Izvješću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe opojnih droga u

Republici Hrvatskoj u 2001/2002. godini, koje je ovom prilikom posebno pohvaljeno, članovi Odbora izrazili su zabrinutost podacima koji govore o sve većoj zloporabi droge kod maloljetnih osoba i mladih punoljetnika, te alarmantnom porastu broja korisnika opojnih droga. Konstatirano je, među ostalim, da dosadašnje metode borbe protiv pošasti droge očito nisu dovoljno djelotvorne, te da bi trebalo poboljšati komunikaciju na ralaciji Ministarstvo pravosuđa i Ured za suzbijanje zloporabe opojnih droga.

U daljnjoj raspravi izraženo je mišljenje da zagovornici dekriminalizacije droga mladima šalju lošu poruku, unatoč tome što su se svi sudionici rasprave na prošlom zasjedanju Hrvatskog sabora zalagali za bespoštednu borbu protiv droge. Članovi Odbora upozorili su i na činjenicu da zakonom nisu propisane količine i vrste opojnih droga za osobnu uporabu koje se ne bi tretirale prema odredbama Kaznenog zakona. Smatraju da će nedostatak ovakvih kvantifikacija otežavati rad policije na terenu, istovremeno dajući svakom policajcu prevelike ovlasti u prosuđivanju tko je diler, a tko koristi drogu samo za osobnu uporabu. Na kraju su odlučili da još jednom razmotre tu problematiku na tematskoj sjednici Odbora, na koju će biti pozvani i predstavnici roditeljskih udruga, mladih, prosvjetni djelatnici, predstavnici Državnog odvjetništva, MUP-a te stručnjaci drugih profila, čija bi mišljenja trebala pridonijeti iznalaženju optimalnih rješenja.

Spomenimo još da je donošenje predloženog Zakona podupro i Odbor za zakonodavstvo, uz napomenu da će svoje primjedbe i prijedloge izravno dostaviti predlagatelju.

RASPRAVA

Prije prikaza plenarne rasprave o predloženom Zakonu spomenimo da je stajalište Odbora za pravosuđe zastupnicima obrazložio njegov predsjednik **Luka Trconić**, dok je u ime Odbora za obitelj, mladež i sport govorio **Velimir Pleša**. Stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo iznijela je predsjednica tog radnog tijela **Snježana-Biga Friganović**.

U opsežnom uvodnom izlaganju ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević-Marinović** pojasnila je da se izmjene predlažu i u posebnom i u

općem dijelu postojećeg Kaznenog zakona. Promjenom njegova naziva u "Kazneni zakonik" želi se podići autoritet našeg kaznenog zakonodavstva, a predviđa se i povrat na

Promjenom naziva u "Kazneni zakonik" želi se podići autoritet našeg kaznenog zakonodavstva.

uobičajenu definiciju načela krivnje, prema kojoj nema kazne bez krivnje. Budući da je dosadašnje iskustvo pokazalo da su rokovi zastare kaznenog progona i izvršenja kazni bili prekratki (to je dovodilo do prevelikog broja zastara u sudskoj praksi), ti su rokovi produljeni. Bila je nužna izmjena i kod instituta suučestništva, s obzirom na to da postojeći zakon ne distingvira na najbolji način počinitelje kaznenog djela od sudionika. Predlaže, se, nadalje, bolja i jasnija definicija uvjetne osude i uvjeta pod kojima se može izreći, a produljen je i rok u kojem se ona može opozvati.

Predlaže se bolja i jasnija definicija uvjetne osude i uvjeta pod kojima se može izreći, a produljen je i rok u kojem se ona može opozvati.

Dosadašnje kazneno zakonodavstvo sadržavalo je načelnu odredbu prema kojoj nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, kaže ministrica. Međutim, sudska praksa pokazuje da su sudovi izuzetno rijetko oduzimali tu imovinsku korist. Stoga se predlaže uvođenje obveze suda da u svakom slučaju oduzme imovinsku korist. Iz zakonskog teksta brišu se odredbe o pravnim posljedicama osude (uređenje te materije reguliralo bi se posebnim zakonom) kao i one o amnestiji. Naime, prema članku 80. Ustava amnestiju za kaznena djela daje Hrvatski sabor i posve je nepotrebno da te odredbe opterećuju kazneni zakon.

Sukladno praksi drugih zemalja, u posebnom dijelu zakona predviđa se promjena naziva teško ubojstvo u umorstvo (na taj bi se način tretiralo i usmrćenje suca, suca porotnika, državnog odvjetnika, zamjenika državnog odvjetnika ili odvjetnika, u svezi s obavljanjem dužnosti").

Budući da je postojeći zakon propisivao preblage kazne za sve oblike tjelesnih ozljeda, sada se ispravlja ta nelogičnost. Uočeno je, također, da treba pružiti i jaču zaštitu nekim oblicima povreda prava radnika koji su česti u našoj novijoj praksi. Iz tih razloga kod kaznenog djela povrede prava na rad posebno se inkriminira i neisplatu plaća radniku, te neizvršenje pravomoćne odluke o vraćanju radnika na posao.

Iz zakonskog teksta izostavile bi se odredbe o pravnim posljedicama osude, amnestiji i pomilovanju.

Predviđa se, nadalje, strože kažnjavanje (i kazneni progon po službenoj dužnosti) za kazneno djelo nedozvoljene uporabe osobnih podataka. Budući da kazneno zakonodavstvo mora biti dosljedno, ovim izmjenama inkriminira se kao kazneno djelo i "izvrgavanje ruglu predsjednika države" (ista zaštita već je predviđena za poglavare stranih država). U svakom slučaju, saborska rasprava će pokazati, je li takva zaštita uopće potrebna i treba li je pružiti upravo ovim zakonom ili izvan kazneno-pravne represije, kaže ministrica.

Kod kaznenog djela povrede prava na rad posebno se inkriminira i neisplata plaća, te neizvršenje pravomoćne odluke o vraćanju radnika na posao. Oštrije kazne predlažu se i za "prouzročanje stečaja".

Spomenula je i to da se kod kaznenih djela međunarodnog terorizma po novome predviđa kažnjivost i pripremnih radnji.

Vladin prijedlog da se posjedovanje manjih količina droge za osobnu uporabu dekriminalizira i prepusti prekršajnim sankcijama, izazvao je, kaže, velike polemike u javnosti. S tim u svezi podsjetila je na činjenicu da se posjedovanje droge u Hrvatskoj nije tretiralo kao kazneno djelo, sve do tzv. mini kaznene reforme 1996. godine. Međutim, sudska praksa je ubrzo pokazala da je, unatoč tome, došlo do znatnog povećanja zloporabe droga. Naime, u gotovo 80 slučajeva progone se i kažnjavaju posjednici droge, koji su više žrtve nego kriminalci, dok

dileri i narko-bossovi ostaju izvan domašaja kazneno-pravne represije.

Vlada predlaže da se posjedovanje manjih količina droge za osobnu uporabu dekriminalizira i prepusti prekršajnim sankcijama.

Izmjenom naziva kaznenog djela u članku 54. u "Ropstvo i trgovanje ljudima" predlagatelj želi upozoriti na opasnost od trgovanja ljudima, kao modernog oblika ropstva, naglašava ministrica. Odredbe članka 175. postojećeg zakona usklađuju se s važećim međunarodnim konvencijama i potpisanim deklaracijama (Konvencijom UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, s pripadajućim Protokolom o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom). Predlagatelj stoji na stajalištu da kod kaznenog djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice valja predvidjeti novu kvalifikatornu okolnost koja se također nadovezuje na spomenutu konvenciju.

Strože kažnjavanje predviđa se i za neprijavlivanje pripremanja teških kaznenih djela, krađe, nedozvoljenu uporabu osobnih podataka, trgovanje ljudima, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, krivotvorenje i pranje novca, utaju poreza, itd.

Predloženim izmjenama uvodi se i novo kazneno djelo "zapovjedne odgovornosti". To je u skladu s Rimskim statutom Međunarodnog kaznenog suda, koji je Republika Hrvatska potpisala 12. listopada 1998. godine.

Budući da su prema postojećem Kaznenom zakonu kazne za krađu, kao i za prijevaru i utaju, bile preniske, predlaže se njihovo pooštrenje. Ubuduće bi se plaćale veće kazne i za oštećenje i uporabu tuđih podataka. To temeljno kazneno djelo kompjuterskog kriminaliteta preoblikovano je u skladu s Konvencijom o kibernetičkom kriminalu. Uvodi se i novo kazneno djelo računalnog

krivtvojenja i računalne prijave. Riječ je o krivtvojenju računalnih podataka ili programa što je Republika Hrvatska dužna sankcionirati na temelju Konvencije o kibernetičkom kriminalu.

Kao nova kaznena djela uvode se i računalno krivtvojenje i računalna prijevara, te "protupravna eksploatacija rudnog blaga".

Kazneno djelo zloporabe osiguranja uvedeno je po uzoru na istoimeno kazneno djelo iz austrijskog zakonodavstva, kaže ministrica. Njime se žele obuhvatiti pripreme radnje za prijevaru u osiguranju koje bi inače bile nekažnjive. Nadalje, iz članka 227. postojećeg Zakona "brisan" je dosadašnje kazneno djelo zloporabe povjerenja te uključeno u kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, kao temeljno gospodarsko kazneno djelo (njime se zamjenjuje postojeće kazneno djelo zloporabe položaja i ovlasti, ako ga čine odgovorne osobe). Ova promjena napravljena je po uzoru na kazneno djelo "nevjernosti" u njemačkom, austrijskom i švicarskom kaznenom pravu, i u prvom redu odnosi se na odgovorne osobe u gospodarstvu. Drugim riječima, pod udar kaznenog zakonodavstva potpadaju članovi uprava dioničkih društava, direktori društava s ograničenom odgovornošću, članovi nadzornih odbora, ali i ostale osobe kojima je na bilo koji način povjerenja skrb o tuđoj imovini. Dakako, ovo kazneno djelo se više ne ograničava samo na tzv. privatni sektor nego se odnosi i na javne djelatnosti. Kao kvalifikatorna okolnost predviđena je i šteta velikih razmjera, s obzirom na to da upravo zbog zloporabe menadžmenta mogu nastati i iznimno velike štete (u tom slučaju predviđena je maksimalna kazna od 15 godina zatvora).

Na prijedlog Državnog inspektorata uvodi se i novo kazneno djelo "protupravne eksploatacije rudnog blaga" (mineralnih sirovina). Dosad je za takve slučajeve bila predviđena prekršajna odgovornost, ali to nije dostatno da se spriječi ilegalna eksploatacija navedenih sirovina koja nanosi velike štete državi, napominje ministrica.

Spomenula je, među ostalim, da se predloženim na novi način i puno

jasnije definira i kazneno djelo "izazivanje prometne nesreće".

Budući da je krivtvojenje novca jedno od tipičnih kaznenih djela koje se čini u okviru organiziranog kriminaliteta, predlagatelj smatra da treba predvidjeti njegovo počinjenje u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, kao kvalifikatornu okolnost koja opravdava najvišu zatvorsku kaznu u trajanju od 15 godina. "Prikriivanje protuzakonito dobivenog novca "preformulirano je u primjereniji i uobičajen naziv "pranje novca," a dodan je i dio ispuštenog teksta koji sadrži odredbe o kazni. Po mišljenju predlagatelja primjereniji naziv za "zloporabu stečaja" je "prouzročenje stečaja. To se kazneno djelo bolje definira, a predlažu se i oštrije kazne (od 6 mjeseci do 10 godina). Pooštrene su sankcije i za utaju poreza i drugih davanja, napose ako prelazi 300 tisuća kuna. Nadalje, bolje je definirana zloporaba monopolističkog položaja na tržištu (u skladu sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja), što bi trebalo pridonijeti i harmonizaciji kaznenog zakonodavstva s propisima EU.

Predviđa se i povišenje maksimalne kazne za neprijavlivanje pripremanja teških kaznenih djela te osigurava veća zaštita svjedocima i svim sudionicima u kaznenom postupku. U skladu s Konvencijom UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, na bolji način se kriminalizira opstrukcija pravde. Naime, prema predloženom, kažnjavao bi se ne samo onaj tko navede svjedoka na lažni iskaz, nego i tko ga zastrašuje i sprečava da pred sudom ili drugim državnim tijelom dade svoj iskaz. Propisane su i više kazne za sprječavanje službene osobe u obavljanju službene dužnosti, napad na službenu osobu, itd.

Po uzoru na druge zemlje, predviđena je i kaznena odgovornost sudaca za "kršenje zakona" prilikom donošenja sudbene odluke (dosad su se takva ponašanja mogla sankcionirati kroz zloporabu položaja).

U zaključnom dijelu izlaganja ministrica je naglasila da naš sustav kaznenih sankcija dobiva još jednu novu sankciju - doživotnu, umjesto dugotrajne zatvorske kazne. Ta je novina već izazvala dosta polemike u javnosti, ali dok god postoje veliki kriminalci, profesionalni delikventi, plaćeni ubojice, zločinci koji ne poštuju tuđe živote, društvo se ima pravo braniti na ovakav način,

zaključila je (sigurnost ljudi i njihove imovine mora biti pod posebnom društvenom zaštitom).

Na bolji način se kriminalizira opstrukcija pravde a predviđa se i kaznena odgovornost sudaca za "kršenje zakona" prilikom donošenja sudbene odluke opstrukcija.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Jadranka Kosor (HDZ)**. Zamjerila je ministrici na izjavi kako neki u javnosti pogrešno tumače da se sa slatkih droga prelazi na teške. Ustvrdila je da podjela na tzv. lake i teške droge u ovom slučaju nije primjerena, budući da istraživanja pokazuju da su svi koji su danas na heroinu (oko 7 tisuća mladih dnevno) ranije trošili marihuanu. Spomenula je i podatak da je oko 150 tisuća mladih u Hrvatskoj u doticaju s drogama, a s marihuanom svakodnevno, te da 30 posto srednjoškolaca do kraja školovanja proba neku vrstu droge.

Vrijeđanje predsjednika države tretirati kao prekršaj

Damir Kajin, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a, konstatirao je da se Kazneni zakon mijenja već treći put u posljednje tri godine i da takva praksa nije dobra. U nastavku je izrazio mišljenje da bi "vrijeđanje predsjednika države" trebalo tretirati kao prekršaj, a ne kao kazneno djelo (to je i stav predsjednika Mesića). Osvrnuo se i na zakonsku odredbu kojom se

"Vrijeđanje predsjednika države" trebalo bi tretirati kao prekršaj, a ne kao kazneno djelo (to je i stav predsjednika Mesića).

predviđa uvođenje novog kaznenog djela "veličanje bivših fašističkih država ili organizacija". Kako reče, fašizam je bio i jeste zlo, a nažalost, prisutan je i danas. S druge strane, Hrvatska je vjerojatno jedna od rijetkih zemalja gdje se nošenje fašističkih obilježja NDH normalno prihvaća i gdje na tisuće mladih s takvim obilježjima na pojedinim koncertima demonstriraju i svoj politički stav. Osim toga, Hrvatska je

vjerojatno jedina zemlja gdje se obnavljaju tj. postavljaju spomen-obilježja fašističkim vođama a da vlast na to ne reagira i jedina u Europi gdje se nekažnjeno organizirano uklanjalo spomenike antifašističkoj vojsci. Zastupnika, kako reče, najviše brine to što danas ima više ovakvih "eskapada" nego li u periodu između 95. i 2000. godine. Nema sumnje,

Treba kažnjavati ideologe fašizma te proizvođače i distributere fašističkih obilježja, kao i one koji ih uvoze, ali ne i maloljetnike koji se kite tim simbolima, i ne znajući što oni znače (u takvim slučajevima bile bi primjerenije novčane kazne).

kaže, da ovakvom ponašanju treba stati na kraj i da treba kažnjavati ideologe fašizma te proizvođače i distributere fašističkih obilježja, kao i one koji ih uvoze, ali ne i maloljetnike koji se kite tim simbolima, i ne znajući što oni znače (u takvim slučajevima bile bi primjerenije novčane kazne). "Jer, neće valjda nakon nekog koncerta biti podneseno tisuću ili dvije kaznenih prijava protiv takvih mladića i djevojaka.

Dakako "ni komunizam nije bio mila majka", kaže Kajin, ali nemojmo poistovjećivati te dvije ideologije. Točno je da se dogodio Bleiburg, odnosno Križni put, te da su gospoda Budiša, Šeks i Kovačević nepotrebno čamili u zatvoru i to treba osuditi, ali nemojmo danas kažnjavati nekoga tko nosi majicu s likom Che Guevare, ili, nedajbože, uklanjati spomenike sa zvijezdom petokrakom.

Konstatirao je, nadalje, da članak 52. Prijedloga zakona, koji se odnosi na međunarodni terorizam, kao i većina odredbi članka 53. koje se tiču posjedovanja droge, ne donose ništa novo. A što se, pak, tiče uvođenja "zapovjedne odgovornosti" u članku 57., varaju se oni koji misle da ćemo takvom formulacijom zaustaviti neke osobe Haaga. Osvrnuvši se na članak 55. Prijedloga zakona, koji tretira "protuzakonito prebacivanje ljudi preko granice," podsjetio je na činjenicu da je ranijih godina do 30 tisuća ljudi prešlo hrvatsko-slovensku granicu. Napomenuo je, također, da već od sredine iduće godine nastupa režim Šengena, ne samo na kopnu

nego i na moru, te da bi napokon trebalo otvoriti malogranične prijelaze za lokalno stanovništvo.

Po njegovom mišljenju najveća novina u ovom zakonu je odredba koja predviđa dekriminalizaciju posjedovanja droge za vlastitu upotrebu. To je, kaže, izuzetno hrabro rješenje i samo vrijeme može pokazati što ono konkretno znači, s obzirom na činjenicu da u nekim sredinama već oko 30 posto učenika završnih razreda osnovne škole dolazi u doticaj s drogom. Kako reče, slaže se s tim da društvo mora učiniti sve da se pomogne mladim ljudima koji su zaglibili u ovisnost, ali poznato je da teškom ovisniku godišnje treba oko 150 tisuća kuna, a do tog novca može doći jedino dilanjem droge. Stoga se opravdano postavlja pitanje hoće li primjena ovakvog zakonskog rješenja rezultirati porastom ili padom ovisnosti (to će se vidjeti tek nakon izvjesnog vremena).

Nije točno da tisuće i tisuće mladih ljudi na koncertima nose fašistička obilježja, ispravio ga je dr. sc. **Anto Kovačević** (danas se one koji veličaju fašizam u Hrvatskoj može nabrojiti na prste). Istina je, međutim, tvrdi zastupnik, da jugokomunisti i skojevci, štovatelji partije i Josipa Broza, danas u Kumrovcu organiziraju velike skupove, veličajući zlo koje je još veće od fašizma (čak i svoju djecu oblače u pionirske odore). Po riječima zastupnika i fašizam i komunizam su zle ideologije (obje su strane hrvatskom narodu), s tom razlikom što je komunizam iza sebe ostavio puno više nevinih žrtava nego fašizam. Napomenuo je da bi ovaj zakon zanj bio prihvatljiv kada bi bile predviđene jednake osude i komunističkih, kao i fašističkih zločina. Dodao je još da su antifašističke spomenike rušili KOS i UDB-a.

Ispravljajući navode zastupnika Kajina mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)** je ustvrdio da Jure Francetić, čiji je spomenik u Slunju, nije bio fašistički vođa. Spomenuo je, također, da je u Japanu jedan cijeli hram posvećen spomen-pločama vojnicima iz II. svjetskog rata, posebno čuvenim kamikazama. Takvi spomenici, kaže, postoje i u baltičkim zemljama, a na službenoj zastavi Slovačke nacrtan je grb koji su nosili saveznički vojnici u II. svjetskom ratu.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je primijetio da one koji na koncertima nose fašistička obilježja tamo ubacuju UDB-a I KOS (to je zločinačka

organizacija koja je minirala i židovsko groblje). Nažalost, ti ljudi koji su od 45. do 90. radili protiv interesa hrvatske države i naroda, danas se nalaze u obavještajnim službama. Napravimo reda u tim službama i bit će reda u cijeloj Hrvatskoj, tvrdi zastupnik. Istina je, kaže, da je fašizam bio zločinačka ideologija koja je nanijelo zlo Hrvatima, ali pod zvijezdom petokrakom napravljen je najveći zločin hrvatskom narodu u povijesti Hrvata (za 500 tisuća pogubljenih u Bleiburgu nitko nije odgovarao).

Nemam ništa protiv toga da se pravi reda u obavještajnoj zajednici, ali djecu od 16, 17 godina ipak treba tretirati primjerenije, a ne kao sluge nekakvih obavještajnih službi, apelirao je mr. sc. **Mato Arlović**.

Za ispravak netočnog navoda javio se i **Ivo Lončar**, napomenom da su i fašizam i komunizam veliko zlo. Po njegovim riječima, u ime nacifašizma u II. svjetskom ratu poginulo je oko 46 mln. ljudi, dok je u ime komunizma poginulo i ubijeno više od 100 milijuna ljudi.

Ivan Ninić reagirao je na Kajinovu izjavu kako se stječe dojam, da bi danas predstavnici vlasti najradije nosili cvijeće na grob ratnog zločinca u Slunju. Budući da u aktualnoj vlasti najznačajnije participira SDP, u ime svojih stranačkih kolega energično je opovrgnuo takve insinacije.

Protivimo se dekriminalizaciji posjedovanja lakih droga, jer se uživanje droge kosi sa stogodišnjim opredjeljenjem HSS-a o životu u skladu s Bogom, prirodom i ljudima.

Protiv dekriminalizacije lakih droga govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Petar Žitnik** je napomenuo da oni nisu pobornici ishitrenih rješenja i ubrzanog usklađivanja naših zakona s propisima država EU ili, pak, s novonastalom situacijom (u brzini se rade greške koje se onda godinama ispravljaju). Promjene koje se sada predlažu takve su naravi da se može reći da se opet ide u reformu kaznenog zakonodavstva. Stoga je predlagatelj, kao podlogu za raspravu, trebao dostaviti opsežnu studiju, a ne obrazloženje na svega dvije stranice, negodovao je zastupnik (doduše, ministrica je to nadoknadila iscrpnim i argu-

mentiranim uvodnim izlaganjem). U svakom slučaju, prije drugog čitanja ovog zakona o predloženom treba provesti široku javnu i stručnu raspravu.

U nastavku je izjavio da se njegovi stranački kolege protiv dekriminalizaciji posjedovanja lakih droga, jer se uživanje droge kosi sa stogodišnjim opredjeljenjem HSS-a o životu u skladu s Bogom, prirodom i ljudima. Ako smo već robovi alkohola i cigareta, nemojmo legalizirati i treći porok - apelira zastupnik. Umjesto dekriminalizacije moramo intenzivirati borbu protiv pošasti droge i učiniti je efikasnijom, a predloženo zasigurno nije pravo rješenje na tom trnovitom putu, kaže Žitnik. Nemojmo svjesno zatvarati oči pred činjenicom da svaka droga, pa i u najmanjoj količini, razara mozak (s marihuane se obično prelazi na heroin, kokain i to završava smrću).

Haesesovci, inače, pozdravljaju prijedlog za ukidanje članka 48. Kaznenog zakona, jer su i kod njegova donošenja bili protiv odredbe o krivnji za kaznena djela počinjena u sredstvima javnog priopćavanja. Nema potrebe, međutim, da se istodobno na mala vrata uvodi tzv. "verbalni delikt", kaže zastupnik. Na takav zaključak, naime, upućuje sankcioniranje uvrede Predsjednika Republike. Po mišljenju HSS-a nema potrebe za posebnom zaštitom ugleda predsjednika Republike, jer bi se to uskoro proširilo i na premijera, predsjednika Sabora, pa i zastupnike. Uostalom, većina građana je protiv toga, pa i sam predsjednik Mesić. Svaki političar bi se morao pomiriti s time da će stalno biti na meti javnosti, i kao objekt odobravanja, ali i osporavanja, pa tako i predsjednik države, kaže zastupnik.

U nastavku je prenio stajalište svojih stranačkih kolega da odredbu novopredloženog članka 151a. valja još dobro prostudirati i, ostane li se pri tome da treba sankcionirati promidžbu bivših fašističkih država ili organizacija, pronaći primjereno rješenje. Naime, ta je odredba sada nedorečena, a neprihvatljivo je i obrazloženje predlagatelja da je oblikovana djelomično i po uzoru na slična kaznena djela predviđena njemačkim Kaznenim zakonikom. "Iskustvo drugih dobro dođe, ali u Njemačkoj pobjednici nisu poražene vodili i ubijali po križnim putevima", kaže Žitnik. Tamo nije bilo Domovinskog rata u kojem su, pod

drugim simbolima, učinjeni grozni ratni zločini.

Dosadašnja sudska praksa već je više puta dokazala da stroge kazne ne pridonose uspješnom suzbijanju kriminaliteta.

Za zastupnike HSS-a dvojbeno je i to treba li iz Kaznenog zakonika izbaciti odredbe o pomilovanju i amnestiji. Pitaju se i je li potrebno pooštravati represiju, s obzirom na to da je stogodišnja sudska praksa već više puta dokazala da stroge kazne ne pridonose uspješnom suzbijanju kriminaliteta. Umjesto strožeg kažnjavanja treba ojačati preventivu i to u svakom segmentu društva, naglašava zastupnik (doživotni zatvor bi morao biti iznimna kaznena mjera, uz mogućnost pomilovanja i uvjetnog otpusta).

Nema potrebe za posebnom zaštitom ugleda predsjednika Republike jer se time na "mala vrata" uvodi tzv. verbalni delikt.

Na kraju je zaključio da će njegovi stranački kolege dati podršku ovom zakonu u svemu što se ne kosi s njihovim uvjerenjima, u nadi da će predlagatelj imati sluha za primjedbe zastupnika i nadležnih odbora.

Nema sličnosti s Njemačkom

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, zastupnik **Vladimir Šeks** je upitao ima li s kazneno-pravnih i političkih razloga osnove za promjenu intervencije u Kazneni zakon koji je donijet 1997, a nakon toga su izvršene još dvije intervencije, zadnja 2001. na prijedlog Kluba zastupnika HSL-a.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a držim da nema, rekao je dodajući da obrazloženja zašto su promjene nužne nema ni u zakonskom prijedlogu.

Gotovo svi nastavnici, profesori pravnih fakulteta kaznenog prava u Hrvatskoj su se izjasnili protiv pooštravanja kazneno-pravne represije koja se očituje u produženju zastarnih rokova, uvođenju kazne doživotnog zatvora procjenjujući da je to u suprotnosti s načelima pravčnosti, ograničavanja kazneno-pravne prisile, a time i sa zahtjevima opće i posebne prevencije.

Neće pooštravanje kaznenih sankcija ni produženje zastarnih rokova pridonijeti općoj prevenciji suzbijanja tih oblika kriminaliteta. Kazne koje su predviđene s obzirom na raspon kazni je sasvim dovoljan i dostatan. Ništa se s rapidnim i drastičnim povećanjem kazni, neće postići, naći ćemo se samo na vrhu europske ljestvice s visinom zapriječenih i rasponom zapriječenih kazni.

Ništa se rapidnim i drastičnim povećanjem kazni neće postići, samo ćemo se s visinom i rasponom kazni naći na vrhu europske ljestvice.

U pogledu konkretnih određenih kaznenih djela nije točno i nije istina da Republike Hrvatska niti kao bilo koja zemlja koja je ratificirala Statut stalnog Međunarodnog kaznenog suda u Haagu treba unositi kazneno djelo zapovjedne odgovornosti.

To je, ta zapovjedna odgovornost kako je ovdje statuirana to vrijedi samo za statut i za postupanje stalnog Međunarodnog kaznenog suda, a ne i za nacionalno zakonodavstvo.

U pogledu ukidanja niza kaznenih gospodarskih djela i unošenje posebnih kaznenih djela predlagatelj zapravo nije vodio računa da je Hrvatski sabor donio Zakon o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba ili preciznije rečeno Odluku koja se temelji na kazneno-pravnoj odgovornosti.

U vezi s kaznenim djelom za veličanje fašističkih država ili organizacija koje se predlaže i s tim u vezi pozivanje na sličnost na kazneno djelo iz Njemačkoga kaznenog zakonika, jednostavno ne stoji.

Po Njemačkom zakoniku u odsjeku izdaja mira, veleizdaja i ugrožavanje demokratske države je kažnjivo s kaznom zatvora do tri godine ili novčanom kaznom širenja propagandnih sredstava protuustavnih organizacija.

Dakle, "tko širi ili drži", "radi širenja i dostupnosti javnosti promidžbenih sredstava neke stranke koju je Savezni sud proglasio protuustavnim". Prema tome, nema ni SR Njemačka ovo što se želi unijeti u Kazneni zakon Republike Hrvatske, po čemu bi bili jedina država i jedina zemlja koja bi uvela to kažnjavanje. Naveo je da je u Trećem Reichu, u Njemačkoj bio nacionalsocijalizam i

upitao gdje se kod nas veličaju ili Treći Reich ili fašistička Italija?

Govoreći o predloženoj kaznenoj odredbi za povredu ugleda Predsjednika Republike podsjetio je, da je to nekad bilo u Kaznenom zakonu, a da je Ustavni sud RH 10. svibnja 2000. utvrdio da je ta odredba ne samo u neskladu s Ustavom, već i protupravna jer se time ostvaruje nejednakost građana.

Iz navedenih razloga Klub zastupnika Hrvatske demokratske zajednice neće glasovati ni u prvom čitanju za promjene Kaznenog zakona, rekao je.

U ime Vlade ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** navela je da Vlada ne tajni da se nalazi pred gotovo cjelovitom reformom kaznenog zakonodavstva. Značajne je izmjene već doživio ZKP, formirana je stručna skupina i ide se i u daljnju reformu Zakona o kaznenom postupku, tako da će i u budućoj fazi jednostavno iz Zakona o kaznenom postupku nestati stadij istrage koji je tradicionalno stoljećima prisutan, kako bi pridonijeli efikasnosti i brzini kaznenog progona.

Prema tome, nije točno ono što se sada prigovara ovim izmjenama za koje se i te kako pripremalo prije nego što se formalno krenulo u izmjenu, jer se osluškivala i stručna i opća javnost, navela je da je postojeći kazneni Zakon više sličio prekršajnom i da je otupio oštricu, a posljedice su da je njegova primjena izazvala slom kazneno-pravne represije. Drastične posljedice imao je i na ugled samog pravosuđa. Sucima je preostalo da masovno pišu rješenja o obustavi postupaka jer su po sili zakona nastupile zastare. I to nije bilo slučajno, rekla je ministrica.

Postojeći kazneni zakon više sličio prekršajnom, otupio je oštricu, a posljedice su slom kazneno-pravne represije.

Zastupnik **Šeks** je ispravljajući netočan navod rekao kao ne stoji navod da je Kazneni zakon rađen u nekim užasno kratkim rokovima i da je izazvao slom kazneno-pravne represije. Ako je do sloma došlo, onda je to iz nekih posve drugih razloga, rekao je.

Ispravljajući netočan navod zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)** rekla je da je netočan navod da je Kazneni zakon donesen 1997.

rađen na brzinu. Postojale su grupe najeminentnijih stručnjaka koje su godinama pripremale te odredbe i bilo je daleko više javnih rasprava nego li sada, kad se radi ovako opsežna izmjena Kaznenog zakona.

Generalna prevencija imat će pozitivan efekt

U ime **Kluba zastupnika LIBRE**, zastupnik **Mladen Godek** je rekao da će zastupnici toga Kluba glasovati za predložene izmjene jer je to i reforma pravosuđa koju je obećala Vlada. Vlada je rekla da će prići reformi pravosuđa i Libra će, glasujući za reformu pravosuđa glasovati i za promjene Kaznenog zakona. Rekao je da osobno ne bi imao ništa protiv da taj zakonski prijedlog doživi i treće saborsko čitanje kako bi bio što kvalitetniji.

Kao pripadnik liberalne stranke trebao bih biti protiv povećanja kazni i boriti se za njihovo smanjivanje, no međutim, mi smo u Libri svjesni trenutka u kojem se nalazi društvo. Procjenjujemo značaj tzv. generalne prevencije i radi toga i gotovo nasuprot liberalnim idejama, nismo protiv toga da se kazne povećaju. Mi smo sigurni da će to sigurno izazvati pozitivan efekt. Uvođenje doživotne kazne zatvora predstavlja generalnu prevenciju, pa idemo vidjeti hoće li ona dati rezultate.

Naveo je kako po nekim podacima više od 80 posto osuđujućih presuda završava s uvjetnim osudama.

Uistinu, ako je taj podatak točan, onda se čini da je sve uzalud, čemu onda ta beskrajna sudovanja, čemu trošenje energije, čemu trošenje novca, svega toga, a rezultat uvjetna osuda koja najčešće to i nije, osuda se zove, a vi znate što ona zapravo znači. Mislim da je to razlog za uzbunu. Dakle, podržavamo prijedlog da se uvede kazna doživotnog zatvora tim više jer je predviđena izuzetno za 25 najtežih kaznenih djela.

Smatra da bi trebalo razmisliti o rješenjima koja bi eventualno prekorčila, jaz od 15, 20 godina do doživotnog zatvora.

Kao liberalna stranka, smo apsolutno protiv svih totalitarnih ideologija, i u tom smislu smo jednako protiv komunizma kao i protiv fašizma. Međutim, s kazneno-pravnog stajališta to je potpuno neusporedivo. Ako postoji želja da se to izjednači, a da se naslutiti onda predlažemo da

se od predložene odredbe odustane. Zašto ne kažemo da postoji velika razlika između zala koja su radile i jedna i druga ideologija, barem za nas Hrvate. Već u tom smislu što nam je taj komunistički režim vratio Istru, Rijeku, Dalmaciju.

Antifašizam nije uvijek jednak komunizmu, ali treba reći da se u našim uvjetima antifašizam vodio pod zvijezdom petokrakom u Narodno-oslobodilačkom ratu.

Fašizam je najveće zlo čovječanstva. U komunizmu ima ogromnih razlika od onoga najrigidnijega, najtežeg oblika koji se u potpunosti može izjednačiti s fašizmom, naveo je.

Dodao je da je Libra odlučno protiv prijedloga da kazneno djelo postane uvreda predsjednika Republike i to iz nekoliko razloga.

Podsjetio je da su se mnogi zastupnici prije više godina zauzimali za dekriminalizaciju vrijeđanja predsjednika Republike kad se radilo o predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, a sada bi to u drugom slučaju podržali. Nećemo to podržati i opravdanim smatramo prigovore koji govore da se time na mala vrata može uvesti verbalni delikt.

U ispravku netočnog navoda zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** rekao je da je u odnosu na fašizam, koji je za Godeka najveće zlo, u komunizmu poubijano više od sto milijuna ljudi.

Imali bismo ljepšu sliku pred svijetom ako bi u Kaznenom zakoniku jednako gonili i fašizam i komunizam, i bili bismo puno ozbiljniji, a ne ovako govorimo ono što nije istina, rekao je.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** ispravio je navod da je zvijezda petokraka simbol komunizma.

To definitivno nije točno. Zvijezda petokraka je simbol slobode i kao takva heraldički znak. U Hrvatskoj je zvijezda petokraka kao simbol slobode skinuta sa zastave i s grba, i ostala je još jedino simbolom Tvornice ulja. Zvijezda petokraka nije simbol komunizma, to su srp i čekić, rekao je.

Nečuvenom istinom zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** u ispravku netočnog navoda označio je riječi zastupnika Godeka da je "komunistički režim vratio Istru Hrvatskoj". To je nečuvena neistina, to je uvreda za cijelu Istru i za cijeli hrvatski narod, poručio je Godeku.

Istru su vratili hrvatski rodoljubi i hrvatski domoljubi, Istru je u okrilje matice zemlje vratio hrvatski narod.

Istarski partizani su ponos hrvatskog naroda, a golema većina komunista u Hrvatskoj su hrvatska tragedija i hrvatsko ruglo.

Razlikujte komunističke razbojнике od hrvatskih antifašista. Komunisti su jedno, a antifašisti drugo, poručio je zastupniku Godeku.

Ispravljajući netočan navod zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** rekao je da je antifašistički pokret bio i u Hrvatskoj seljačkoj stranci, i u mnogim drugim pokretima i da se komunistički pokret u Hrvatskoj ne može rehabilitirati kao jedini antifašistički. Svojim djelom koliko je bio antifašistički toliko je bio i jugoslavenski, a znamo da je Jugoslavija potpisala Ugovor o trojnom paktu 25. ožujka 1941. Dakle, daleko prije nego je stvorena NDH. Mislim da bi s ovim trebali prestati, i ponašati se na načelima pomirbe za stvaranje boljeg sutra za našu djecu, naglasio je.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** rekao je u ispravku netočnog navoda da je u komunističkim režimima poubijano blizu 100 milijuna osoba, a tijekom nacizma i fašizma oko 20 milijuna.

Podsjetio je na izjavu Pape kad je bio u Hrvatskoj - da su Hrvatsku pogodila tri velika zla: fašizam, nacizam i komunizam.

Zastupnicima Godeku i Staziću je rekao da je pod petokrakom izvršena agresija na Hrvatsku 1991.

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a** zastupnik **Darko Šantić** je rekao da se Klub pridružuje ocjenama da se radi o opsežnim i sadržajno bitnim izmjenama koje iziskuju pažljivu i stručnu raspravu. Dodao je, da su pažnju Kluba posebno zaokupile tri grupe pitanja: pooštavanje kazneno-pravne represije, novo uređenje kaznenih djela iz gospodarske problematike, te uvođenje novih ili izmjena postojećih kazni.

Što se tiče pooštavanja kazneno-pravne represije treba naglasiti da je to jedna od glavnih značajki izmjena i dopuna Kaznenog zakona koja se očituje u nekoliko pravaca.

Što se tiče novog uređenja gospodarskih kaznenih djela treba napomenuti da mnoge radnje koje su poduzimane u vezi s pretvorbom i privatizacijom nisu bile pokrivene postojećim inkriminacijama, pa je stoga trebalo izvršiti zahvate u tom dijelu kaznenih odredbi. S tim u vezi predlaže se uvođenje novog kaznenog djela - zloporaba povjerenja. Posebnu pozornost treba obratiti pitanju

dekriminalizacije posjedovanja droge, uvođenju novog kaznenog djela veličanja bivših fašističkih država ili organizacija, te kaznenog djela za povredu ugleda predsjednika Republike.

Naveo je, da su nakon održane interkatedarske konferencije kazneno-pravnih znanosti iznjedrene dvije skupine primjedbi, na predloženi tekst zakona. Prvo, da je predloženi zakon protivan načelu ograničenja kazneno-pravne represije, a drugo, da predložene izmjene nisu u potpunosti u skladu s preuzetim obvezama iz međunarodnih konvencija i ugovora, pa da stoga postoji realna bojazan da bi se uskoro trebale dogoditi nove izmjene i dopune kaznenog zakona.

I Hrvatska odvjetnička komora kritički se osvrnula na predložene izmjene i dopune, a i stručna se javnost također više kritički nego pozitivno odredila prema predloženim izmjenama. No, međutim, nedostaje mišljenje struke, stav sudaca i državnih odvjetnika, pa će se zaista, rekao je, u vremenu između prvog i drugog saborskog čitanja trebati čuti što o tome misle oni koji zakon primjenjuju.

Govoreći o uvođenju novog kaznenog djela - zloporaba povjerenja - rekao je, da Klub smatra da je tu riječ o osnovnom pravno-teoretskom pitanju, odnosno postoji li kazneno-pravni kontinuitet između ukinutih, odnosno predloženog ukidanja važećih četiri kaznena djela i novo-predloženog o zloporabi povjerenja. Predlagatelj nas uvjerava da takav kontinuitet postoji. No, stručna javnost, kao što se može pročitati u tisku, o tome baš i nije tako jedno-dušna.

Čuju se i mišljenja da bi na taj način praktički došlo do obustava, odnosno do oslobađanja od odgovornosti, dakle, generalne abolicije počinitelja kaznenih djela, koja se predlažu ukinuti.

Klub smatra da postojeće zakonsko rješenje dugotrajnog zatvora zadovoljava sve kriterije kad je u pitanju i generalna i specijalna prevencija.

Nasuprot tome, pitanje uvođenja doživotnog zatvora iziskuje zaista ozbiljnu stručnu raspravu, rekao je.

Kod inkriminiranja povrede ugleda predsjednika Republike bili smo jednodušni i smatramo da to nema svog uporišta, da zato nema potrebe i da se to može riješiti prekršajnim kažnjavanjem, odnosno da nema mjesta uvođenju tog kaznenog djela.

Što se tiče predloženog kaznenog djela za veličanje bivših fašističkih država ili organizacija Klub predlaže da se to kazneno djelo ipak uvede.

Za dekriminalizaciju posjedovanja droge trebalo bi provesti dodatnu stručnu raspravu u kojoj bi osim pravnih stručnjaka svoje mišljenje trebali dati i stručnjaci iz medicine, sociologije itd.

Na kraju, rekao je, da će Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a dati podršku predloženom zakonu u prvom čitanju.

Neophodno ubrzati kazneni postupak

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** zastupnik **Josip Leko** rekao je da su uvjeti suvremenog života, osobito uvjeti suvremenoga gospodarstva, takvi da je neophodno ubrzati kazneni postupak, ali i produžiti zastarne rokove zbog kompliciranosti kaznenog djela i organiziranosti kriminala općenito. Mi ćemo to podržati kao što Klub podržava i promjene kvalifikacija pojedinih kaznenih djela te uvođenje novih. S tim u vezi, naveo je kazneno djelo gospodarskoga kriminaliteta, primanje mita u gospodarstvu i davanje mita, koja su predviđena u člancima predloženog zakona.

Klub zastupnika SDP-a ne podržava da se kazneno sankcionira povreda ugleda predsjednika Republike i to iz razloga jer je on politička osoba koja sudjeluje u političkoj areni.

Klub zastupnika SDP-a, rekao je, ne podržava da se kazneno sankcionira povreda ugleda i časti predsjednika Republike, i to iz razloga što smatra da je on politička osoba, da sudjeluje u političkoj areni i da mu ne treba kaznena zaštita, koja će mu čuvati čast i ugled.

Klub smatra potrebnim sankcionirati, pa čak i kazneno, organizirano promicanje, propagiranje fašističkih ideologija i organizacija. Možda bi trebalo kao govor mržnje ocijeniti isticanje, nošenje, propagiranje simbola tih ideologija, ali naravno, kaznu bi trebalo predvidjeti samo kao novčanu. Zato ima više razloga, a i iskustvo drugih zemalja,

kao i naše povijesno iskustvo, kaže da se samo sankcijama ne može boriti protiv ideologija. Dodao je, da je Hrvatska utemeljena na antifašizmu, te da ne bismo smjeli dovoditi u pitanje taj status naše domovine.

Što se tiče prijedloga da se ukine kazneno djelo za bolesnika, ovisnika o drogi, odnosno za osobu koja posjeduje drogu za vlastitu potrebu, vjerojatno postoji bitna razlika između stručnjaka, pravnih, socioloških i liječnika. Naveo je da u službenim statističkim izvješćima stoje podaci da gotovo 30 posto mladih osoba u Hrvatskoj ima doticaj ili iskustvo s drogom.

Klub smatra da ta djela, posjedovanje droge za vlastite potrebe treba premjestiti u prekršajnu odgovornost, a povećati mogućnost represije prema dilerima i onima koji zaista jesu opasnost za naše društvo što se droge tiče.

Klub zastupnika SDP-a smatra da je svaka promjena kaznenog zakona vrlo osjetljiva za svako društvo, posebno društvo u tranziciji kao što je hrvatsko, te stoga je češća promjena sasvim logična, pa će stoga predložene izmjene i dopune Kaznenog zakona podržati u prvom čitanju.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** rekavši da je netočna izjava zastupnika Leke, da je Hrvatska nastala na anti-fašističkoj borbi.

Slobodna Hrvatska je nastala na odluci Hrvatskog sabora slobodno izabranog na prvim demokratskim izborima i obranjena je voljom hrvatskog naroda. Hrvatska je i pravni sljednik Socijalističke Republike Hrvatske, ali ovi antifašisti koji su se sastali neki dan i danas bi je lako skinuli kad bi ikako mogli, rekao je zastupnik Milas.

U ispravku netočnog navoda zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** rekao je, da je na antifašizmu nastala Jugoslavija, a Hrvatska poslana u zatvore i progone, iz kojih je oslobođena 1990. Hrvatska je nastala na Domovinskom ratu, rekao je dodajući kako je bespredmetna sama rasprava, na temu uvođenja kaznenih djela za veličanje fašističkih simbola.

Ivo Lončar ispravljaajući netočni navod je rekao, kako je suglasan da se treba štititi funkcija predsjednika Republike, a ne predsjednik kao osoba, ali i upitao - kako štititi funkciju predsjednika Republike, kad on sam tu funkciju izvršava uglu.

Rekao je kako je nedavno hrvatski Predsjednik bio na nekom skupu gdje se pjevalo "Po šumama i gorama, naše zemlje ponosne". U toj pjesmi naša zemlja ponosna je Jugoslavija, a svaka Jugoslavija isključuje Hrvatsku. Jugoslavija je nanijela najveće zlo hrvatskom narodu i hrvatskoj državi, zaključio je zastupnik Lončar.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** je u ispravku netočnog navoda citirala odredbu važećeg Zakona, u kojoj stoji: tko neovlašteno posjeduje stvari ili pripravke, koji su propisom proglašeni opojni drogama kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Dakle, riječ je o posjedovanju droge, ne govori se ni o lakoj ni o teškoj, ne govori se o ovisnicima i o bolesnicima, već o onima koji posjeduju drogu.

Zatvori su prepuni, gdje s novim zatvorenicima

Zastupnik **Dražen Budiša** u ime **Kluba zastupnika HSLA-a** je ključnim problemom naveo što će predloženo povećanje broja kaznenih djela, produljenje kazni i rokova zastare iziskivati i novu infrastrukturu u hrvatskom pravosudnom sustavu, dakle, ono što sad nemamo. Zatvori su prepuni, zatvorenici u neodgovarajućim uvjetima, rekao je i upitao ministricu pravosuđa na temelju čega je napisala te odredbe, i uz pretpostavku da se predložene izmjene prihvate, kako se to može ostvariti s postojećom infrastrukturom.

Gdje će kazne izdržavati osuđeni na doživotni zatvor, ako mi dopustite, malo u šali, gdje ćemo smjestiti one tisuće mladih ustaša, rekao je, osvrćući se na izlaganje zastupnika Kajina.

Dodao je, kako smatra da hrvatski problem nije u Kaznenom zakonu i malim kaznama, nego u nedjelotvornosti pravosuđa u provođenju postojećih zakona.

Naveo je da se slaže s ocjenama da se izmjenama Kaznenog zakona prišlo neustavno i neozbiljno i da ne stoje argumentacije kako se time stvaraju pretpostavke za procesuiranje onoga što je zastarjelo. Klub zastupnika HSLA-a ne vidi razloga za povećavanje kazni, već potrebu da se poštuje i primjenjuje postojeći Kazneni zakon.

Govoreći o uvođenju novih kaznenih djela rekao je, da se ne može na preambulu hrvatskog Ustava pozivati selektivno.

Jednako onako, kao što u preambuli hrvatskog Ustava piše da je: "nasuprot NDH zaključcima Antifašističkog vijeća iz 1943. došlo do izražaja...", jednako tako, piše da je "padom komunizma stvorena pretpostavka da hrvatski narod potvrdi svoju državotvornost i slobodnom voljom je očituje na prvim demokratskim izborima..."

Nema selektivnog distanciranja od tamnih strana hrvatske povijesti po obrascima odnosa prema hrvatskoj desnici ili tzv. desnici kakvim se pokazao odnos jugoslavenske komunističke ideologije i bivšeg sustava. Odricanje od tamnih strana naše povijesti treba biti sveobuhvatno.

Problem s odredbom koja se predlaže za veličanje fašističkih država i organizacija je u tome što on smjera na današnji politički kontekst. A postoji jedan drugi kontekst kojega se ne može smetnuti s uma, a to je činjenica da se sustavno 50 godina na svaki izraz protivljenja bivšoj državi i bivšoj vlasti stvarala slika, o gotovo bih rekao, urođenju genocidnosti, hrvatskom istočnom grijehu.

Svaka je nova generacija proživljavala to političkom promidžbom u kojoj niti jedno protivljenje bivšem sustavu i bivšoj državi nije tretirano drukčije nego kao fašizam.

Pa kada ste već kolega Kajin, i mene spomenuli, i ove moje kolege, onda dopustite da Vam kažem da smo svi mi suđeni s takvim političkim kvalifikacijama da smo djelovali na ustaškim ili proustaškim pozicijama.

Karakteristika je komunističkog sustava bila da nije nikada respektirao političkog protivnika, i da se nije nikada drugačije prema njemu odnosio nego kao prema fašistima ili profašistima. I to je također naš politički kontekst, o kojemu moramo voditi računa, rekao je.

Podsjetio je na nedavno obraćanje predsjednika Stjepana Mesića gimnazijalcima, kad je rekao - vi morate znati da iza fašističkih simbola stoji ljudska krv. Naravno, ali ljudska krv stoji i iza drugih simbola i drugih ideologija totalitarnih sustava i pokreta.

Navodeći kako u Hrvatskoj još uvijek nije sazrelo vrijeme da se o povijesnim prilikama razborito govori, rekao je da mladi ljudi trebaju znati da oko 17 milijuna života stoji iza Hitlerovog političkog projekta, da iza Lenjina stoji osam milijuna, a iza Staljina 25 milijuna. I to je ljudska krv. Mlade generacije trebaju znati što je bio fašizam, ali što su bile i druge totalitarne ideologije, komunistička u različitim svojim varijantama, sa svojim pogubnim posljedicama.

Nema selektivnog distanciranja od tamnih strana hrvatske povijesti po obrascima odnosa prema hrvatskoj desnici ili tzv. desnici, kakvim se pokazao odnos jugoslavenske komunističke ideologije i bivšeg sustava. Odricanje od tamnih strana naše povijesti mora biti sveobuhvatno, inače, ga mi produbljujemo.

Klub zastupnika HSLŠ-a neće podržati predloženi zakon u prvom čitanju, te će se zalagati da se s njim ne žuri i da se ide i u treće čitanje, kako bi se uklonile sve nejasnoće i nedostaci.

Ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević-Marinović** kazala je kako se Vlada pobrinula i u prijedlogu proračuna za 2003. predložila znatno povećanje sredstava upravo za reformu zatvorskog sustava, a da se tijekom prošle i ove godine kadrovski ekipira upravo taj sustav. Prvi put nakon dvanaest godina značajno se povećao proračun za pravosudni sustav i to u iznosu od gotovo 19 posto, navela je.

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka (HB)**, zastupnik **Ivić Pašalić**, dr.med. istaknuo je da je riječ o vrlo opsežnim izmjenama Kaznenog zakona, što samo po sebi govori da nakon 3. siječnja nije riješen bučno najavljuvan obračun s kriminalom, posebno gospodarskim, te da se sada, u predizbornoj godini, pronalazi alibi da zakonodavstvo nije valjalo, ali da će se predloženim izmjenama doći do pretpostavki za odlučnu borbu protiv toga. Ujedno se izmjenama daje snažna ideološka boja dodavanjem nekih novih inkriminacija kao na primjer odredaba o deustašizaciji.

U općem dijelu zakona možda najznačajnija izmjena odnosi se na produljenje zastarnih rokova i uvođenje kazne doživotnog zatvora.

Uz to treba obratiti pozornost i na brisanje članka 48. o krivnji glavnih urednika u sprječavanju počinjenja kaznenog djela u sredstvima priop-

ćavanja. U vezi s produljenjem zastarnih rokova rekao je, kako se promidžbeno govori da "lopovi" neće moći olako čekati zastaru. To je što se promidžbe tiče vrlo dobro za uvjeriti javnost o brizi za pravnu državu, ali je naličje i stvarno značenje u tome da je zbog kolapsa sustava potrebno davati dodatne rokove sudovima i tijelima progona.

Nitko nema ništa protiv takvih dugih rokova, ali je pitanje koga može utješiti suđenje nakon 15 ili više godina od dana događaja. Dakle, nije stvar u zastarnim rokovima već u poboljšanju brzine i kvalitete obrade predmeta i samoga postupka.

Naveo je kako dobro treba razmisliti o predloženoj odredbi, odnosno definiciji zapovjedne odgovornosti i sasvim precizirati taj pojam kako se ne bi pretvorio u polugu političkih progona. Potpunim promašajem ocijenio je predloženo kazneno djelo za veličanje bivših fašističkih država ili organizacija. Smatra da je to još jedan pokušaj odvratanja pažnje s bitnih ekonomskih i socijalnih problema. Uvođenjem tih kaznenih djela, indirektno se želi reći da su te pojave u zadnje tri godine poprimile alarmantne razmjere što samo po sebi nije pohvalno za ovu vlast, i da smo pravni sljednici NDH, a ne kao što piše u preambuli hrvatskog Ustava.

Novo kazneno djelo Vlada obrazlaže određenim inicijativama u našoj javnosti, a njima najvjerojatnije treba smatrati manifestacije raznih odbora za deustašizaciju, defašizaciju, novinske članke raznih specijalista za fašizam i slično i sve to podupire jedan dio najviših dužnosnika koji povremeno zapjevaju "Po šumama i gorama".

Međutim, što ako ustaša i fašista nema, tada nema smisla ni poziv na deustašizaciju i defašizaciju, ili poziv ima pak, neki drugi smisao koji nije deklariran. Kojega smisla na početku 21. stoljeća ima rasprava o ustašama, partizanima, o traumama iz Drugog svjetskog rata i danas to stavljati u odredbe Kaznenog zakona. Smatram da to uistinu, osim nekih uskih ideološko-dnevnopolitičkih igara nema stvarno nikakva smisla, odnosno može samo izazvati suprotan učinak, rekao je Pašalić.

Vlada liberalnu demokraciju brani od fašizma koji je poražen prije gotovo 60 godina, a sličnim su zakonskim sredstvima od 1945. do 1990. komunisti od istog neprijatelja branili svoj narod, no zatim i samoupravnu

demokraciju u Hrvatskoj, a paradoksalno je da Vlada ne brani liberalnu demokraciju od komunizma, druge totalitarne ideologije koja je u Hrvatskoj harala do prije 12 godina kad je poražena na demokratskim izborima.

Predložio je da predlagatelj uzme sve te argumente, kao i one izrečene u sabornici i da odustane od takva prijedloga, jer on neće pridonijeti ničemu kvalitetnom u Hrvatskoj.

Klub zastupnika HB-a protivi se i brisanju stavka o dekriminalizaciji posjedovanja opojnih droga, pogotovo kad se bilježi trend stalnoga rasta upotreba opojnih droga. Predloženim odredbama samo se olakšava posao dilerima. Također je rekao da se Klub protivi i izmjenama i uvođenju novog kaznenog djela po kojemu bi se moglo kazneno goniti i suce, te dodao da predloženi zakon u prvom čitanju neće podržati.

Osigurati trostruko strože kazne protiv dilera

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić**, smatra da se u izmjene Kaznenog zakona ide, u pravilu, samo ako za to postoji doista prijevaka potreba i na neki način zakonski analizirati postojeća praksa.

Naveo je da narkobiznis godišnje u Hrvatskoj na crnom tržištu zaradi oko 200 milijuna eura, da sve više mladih dolazi u kontakt s drogom, da se ona nudi u blizini škola, a da država na borbu protiv droge izdvaja samo dva milijuna eura. Osim toga, imamo predsjednika Republike koji svojom komisijom pomiluje dilere, a na čelu Državnog povjerenstva za borbu protiv droge premijera, koji se hvali, da je u mladim danima uživao marihuanu, što je valjda nekakav dokaz njegovih naprednih ideja. Uz to, imamo već treći pokušaj dekriminalizacije posjedovanja droge, navodno radi učinkovitije borbe države protiv narkomafije. Ustvari, time mi na sve načine šaljemo poruku ne samo narkomafiji, nego i mladima kako je posjedovanje i uživanje droge, jedno društveno prihvatljivo ponašanje i izraz gotovo naprednih ideja europske orijentacije, dok se po tome svi oni koji su protiv takva prijedloga, proglašavaju zagovornicima izolacije i mračnih sila reakcije. Rekao je da lake i teške droge ne postoje i upitao tko će sutra moći razlučiti je li

količina nađena pri pretresu policije bila za osobnu upotrebu ili za prodaju.

Kaznenim zakonom trebalo bi osigurati trostruko strože kazne protiv dilera, zatečenih u krugu 200 metara oko škole, a posebno bi trebalo biti strog prema neučinkovitom i podmićenom dijelu državnog represivnog aparata.

Upitao je je li aktualni problem Hrvatske od koje ovisi njezin razvoj i predložena zabrana fašističkih simbola, je li na pomolu fašistički prevrat, pa ga se predloženim kaznenim odredbama pokušava spriječiti, jesmo li zbog toga pred izolacijom u međunarodnoj zajednici. Svima je jasno da ne stoji ni jedan od tih razloga, već vruća želja aktualne Vlade da takvim jeftinim trikom skrene pozornost javnosti s vlastite nesposobnosti da gospodarski preporodi Hrvatsku, što su obećali.

Hrvatska je nakon 1945. već jednom deustašizirana i to na najsuroviji mogući način, poubijane su stotine tisuća vojnika NDH i njihovih obitelji i simpatizera.

Gospodo, nećete nas uvući u raspravu, s kojom ćemo uspoređivati jedan nacionalni revolucionarni pokret, kao što je bio ustaški pokret s početka prošlog stoljeća, sa zločinačkom političkom organizacijom kao što je bila Komunistička partija, a pogotovo nam ne pada na pamet to izjednačavati.

Predložio je da se donese deklaracija o osudi komunističke partije. Umjesto da se Deklaracijom ogradimo od svih totalitarizama 20. stoljeća ovakvim prijedlozima sve više se uvlačimo u sukobe od prije 50 godina. Oni koji to ipak žele, moraju znati da će time povući tigra za rep, i da će neizbježno biti otvoren cijeli niz pitanja koja su se dosad izbjegavala, a to je, zašto, ako ratni zločin ne zastarijeva, nije podignuta nijedna optužnica protiv partizanskih ratnih zločinaca odgovornih za Bleiburg i druga poslijeratna stratišta.

Predložio je da se u Kazneni zakon unese i odredba o progonu pedofilije, a pogotovo, da se najoštrije progoni svaki oblik kriminala povezan s tim u vezi na internetu.

O uvođenju kaznenog djela javnog izvrgavanja ruglu predsjednika Republike, rekao je da je po sudu Kluba to ponovno uvođenje mogućnosti da se nekoga osudi na robiju po uzoru na zakon iz bivšeg sustava, po

kojemu je zastupnik Ante Kovačević, osuđen na 8,5 godina teške robjice zato što se Josipa Broza Tita drznuo nazvati, Jozo mafiozo.

U ispravku netočnog navoda zastupnica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** rekla je da predloženi zakon ne govori o lakim i teškim drogama već o tvarima ili pripravcima koji su propisom proglašeni opojnim drogama.

Ispravljajući netočan navod, zastupnica **Sanja Kapetanović (SDP)** kazala je kako je poznato da se od heroina umire, a da nije poznat ni jedan smrtni slučaj u vezi s konzumiranjem marihuane.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** ispravljajući netočan navod je ustvrdila kako se predloženom izmjenom samo želi napraviti razlika između onih koji su žrtve droge i onih koji drogu dilaju.

U ime **Kluba zastupnika DC-a**, zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** rekla je da prihvaćaju prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona uz određene primjedbe prema nekim institutima. Činjenica je da je stanje pravne sigurnosti u zemlji, uz sve napore vrlo slabo i zabrinjavajuće. I najnovije izjave koje dolaze iz Haaškog tužiteljstva o tome da nema povjerenja u hrvatski pravosudni sustav, samo nadopunjuju tu sliku i prioritet mora biti uvođenje pravne sigurnosti, a da bi se to napravilo potrebna je ozbiljna reforma cijelog pravosudnog sustava.

Demokratski centar dvoji o potrebi uvođenja instituta doživotnog zatvora.

Pozdravljamo produljenje zastarnih rokova i pooštrenje većine kazni te uvođenje novih djela iz kompjuterskog kriminala, jaču zaštitu prava radnika, izmjene na području gospodarskih kaznenih djela.

Problematičnim Klub smatra odredbe vezane uz zaštitu instituta predsjednika Republike. Takve smo odredbe već imali i procijenili smo da su loše i nepotrebne i da se njima ide prema ugrožavanju slobode govora.

Samo sankcioniranje veličanja fašizma i njegovih oblika i oznaka nije dovoljno ukoliko nije praćen sustavnim rješavanjem problema putem edukacija i javnih rasprava. Klub Demokratskog centra također drži da je potrebno zadržati kao kazneno djelo posjedovanje opojnih droga kao upozoravajuću mjeru.

Nema lakih i teških droga

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** kazala je kako je prijedlog o dekriminalizaciji posjedovanja droge vrlo loša poruka i gradu i svijetu, pogotovo mladima. Citirajući stručnjaka profesora Slavka Sakomana, podsjetila je da je za vrijeme prve inicijative za dekriminalizacijom posjedovanja droge, jasno rekao da Vlada time olakšava posao dilerima. Osvrćući se na izlaganje zastupnice Sanje Kapetanović, da od marihuane dosad nitko nije umro, rekla je kako je to apsurdno tvrditi i upitala čemu onda sve statistike i kampanje protiv pušenja. Barem toliko je štetna marihuana, koliko i cigareta, a da ne kažemo dalje, ustvrdila je. Ako već Vlada nastoji da se to područje dekriminalizira predlažem raspisivanje referendum, pa neka se javnost očituje je li za, ili protiv, pa tek onda to treba urediti u Kaznenom zakonu, naglasila je. Nepotrebним je zakonu u Kazneni zakon unosenje odredbi o veličanju bivših fašističkih država ili organizacija. Po tome ispada da raspravljamo o nekom velikom problemu kao da nekakve horde crnih marširaju ulicama i trgovima hrvatskim, što, dakako, nije točno. Što se tiče kaznenog djela, vrijeđanja predsjednika Republike, kazala je kako je to također nepotrebno i upitala, zašto bi vrijeđanje predsjednika države bilo kazneno djelo, a ne primjerice i predsjednika parlamenta ili bilo kojeg zastupnika.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** smatra da je opravdano produljenje rokova s obzirom na to da je riječ o vrlo složenim procesima. Također je rekla da je to potrebno i zbog toga što je jedan dio osuđenika čekao izvan zemlje da prođe njihova kazna, a onda su se vratili.

Predloženim odredbama to će biti onemogućeno. Odgovarajući onima koji su dvojili o uvođenju doživotnog zatvora, navela je da se doživotni zatvor predlaže za 20 najtežih kaznenih djela. Navela je kako se javnost skanjuje nad teškim ubojstvima za koje počinitelji dobiju male sankcije.

Govoreći o kaznenom djelu povrede radničkih prava, a to se odnosi na neisplatu plaća i neizvršavanje pravomoćne sudske presude za vraćanje na posao navela je da je veliki broj radnika završio na sudu, da su ti sudski procesi vrlo dugotrajni i skupi i onog trenutka kad ti radnici ostvare određenu sudsku presudu u

svoju korist, ne mogu se vratiti na posao. Poslodavci izbjegavaju poštivati sudsku odluku, i stoga je dobrim ocijenila prijedlog kojim će se poslati poruka da je takvo ponašanje kazneno djelo za koje se može dobiti kazna od tri mjeseca do tri godine zatvora.

Pozdravila je i predloženu odredbu da se uvede i kazneno djelo trgovine ljudima, što je jedan od najmodernijih oblika ropstva.

Također je kazala da je i kaznenu odgovornost novinara za svjesno iznošenje neistina također potrebno uvrstiti kao kazneno djelo.

Pozdravila je i odredbu da se kao kazneno djelo uvede i neka vrsta financijskog inženjeringa u kojem su mnogi građani izgubili vrlo velike svote novca.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** kazao je, kako u europskom pravu i prema europskim konvencijama postoji odgovornost i sudaca i pravosudnih dužnosnika za kršenje zakona u cilju nanošenja štete nekome s dokazanom namjerom. No, predložena odredba u članku 337a, mogla bi dovesti do toga da svaka nezadovoljna stranka u bilo kojem postupku, kaznenom, parničnom, ovršnom, stečajnom, jednostavno podnosi kaznene prijave protiv sudaca, državnih odvjetnika, drugih pravosudnih dužnosnika, tvrdeći da je sudac namjerno pogazio zakon. Državni odvjetnik ne bi mogao takvu prijavu odbacivati nego bi morao provoditi neke izvide. S takvom predloženom odredbom, ako se prihvati, suci bi bili ozbiljno ugroženi. Pravna svijest velikoga dijela ljudi još je takva, da ako je nezadovoljan s presudom, ili tijekom vođenja postupka, ima preduvjerenje da se radi o nekoj korupciji, o mitu, o pogodovanju drugoj strani. Ljudi na taj način rezoniraju, pa bi se predloženom odredbom na neki način stimuliralo sve nezadovoljne u postupcima da podnose kaznene prijave protiv sudaca ili drugih službenih osoba, a to bi dovelo do inflacije kaznenih postupaka, što bi ozbiljno ugrozilo suce. Postoji klasično djelo zloporabe položaja i smatram da bi bilo još previše rano uvoditi taj posebni pravni delikt.

Porast kaznenih djela po različitoj strukturi, od razbojništva, krađa, pljački, raste iz godine u godinu, pa onda ne bi valjda bio argument da se porast određene vrste kaznenih djela koristi za dekriminalizaciju takve vrste kažnjiva djela. Naime, naveo je,

kako je upravo kod prijedloga da se dekriminalizira posjedovanje droge navodi argument kako je došlo do porasta evidentiranih, procesuiranih posjednika droge.

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** u ispravku netočnog navoda objasnio je, kako je posjedovanje droge i dalje kažnjivo djelo prema predloženim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. To je i dalje kažnjivo djelo, koje iz Kaznenog zakona prelazi u prekršajni zakon, rekao je.

Namjera je zakonodavca da ne bude kažnjen onaj koji posjeduje količinu droge, već je pitanje prosudbe što je korisnije za zajednicu, za suzbijanje toga fenomena, da li da djelo posjedovanja droge ostane u sferi kaznenog ili prekršajnog zakona, rekao je.

Pritvora 4-5 puta više nego u zemljama EU

Ne postoji nikakvo opravdanje za produljenje rokova zastare i povišenje maksimalnih kazni za velik broj kaznenih djela, jer se time omogućuje još dulje i neučinkovitije vođenje kaznenih postupaka nego do sada, istaknuo je **Branimir Glavaš (HDZ)**. Dodao je da produljenje rokova zastare stvara ozračje pravne nesigurnosti i dovodi Republiku Hrvatsku pred stalni položaj pred Međunarodnim sudom za ljudska prava u Strasbourgu. Povišenjem

Izdvajanjem jedne vrste povijesno prevladanih političkih ideja i sustava u zasebno kazneno djelo takvim se idejama i sustavima, i njihovim simbolima daje neopravdana važnost i značaj.

gornjih granica kazne za mnoga kaznena djela neopravdano se i bezrazložno povećava represija čiji je stupanj i bez toga više nego velik. U pogledu pritvora pri vrhu smo u Europi, taj je broj kod nas četiri do pet puta veći nego u zemljama EU, a predloženim bi se našli u samom vrhu Europe. Dnevno-politički razlozi ne mogu i ne smiju biti razlog takvom mijenjanju Kaznenog zakona, kazao je. Istaknuo je da nema opravdanja ni za uvođenje kazne doživotnog zatvora, da je to u suprotnosti s načelima suvremene penološke znanosti,

negacija povjerenja u mogućnost resocijalizacije svakog počinitelja kaznenog djela. Takva kazna služi isključivo za to da se počinitelje nekih kaznenih djela ukloni iz života, a da ih se pritom baš fizički ne liši života, kazao je. Izrazio je neslaganje i s člankom 27. predloženih izmjena i produljenjem roka opoziva uvjetne osude, te istaknuo da nema razloga za unošenje članka 151a.

Izdvajanjem jedne vrste povijesno prevladanih političkih ideja i sustava u zasebno kazneno djelo takvim se idejama i sustavima, i njihovim simbolima daje neopravdana važnost i značaj. Promidžba takvih ideja pomoću simbola, pozdrava i slično jest i može biti isključivo predmet prekršajnog postupka i kažnjavanja, kazao je. U nastavku je izrazio i objasnio neslaganje s nekim predloženim izmjenama vezano uz osiguranje, s brisanjem odredbe o uništavanju i prikriivanju arhivske građe. Nema opravdanja ni za unošenje nove odredbe članka 337. o pritisku na suce, jer bi samo predstavljala novi pritisak na suce i učestalo bi je koristili nesavjesni ili nezadovoljni pojedinci kojima se ne sviđa ili ne odgovara neka sudska odluka, naglasio je.

Replikom je reagirao **Nenad Stazić (SDP)** i to na dio da kazna doživotnog zatvora predstavlja nedostatak povjerenja u resocijalizaciju. Podsjetio je da se i za tu vrstu kazne predviđa uvjetni otpust, a nakon 20 godina izdržane kazne.

Odgovarajući na repliku, zastupnik **Glavaš** je kazao da nije izgubio iz vida tu mogućnost, ali na primjeru slučaja Zvonka Bušića u SAD-u istaknuo da uvijek postoji mogućnost da se odredbe uvjetnog otpusta ne primijene na osuđenike na koje bi se objektivno možda i trebao primijeniti.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je na početku svoje rasprave istaknuo kako mu je teško prihvatiti predloženi zakon, posebice zbog članka 150, 151a, jer je i sam bio žrtva montiranog staljinističkog procesa, jer je taj članak propisani članak Kaznenog zakona bivše Jugoslavije, uvođenje novog verbalnog delikta iz članka KZ SFRJ. Zakonski prijedlog, dodao je, bio bi mu prihvatljiv ako bi se njime preporučilo aktualnom predsjedniku Republike da do kraja mandata ne govori više ništa kako bi branio svoj vlastiti i dignitet države. Fašizam je zlo, ali komunizam sigurno veće zlo. Hrvati su visoko patili cijenu i

fašizma i komunizma, kazao je, ističući da bi predloženi zakon trebao jednako tretirati i fašizam i komunizam.

Naglasio je kako Hrvatska, nažalost, nikad nije bila podjeljenija u zadnjih 150 godina moderne političke povijesti. Kao glavnu podjelu naveo je podjelu prema jugoslavenskoj baštini, prema Josipu Brozu, prema Jugoslaviji kao državi.

Nažalost, mnogi se, kazao je, nisu otrijeznili od jugoslavenske ideje, a postoje i u Hrvatskom saboru neki zastupnici koji to javno i zastupaju. Istaknuo je kako je mislio da su sve podjele prestale 90. kada je predsjednik Tuđman velikodušno pozvao na pomirbu. Međutim, i po današnjoj se raspravi, kazao je, vidi da je samo izvršena primirba, a ne pomirba. Naglasio je da ne bi imao ništa protiv predložene kazne za veličanje fašističkih država i udruženja, kada bi se istodobno kažnjavalo veličanje komunističkih sustava i udruga. Za prijedlog koji se tiče uvrede predsjednika Republike, kazao je da nije primjeren višepartijskom pluralističkom sustavu i da ga treba izbaciti.

U replici je **Ivan Milas (HDZ)** vezano uz veličanje bivših fašističkih država i organizacija, istaknuo kako se kod nas ne može govoriti o državi, jer je NDH odlukama AVNOJ-a proglašena nepostojećom. Interesantno mu je i da se ne predlaže zabrana kraljevskih znakova, zabrana veličanja Jugoslavije, Josipa Broza Tita. Zbog povrede Poslovnika riječ je dobio zastupnik **Stazić** koji je primijetio da je bilo dopušteno dvostruko prekraćenje vremena za repliku.

Na izlaganje zastupnika dr. Kovačevića replikom je reagirao i **Miroslav Korenika (SDP)** i to na izjednačavanje antifašizma i komunizma. U antifašističkom pokretu najveći je broj osoba bio izvanstranački, seljaci, radnici. Predsjednik Tuđman, Bobetko bili su antifašisti, ili možda sada mislite da su i oni veliki komunisti, upitao je, dodajući da je izjednačavanje komunističkih s antifašističkim simbolima neukusno i neodgovorno.

Povijest ne možemo promijeniti

Predloženi zakon pokazao je svu tragičnost hrvatskog naroda i trenutka u kojem živimo, kazao je **Ivo Lončar (nezavisni)**. Upozorio je na tri stvari - zabranu fašističkih simbola,

kažnjavanje zbog uvrede predsjednika Republike i odredbe o drogi. U 21. stoljeću mi govorimo o našoj prošlosti. Ne mogu shvatiti, kazao je, kako netko ne može shvatiti da mi povijest ne možemo promijeniti. Istaknuo je da su podjele u hrvatskom narodu gotovo dosegnule kulminaciju, da ga današnje podjele podsjećaju na podjele iz 1941. Vezano uz zabranu fašističkih simbola, upitao je koji su to fašistički simboli u Hrvatskoj i tko su danas u Hrvatskoj fašisti, a tko tzv. antifašisti. One koji danas za sebe govore da su fašisti, upitao je gdje su bili 45 godina, od 1945. do 1990., da li su se tada zvali antifašisti, gdje su bili kada su se događali strašni zločini na Bleiburgu, je li možda antifašist drug Tito, jedan od najvećih zločinaca u povijesti civilizacije... Upozorio je da se danas vraćamo na to mjesto, umjesto da se govori o kompjuterima, Internetu. Istaknuo je kako se u teoriji zaborava koja se nameće od 3. siječnja 2000. danas u obliku tzv. antifašizma želi prikriti jugoslavenska komunistička prošlost. Prošlost se, kazao je, ne može prikriti, ona je takva kakva je. Dodao je da je velika tragedija napravljena kada smo umjesto lustracije dobili njen surogat, a to je pomirba, da je njome napravljen neraščišćen teren kako bi se mogli sve više i više dijeliti. Osvrćući se na uvođenje tzv. verbalnog delikta, rekao je kako je zatvor za uvredu predsjednika Republike opasno ograničavanje slobode, te upitao treba li goniti i predsjednike, a misli na aktualnog, koji svojim postupcima sami izvrgavaju ruglu funkciju koju obnašaju. Droge su civilizacijsko zlo, kazao je, te se apsolutno izjasnio za svako kriminaliziranje droge.

U replici je zastupnik **Stazić** kao primjer vezan za vrijeđanje državnog poglavara iznio Njemačku i njen kazneni zakon. Odgovarajući mu, zastupnik **Lončar** je kazao da treba znati kako to u Njemačkoj izgleda. Prethodniku, ako misli kao i do sada, i njegovim sudrugovima predložio je ponovno osnivanje odbora za očuvanje lika i djela.

U replici je **Branka Baletić (SDP)** kazala da ju je zasmetalo što je zastupnik Lončar kritizirao diskutante da govore o prošlosti, ne kompjuterima, a cijelo je vrijeme i sam govorio upravo o povijesti. U govorništvu postoji tzv. govornička parabola, odgovorio je zastupnik **Lončar**, dodajući da je i dalje za

kompjuteru, ali mu povijest nameću zastupnica i njene stranačke kolege.

Osvrćući se na proširenje članka 151, **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je istaknula kako svi na odgovornim funkcijama moraju biti odgovorni i vršiti svoju funkciju prema Ustavu i prisegi koju su dali. Upitala je da li je Ustav povrijeđen izjavama kao npr. izjednačavanje žrtve i agresora, svi se moramo ispričati svima..., predajom dokumenata pod oznakom državna, vojna i službena tajna. Zar to nije veleizdaja, zar nije prekršen Ustav i prisega, upitala je.

Govoreći o hrvatskim nacionalnim obilježjima, državnim obilježjima iz ratnog perioda 1941-1945, kazala je da je s povijesnog stajališta to dio opće hrvatske povijesti koja se može proučavati, tumačiti, ali se ne može zabranjivati. Sa sociološkog stajališta neuputno je i nedemokratski učiti ljude kako bi se trebali ponašati, što smiju oblačiti, kazala je. S političkog stajališta stvari stoje možda i najgore, istaknula je i dodala da se pod krinkom zaštite predsjednika Republike i novog kaznenog djela uvodi verbalni delikt kao nekad. Podsjetila je i na vrijeme kada se za izgovoreni vic odležalo i po godinu dana, citirala pjesme zbog kojih se išlo u zatvor, upitala i što je sa SDP-om i predizbornim obećanjem o osnivanju odbora s ciljem utvrđivanja ratnih zločina počinjenih za vrijeme komunističkog totalitarnog režima, s režimom koji je pod krinkom antifašizma punio Jazovke, jame dalmatinskog krša... Podsjetila je i da je najslabije zabranjeno voće, te poručila da će, kada zakon kako je predložen stupi na snagu, pjevati svojoj djeci, a nju neka se zatvori. Iznijela je i primjer Thompsonova koncerta u Frankfurtu kada je prijavljeno da je to fašistički koncert koji veliča fašizam i ustaštvo, na traženje njemačke policije da se prevedu te pjesme i onda ispriku njemačkog policajca i Thompsonu i organizatoru. Je li ovo govor, zakon pomirbe, budućnosti, ili je ovo zakon mržnje, ono što činite i danas - podijelite, pa vladajte, upitala je.

Svi su totalitarizmi štetni

Najveće zlo čovječanstva su fašizam i komunizam. Hrvatski narod kao mali narod bio je žrtva tih velikih ideologija i stradao je zbog podjele unutar svog nacionalnog bića, kazao je **Ante Beljo (HDZ)**. Istaknuo je kako

misli da je prijedlog u zakonu totalno promašen, jako loš, da samo škodi interesima hrvatskog naroda. Kazao je kako mu se čini da se ponovo vraćamo u vrijeme prije 90-te, u neke podjele iz prošlosti koje za budućnost hrvatskog naroda mogu biti samo štetne. Istaknuo je kako kroz sredstva javnog priopćavanja, školske institucije treba nastojati odgajati mlade da su svi totalitarizmi štetni, ne samo za hrvatski, nego i za svaki drugi, pogotovo male narode, da na pomirbi treba graditi budućnost i ne dozvoljavati da nas se ponovo razjedinjava. Naglasio je da misli da nije dobro da se članak vezan uz zapovjednu odgovornost prenosi iz haških zakonika, da treba precizirati članak koji se tiče proširenja kaznenog djela širenja lažnih vijesti. Vezano uz članak 203., kazao je kako je predsjednik Republike institucija države, ali i da on treba paziti kako obavlja tu dužnost. Ako taj predsjednik predaje Haagu transkripte na kojima stoji državna tajna, otvara arhive stranim novinarima, onda je to i po kaznenom zakonu kažnjivo djelo, a naveo je i članak vezan uz špijunažu. Ako netko takvog predsjednika i nazove imenom špijun, veleizdajnik, nekim pogrđnim imenom, možda ti ljudi imaju i neki razlog zašto to rade, kazao je. Istaknuo je i kako se to u većini zemalja ne rješava kaznenim zakonom, već političkom odgovornošću, zahvaljivanjem na dužnosti. U protivnom to je dio folklorne svake demokratske države i tu ne treba biti previše osjetljiv, zaključio je.

Najviše je bilo riječi o temi iz članka 151, neki su tomu posvetili od 30 do 80 posto vremena.

Na početku rasprave **Branimir Tušek (SDP)** je iznio rezultate svoje analize čemu su glasnogovornici klubova posvetili najviše pažnje.

Najviše je bilo riječi o temi iz članka 151, neki su tomu posvetili od 30 do 80 posto vremena, kazao je, dodajući da je ta tema u demokratskim društvima marginalna, te da hrvatske građane zanima nešto drugo, npr. kako će biti sankcionirani pojedinci u gospodarskom kriminalu. U nastavku rasprave osvrnuo se na dva primjera iz članka 294. i sankcije na području gospodarskih kaznenih djela. Za zloporabu povjerenja predviđa se kazna od šest mjeseci do pet godina,

ako je prouzročena šteta velikih razmjera najmanje jedne godine zatvora, dok se kod mita predviđa kazna do osam godina za primanje, i do pet za davanje mita. To je nerazmjernost u odnosu na počinjena djela, kako onaj koji počinji veliku štetu biva kažnjen manje od onoga tko je primio neki poklon ili mito, upitao je.

Naglasio je kako je po njemu otvoreno pitanje treba li hrvatsko kazneno zakonodavstvo uvesti doživotni zatvor. Upitao je postoje li pokazatelji ili istraživanja da se time smanjuje broj teških razbojstava, teških ubojstava, terorističkih akcija, otmica, itd. Prenio je istraživanja da izricanje najteže, smrtno kazne pokazuju da to ne utječe na smanjenje teških zločina.

Zbog povrede Poslovnika reagirao je **Mario Kovač (HSL)**. Citirao je odredbu da govornik može govoriti o temi o kojoj se raspravlja, i kazao da tema nije analiza stranačkih stavova. Predsjedavajući dr. **Kostović** je odgovorio kako je njegova procjena da Poslovnik nije grublje prekršen.

U replici je zastupnik **Milas** istaknuo da se tema o članku 151. javila kao politička, da se hoće stvoriti lažna dilema kao da su se u Hrvatskoj pojavili neki fašisti koji su dominantni.

Replicirao je i zastupnik **Beljo** i kazao da je dobro da su stranke osjetljive na tu točku, jer je iz povijesti poznato da su te razdjelile hrvatskom narodu donijele najviše zla, da se ljudi boje za budućnost svoje djece s takvim novim podjelama.

Odgovarajući na replike, zastupnik **Tušek** se osvrnuo i na riječi zastupnika Milasa da ta tema objektivno zanima i hrvatsku javnost, te ponovio da istraživanja pokazuju da građane zanimaju i druge teme, poput gospodarskih, pitanja zapošljavanja, razvoja, novih tehnologija i sl.

Pojavom novih tehnologija, razvojem znanosti pojavljuju se i različiti novi oblici kriminala što uspješno prate međunarodne konvencije koje moraju biti implementirane i u naše zakonodavstvo.

Raspravu je nastavila **Snježana Biga-Friganović (SDP)** koja se složila sa zastupnikom Tušekom da se burna rasprava vodi oko svega nekoliko

odredbi, a da se u prijedlogu nalaze mnogo važnije odredbe iz područja radno-socijalnog zakonodavstva, pa i gospodarskog kriminaliteta. Izrazila je veliko zadovoljstvo i snažnu podršku članku 43. da će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine kazniti onaj tko ne poštuje Zakon o radu, kolektivne ugovore, tko uskrati radniku pravo na plaću, tko ne izvrši pravomoćnu sudsku odluku o vraćanju radnika na posao.

Na primjedbe da li Kazneni zakon treba mijenjati tako često, kazala je kako se pojavom novih tehnologija, razvojem znanosti pojavljuju i različiti novi oblici kriminala što uspješno prate međunarodne konvencije koje moraju biti implementirane i u naše zakonodavstvo.

Kazneni zakon nije "sveta krava" koja se ne može mijenjati svaki put kada se pojavi potreba i to traži praksa, istaknula je. Snažno je podržala odredbe koje se odnose na gospodarski kriminal, a vezano uz članak 151. kazala je da je za kažnjavanje onih koji proizvode, uvoze, izvoze i stavljaju u promet u svrhu promidžbe određena sredstva kojima se veličaju bivše fašističke države ili organizacije, ali ne i za procesuiranje onih koji drže to znakovlje. Gradimo modernu europsku, demokratsku državu u kojoj ti znakovi prošlosti nemaju mjesto, a na nama je da kažemo, posebno mladima, što je ta prošlost značila za hrvatski narod, rekla je, dodajući da bi točku 2. članka 151. trebalo brisati. Složila se sa svima koji smatraju da zaštititi predsjednika nije mjesto u Kaznenom zakonu. U nastavku se detaljnije osvrnula na članak o drogi, te zaključno kazala da ne želi da se desi, kao prošloj vladi, da se neki njeni ministri ili neki visokopozicionirani ljudi u MORH-u i MUP-u spominju u ovom trenutku u jednom velikom sudskom procesu u Južnoafričkoj Republici kao ljudi koji su dilali i organizirano prodavali drogu.

U četiri godine već četvrta promjena zakona

Kazneno zakonodavstvo je temeljito reformirano novim zakonom iz 1997, a u četiri godine ovo je već četvrta njegova izmjena i dopuna, kazala je dr. sc. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)**. Istaknula je da su u velikoj mjeri predložene izmjene rezultat dnevnopolitičkih potreba, da se prvenstveno

mijenjaju odredbe o zapriječeni kaznama i produžuju rokovi zastare. Upitala je hoće li se uvođenjem kazne doživotnog, umjesto dugotrajnog zatvora, doista pomoći efikasnijem progonu gospodarskog kriminaliteta, ili će to biti savjesnije prikupljanje dokaza od strane policije, kvalitetnije vođenje progona od strane Državnog odvjetništva. Spomenula je pritom nedavno završeni trogodišnji postupak protiv tzv. zločinačke organizacije u kojem su nepravomoćno oslobođeni glavni optuženi zbog nedostatka dokaza o postojanju zločinačke organizacije. Kazala je da nije ni malo uvjerena da će se promjenom članka 89. spriječiti takve buduće blamaže Državnog odvjetništva. Kod članka 151a., zamijetila je da nema ni spomena o veličanju bivše komunističke države i organizacija, pa i četničkih simbola, te istaknula da tu odredbu, ako se inzistira na uvođenju, treba proširiti i na te simbole. Istaknula je i kako bi to pitanje trebalo rješavati edukacijom, ne kaznenim progonom, da je predložena odredba čisti promašaj i da bi je trebalo ukloniti iz zakona.

Kao korisne i dobre promjene navela je odredbe kojima se unose kaznena djela računalnog krivotvorenja, računalne prijevare, neizvršenja pravomoćne presude. Upozorila je na predloženo širenje kaznene odgovornosti sudaca i drugih službenih osoba, jer se takva odredba može zloupotrijebiti i zapravo onemogućiti suca u daljnjem radu, dovesti u pitanje svaku njegovu presudu s kojom je stranka nezadovoljna i želi je opovrgnuti kao izraz sučeve pristranosti. Osvrnula se i na uvođenje kazneno-pravne zaštite predsjednika Republike od povrede ugleda, ističući da je zanimljivo da to pokušavaju racionalno opravdati iste političke snage koje su kritizirale bilo kakvu, čak procesnu, zaštitu imena i osobe prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana. Kazala je da joj je drago da su čak i zastupnici iz vladajućeg SDP-a kritični prema predloženoj odredbi. Kao sporne promjene navela je i izbacivanje kaznenog djela posjedovanja droge za osobnu uporabu, preuzimanje odredaba iz Rimskog statuta o zapovjednoj odgovornosti.

U ispravci netočnog navoda **Ivan Ninić (SDP)** na navod da u članku 151a. nije uvrštena četnička organizacija, kazao kako ne vjeruje da zastupnica misli kako četnici ne

spadaju u dio veličanje bivših fašističkih država ili organizacija, da su oni tu u samom naslovu.

Nema dvojbe da se mogu dovoditi u pitanje posljedice ideologija poput fašističke i komunističke, ideologija koje su Hrvatsku i njene ideje kao moderne europske države gušile, istaknuo je u raspravi **Zlatko Canjuga (HND)**. Ali vrlo je loše kazati, kada se žele sankcionirati određene pojave u Hrvatskoj, da smo mi pravni sljednici NDH, da su se u Hrvatskoj namnožili ustaše i fašisti, da će to doprinijeti podjelama u naciji ili da to znači da je Hrvatska nastala na NDH. To su vrlo pogubne teze za suvremenu Hrvatsku, vrlo loše koncipirane ideološki i onaj tko ih izriče zapravo je pseudonacionalist i ne zna što se razvija u Europi, svijetu, istaknuo je. Podsjetio je na Francusku i slučaj La Pena, Haiderevu politiku, i naglasio da se bavimo problemom s kojim se susreće i suvremena Europa. Na primjeru Francuske i posljednjih izbora objasnio je da je riječ o jednoj novoj vrsti antifašizma s kojim se Europa susreće, kojim je krenula, a to je demokratski život, poštivanje slobode čovjeka, uništavanje te mržnje prema drugima. Za predbacivanja da je Hrvatska, ako se donese predložena odredba, 90-te nastala na nekakvom fašizmu, kazao je da to nije točno, da su ideologija i nastajanje HDZ-a 90-te bile ideje starčevićanstva, radićevštine, antifašizma i hrvatske ljevice. Istaknuo je i da svi koji govore da mladim Hrvatima nije potrebna ideologija, zapravo im govore da budu masa koja ni o čemu ništa ne razmišlja. Trebamo govoriti kroz obrazovni sustav, razne druge akcije, čak i estradu, ne trebamo od nečega praviti tabu, istaknuo je.

Kao nedostatak kod zaštite predsjednika naveo je jasniju definiciju što se želi zaštititi. Što je s organizacijama, špijunskim službama koje bi pripremale državni udar na instituciju predsjednika, upitao je, ističući da ne treba raspravu svoditi na to voli li se Mesića ili ne. Predložio je da se unese i još čvršće zaštiti instituciju hrvatskog predsjednika od terorizma, smišljenih rušenja te institucije. Upozorio je i na dvojbe vezano uz doživotni zatvor, pitajući da li je to nešto što trebamo i mi, te istaknuo da o tome još ipak treba razmisliti.

Ispravljajući netočan navod iz **Canjugina** izlaganja dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** problem vidi u

tome što hrvatski antifašisti, kad govore o antifašizmu, govore srpskim vokabularom, (i) o genocidnosti Hrvata. **Krunoslav Gašparić (HB)** navodi, pak, da nitko u raspravi nije kazao da je Hrvatska nastala kao politički sljednik NDH.

Replicirajući, **Ivo Lončar (nezavisni)** je izjavio da se zauzima za takvu modernu Hrvatsku kakvu je Canjuga simbolizirao dok je bio dio političkog establišmenta. Canjuga je tada to, boreći se protiv estrade na stadionima, vrlo dobro radio, njegovi su pendreci sijevali protiv svih koji su bili jugounitaristi, jugonostalgicari na Dinamovom stadionu, dečkići i curice od 12, 13 godina, on se tu doista pokazao, kazao je Lončar.

Kad ste već tako mudri, što ste protiv mene govorili do 3. siječnja (2000. godine), a sad ste odjednom okrenuli leđa toj istoj koaliciji s kojom ste dolazili na vlast. Prema tome, nemojte biti moralist kad to niste, uzvratilo je **Canjuga** Lončaru, te mu poručio da ne miješa navijače i huliganizam. Kad mi netko pred 60 tisuća ljudi digne ruku na nacistički pozdrav, to nije navijač, to je huligan i provokator, rekao je Canjuga.

Doživotni zatvor gotovo teži od smrtne kazne

Branka Baletić (SDP) ne slaže se s tvrdnjama da su izmjene Kaznenog zakona mogle nastati iz dnevno-političkih pobuda, drži da su one usmjerene efikasnijem progonu svih vrsta kriminala, a posebno pozdravlja nakanu efikasnijeg progona gospodarskog kriminala.

Postoji određena dilema je li tako okrutna mjera kažnjavanja (doživotni zatvor) primjerena ljudskom biću.

Suglasna je da je dosadašnje iskustvo pokazalo da su rokovi zastare, kako kaznenog progona, tako i izvršenja kazni, bili prekratki, no u dilemi je koliko je razložno taj problem rješavati produljenjem roka zastare, s obzirom na preskupo suđenje. Trogodišnji sudski proces tzv. zločinačkoj organizaciji građane je koštao 100 milijuna kuna, navela je.

S obzirom na situaciju, podržava prijedlog o produljenju kazni, no upozorava na dileme oko uvođenja

doživotnog zatvora. Gledajući s psihološkog aspekta to, kaže, doista jača povjerenje u pravni poredak, no dilema je je li tako okrutna mjera primjerena ljudskom biću?

Za mene je ta kazna gotovo teža od smrtna, možda bi kazna zatvora od 40 godina bila primjerenija, kaže zastupnica i predlaže da se, ako se ostane kod prijedloga o doživotnom zatvoru, smanji broj slučajeva za koje bi se ta kazna propisala, odnosno da se razmotre sve mogućnosti uvjetnog otpusta koje bi ublažile njenu ostrinu.

Zastupnica podržava novu definiciju zločinačke organizacije, kao i da se kazneno djelo posjedovanja droge tretira kao prekršaj, zadovoljna je što se izmjenama jače štite prava radnika.

Nije suglasna s proširenjem kaznenog djela povrede ugleda Predsjednika Republike, drži da to treba riješiti u zakonu o prekršajima, odnosno da to treba riješiti kao pitanje povrede ugleda svakog građanina.

Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna) pojašnjava kako je rekla da su neke, ne dakle sve, promjene u Kaznenom zakonu izazvane dnevno-političkim motivima. Izmjene koje se tiču dnevnih politike sigurno su upotreba fašističkih obilježja i zaštita ugleda predsjednika države, precizirala je.

Pitanjem doživotnog zatvora bavio se i **Nenad Stazić (SDP)**. Suglasan je da ta kazna djeluje zastrašujuće, ali i da takvim djelovanjem zapravo predstavlja generalnu prevenciju. Upozorava da u društvu ima pojedinaca koji, dok su na slobodi, predstavljaju neprestanu opasnost, pa je mjera izolacije za njih nužna da bi se zaštitili nedužni građani, slučajni prolaznici, društvo u cjelini. Kazna doživotnog zatvora ne narušava pravo na život čak ni onome koji je uzeo mnoge živote, a djeluje preventivno, zbog toga mislim da je treba podržati, naglasio je Stazić.

Glede zaštite ugleda predsjednika države, nelogičnim drži da se zakonom štite strani predsjednici, a vlastiti zanemaruje. Navodi da na umu treba imati i želju aktualnog predsjednika države da se ta odredba ne uvodi u Kazneni zakon.

Uz napomenu da nitko, ni iz Vlade, ni klubova, ni SDP-a ne podržava bilo kakav kontakt drogom, suglasan je da se posjedovanje droge iz kaznenog prebaci u prekršajno zakonodavstvo. Mladom se čovjeku može dogoditi da jedanput stupi u kontakt s neakvom lakom drogom i ako ga se u tome

zatekne, on ulazi u kaznenu evidenciju, može biti obilježen cijeli život, a da kasnije to nikada više ne učini.

Glede odredbi o veličanju fašističkih simbola, mišljenja je da u kaznenom zakonodavstvu treba zadržati prvi stavak 151. članka, koji se odnosi na proizvodnju i stavljanje u promet tih simbola, dok bi stavak 2. trebalo staviti u prekršaje. Uspoređujući to s drogom, ustvrdio je kako je fašizam jedna vrsta opijata kojim se mladi opijaju i dolaze u jedno stanje sužene svijesti. One koji posežu za drogom društvo nastoji liječiti, pa bi se možda ista vrsta pomoći trebala pružiti i onome tko na sebe stavlja fašističke simbole i podiže ruku na fašistički pozdrav. Mislim da bi mu pomoć psihijatra dobro došla, zaključio je zastupnik.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je poručio da nema ispunjavanja želja nikome, da smo pred zakonom svi jednaki. Ovaj visoki dom će donijeti zakon onakav kakav će biti, a predsjednik želja nema, ako ćemo ispunjavati predsjednikove želje, onda ispunimo želje oca Domovine dr. Franje Tuđmana da Hrvati budu svoji na svome i da Knin ponovno ne postane jazbina četničkog antihrvatstva, rekao je Česić.

Ovisnike tjerati da traže pomoć i liječenje

Zrinjka Glovacki-Bernardi (LIBRA) raspravu je ograničila na članak 173. stavak 2. odnosno na prijedlog o brisanju stavka 1., ističući da za nju i za zastupnike iz Kluba zastupnika LIBRE predloženo rješenje nije dobro.

Navodeći obiteljske prilike mladih koji su bili u postupku zbog posjedovanja droge (roditelji su im uglavnom razvedeni, nema kontakata s jednim od njih), istaknula je da ti primjeri pokazuju da tim osobama, u prvom redu, treba pomoć društva.

Drugi razlog zbog kojega predloženo rješenje ne smatra dobrim tumači podatkom da su 70 posto osoba kojima prijeti procesuiranje zbog posjedovanja droge i koje su uhvaćene po prvi puta, barem godinu dana konzumenti. Dakle, opet se radi i osobama koje trebaju savjet i pomoć.

Kao treći razlog navodi međunarodne obveze Hrvatske, činjenicu da kao članica UN-a mora poštovati međunarodne konvencije, ali i svoje zakonodavstvo uskladiti s onim u

zemljama Europske unije. Po nacrtu izvješća Europskog vijeća iz 1998. sve zemlje Unije imaju posjedovanje droge za osobnu uporabu kao kazneno djelo, uz različite gradacije i ograde, a vezane su s obveznim mjerama liječenja, napominje zastupnica.

Smatra da za sljedeće čitanje treba uskladiti zakone o sprječavanju zloporabe droga, o prekršajima i Kazneni zakon, a sve sa ciljem da se utvrdi obveza liječenja ovisnika, mogućnost odgođe kazne ili uvjetovanje kazne liječenjem i savjetovanjem, da se graduira količina i vrsta droge, ali i uzme u obzir mjesto na kojem je posjedovanje registrirano.

Brisanjem stavka 1. članka 173. možemo pojednostaviti neku proceduru, ali na taj način ovisnici neće dobiti pravu pomoć, taj članak treba preformulirati, odnosno ugraditi odgovarajuće odredbe u prateće zakone, s sve radi toga da se ovisnike natjera da zatraže savjet, pomoć i u konačnici liječenje, zaključila je Zrinjka Glovacki-Bernardi.

Krunoslav Gašparić (HB) pozornost je skrenuo na činjenicu da malo razvijenije zemlje od Hrvatske u fokusu svojih zanimanja imaju kompjuterski kriminal, da je informatički sustav osjetljiva točka.

Informatički se rat već vodi, ne samo iz dosade ili objestnosti, nego i sa ciljanom namjerom, upozorio je zastupnik, navodeći da više nema granice između vojnih i civilnih kanala, da terorizam, kako ga je svijet upoznao napadom na SAD, koristi nove, sofisticirane metode.

O informatičkom kriminalu u nas se gotovo i ne govori, istaknuo je Gašparić, držeći da bi već sada bilo prijeko potrebno o tome govoriti.

Nezadovoljan je odredbama koje se odnose na pedofiliju, pedofili umjesto dugogodišnje tamnice mogu očekivati tri, možda pet godina.

Na primjeru protupravne eksploatacije ruda, upozorava na nelogičnost da se isti kriminal kažnjava različitim kaznama, ovisno o mjestu počinjenja - ako se rudno blago eksploatira na "običnom" mjestu prijeto novčana ili kazna zatvora do tri godine, a ako se to radi u posebno zaštićenom području prirode prijeto zatvor od šest mjeseci do pet godina.

Suglasan je s tvrdnjama da je prijedlog o izvršavanju ruglu predsjednika države obojen dnevno-politički, no, zanima ga čiji je to zapravo prijedlog, s obzirom na to da se od njega odjednom svi ograđuju?

Tvrđi kako je nošenje predsjedničke lente, jedino čega se aktualni predsjednik odrekao. Nošenje lente je zakonska obveza, ako predsjednika lenta smeta, neka pokrene inicijativu za izmjenu zakona, predložio je zastupnik. Govori to, kaže, pokušavajući konstatirati da se mogu donositi novi i popravljati postojeći zakoni, ali što sve to vrijedi, kada se i sa samog vrha vlasti zakoni nesmetano krše.

Glede veličanja bivših fašističkih država ili organizacija, kaže da samo crkveni zakon kažnjava grijehe mišlju, riječju, djelom i propustom, a građanska bi se kazna morala izricati tek kad se s misli prijeđe na djela.

Kazna predviđena za to djelo istovjetna je kaznama predviđenim za, primjerice, protupravnu eksploataciju ruda - prevedeno, isto je nositi značku ili mahati rukom, kao i krasti i na tome stjecati bogatstvo. Istovjetna je kazna za, primjerice nošenje zastave u svatovima, kao i prijevara na kojoj se zgrću veliki novci, zaključio je Gašparić.

Izjednačiti ustaštvo i komunizam?

Marin Jurjević (SDP) dobrim drži prijedlog o uvođenju instituta doživotnog zatvora. U posljednje smo, vrijeme, objašnjava, suočeni s teškim, gnjusnim zločinima koja su prestravila i mobilizirala hrvatsku javnost u odlučnosti da se onima koji naprave takve zločine dokaže da takva djela zavređuju i doživotni zatvor. Ima takvih vrsta zločina, posebno onih vezanih uz seksualno nasilje i ubojstvo, kaže zastupnik.

Podržava povećanje zapriječeni kazni za djela neovlaštenog snimanja i prisluškivanja, kaže da to (čini) i kao zastupnik koji je, u prošlom mandatu bio neovlašteno prisluškivan. Drži da se ni jedna vlast ne može ponašati tako da oni koje bi članovi parlamenta trebali kontrolirati, neovlašteno kontroliraju članove parlamenta u političke, politikantske i druge svrhe.

Priključuje se kolegama koje smatraju da bi proširenje kaznenog djela povrede ugleda predsjednika države trebalo ići u sferu prekršaja, te da bi u istoj sferi, ne dakle u kaznenoj, trebalo biti i nošenje fašističkih simbola, posebno kad se radi o mladima.

"Mislim da ako nekoga na maturnalnoj zabavi uhvate sa cigaretom

marihuane da ga ne treba proglasiti kriminalcem, i isto tako, ako netko na nekom koncertu nosi neki simbol iz bilo kojeg fašističkog i ne znam kakvog okruženja, da ne treba biti tako drastično sankcioniran, za razliku od onih koji to organiziraju, (koji) promiču bilo kakve totalitarističke, fašističke itd. ideje, naglašava zastupnik.

Kako u vijećnici nije bilo **Drage Krpina (HDZ)** raspravu o izmjenama Kaznenog zakona nastavila je **Mirjana Didović (SDP)**.

Pobliže je govorila o članku 151a, kazavši da on otvara mnoga pitanja - treba li uopće takva odredba u Kaznenom zakonu, što je sadržaj pojma fašizam i na koga se to treba odnositi, te što treba inkriminirati.

Smatra da takva zakonska odredba treba, naprosto stoga, jer se time daje jasna poruka da se društvo i državna tijela protive veličanju fašizma.

Sadržaj je, drži, višestruko dvojbena. Ključna je dilema što se zapravo podrazumijeva pod pojmom fašizma, je li on viši rodni pojam za nacional-socijalizam, nacizam ili taj pojam pokriva i druge, iz tog vremena, slične pokrete i poretke inicirane u malim državama, satelitima globalne ideje nacizma, kao što su ustaški pokret. Svakako treba odgovoriti i na pitanje gdje tu pripada četnički pokret.

Značajnim drži pitanje treba li izjednačiti fašizam, nacizam, ustaštvo te hrvatski i jugoslavenski komunizam? Njihovo izjednačavanje u pojmu totalitarizma otvara, kaže, mnoge dvojbe naprosto jer se izjednačavaju desni i lijevi totalitarni poretci. Desni totalitarni poretci bili su, ističe, genocidni u ideji i praksi za razliku od lijevih, primjerice staljinizma, koji je po ljude bio poguban u praksi, dok je u ideji počivao na jednoj ideji jednakosti.

Diskutabilnim označava i određenje veličanja, te tumači da odredba zakona inkriminira trgovački aspekt zarađivanja na prošlosti i javno isticanje instignija fašizma. Postavlja se i pitanje zašto u zakon nije uključeno i političko promoviranje fašizma, lidera fašizma?

Mišljenja je da se u pristupu spram tog problema nužno odlučiti za demokratsko i humano stajalište. Demokratsko stajalište, pojašnjava, znači da iz aspekta današnjih demokratskih standarda ideje i prakse masovnih ideologija 20. stoljeća ne mogu korespondirati našem vremenu

i zato ih treba ostaviti tamo gdje i pripadaju i paziti da se ne obnavljaju.

Zastupnica predlaže da se o spomenutoj odredbi provede dodatna, stručna rasprava kako bi se odredili svi potrebni pojmovi.

Ovo nije tema na kojoj treba ubirati političke bodove, jer radi se o dubokim emocijama i patnjama naših građana koji su zapravo žrtve i lijevog i desnog nedemokratskog političkog poretka, rekla je Didović.

U promjene oprezno i s vizijom

Suglasna da je Kazneni zakon izuzetno značajan zakon, **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** kaže da to podrazumijeva da za njegove promjene postoje snažni razlozi, odnosno čvrsti argumenti, analize temeljem kojih se ide u izmjene. Pored analiza, potrebna je i jasna vizija što će se izmjenama postići, jer intervenirati u zakon, bez vizije mogao bi za državu biti skupi izlet u budućnost, upozorila je zastupnica.

Desni totalitarni poretci bili su genocidni u ideji i praksi za razliku od lijevih, primjerice staljinizma, koji je po ljude bio poguban u praksi, ali je počivao na ideji jednakosti.

Glede prijedloga da se produlje rokovi zastare, mišljenja je da treba poduzeti sve da se zaustavi sporost u rješavanju sudskih predmeta, a s produljenjem rokova zastare to se, drži, neće postići. Produljenjem rokova dovodimo se u situaciju da legaliziramo sporost u radu sudova.

Zastupnica napominje da je stanje u pravosuđu loše i s materijalne pozicije, te da se treba uhvatiti u koštac s tim problemima.

Glede zloporabe opojnih droga podsjeća da je nedavno u Saboru konstatirano da je taj problem u strahovitom porastu, da se dozna granica konzumenata spustila na 12, 13 godina, da je trećina mladih od 18 godina već u kontaktu s drogom. Dakle, povećava se broj ovisnika, ali i smrtnost od konzumiranja droge i za bilo koju mjeru treba biti oprezan.

Priključila se zastupnicima koji se protive brisanju stavka (1. članka 173.), lobirajući da se on doradi i da se pritom uvažavaju poruke struke.

Zauzima se za drugačiji tretman ovisnika-zatvorenika. Pozivajući se na

primjere iz ženskog zatvora u Požegi, kaže da je zatvor začarani krug za ovisnika-zatvorenika i da tu hitno treba nešto poduzeti, dovesti komunu u zatvor ili zatvor u komunu. Dakle, ili priznati staž u terapijskoj zajednici u kaznu zatvora ili pak zatvor tako urediti da se tu može provesti ono što podrazumijeva terapijska zajednica, poručila je Katarinčić-Skrlić.

I **Mario Kovač (HSL)** upozorava da je nužna promišljenost u mijenjanju Kaznenog zakona. Neophodno je, kaže, kvalitetno i dobro promišljanje kod donošenja praktički novog Kaznenog zakona, jer si ne smijemo dopustiti rješenja koja će za samo nekoliko godina pokazati svoju promašenost, te biti proglašena uzrocima poremećaja u pravosuđu.

Glede revolta koji prijedlog donosi, primjećuje pooštavanje kazni za velik broj kaznenih djela, te upozorava na dvije moguće opasnosti.

Jedno je, navodi, što može doći do većeg broja duljih zatvorskih kazni, a to dovodi u pitanje mogućnost kvalitetnog smještaja zatvorenika. Naime, Hrvatska ima tek jedan klasičan zatvor - Lepoglavu, u ostalim se radi o tzv. sudskim zatvorima koji nisu za izdržavanje duljih kazni.

Druga je opasnost što se izmjenama izravno utječe na postojeću nadležnost sudova. Naime, za kaznena djela poput krivotvorenja novca, vrijednosnih papira, zloporabe povjerenja itd. predviđaju se kazne temeljem kojih bi kvalificirani oblici tih kaznenih djela došli u nadležnost županijskih sudova. Bilo bi zanimljivo čuti postoje li ikakva istraživanja o opterećenosti tih sudova, hoće li gomilanjem novih predmeta doći do uskih grla u tim, ali i u Vrhovnom sudu, koji bi u takvim predmetima postupao u drugom stupnju, izjavio je Kovač.

Krupna novina, kakav je prijedlog da se uvede doživotni zatvor, trebala bi imati stručne, mjerodavne pokazatelje opravdanosti. Podatak da tu kaznu imaju i drugi u Europi zastupnik ne smatra argumentom.

S obzirom na podatak o 1,3 milijuna neriješenih sudskih predmeta, mišljenja je da treba razmotriti i mogućnost zloporabe rješenja o novom kaznenom djelu - kršenju zakona (od strane suca). Posve je, kaže, jasno da svakom sudskom odlukom bar jedna strana neće biti zadovoljna, pa joj se na taj način otvara legalna mogućnost kaznenog progona onoga koga smatra krivim - suca, odvjetnika,

državnog odvjetnika itd, a pokretanje postupaka može dužnosnicima napraviti veliku štetu.

Glede prijedloga da se uvede kazneno djelo veličanja bivših fašističkih država ili organizacija, Kovač pita zašto to nije predloženo i za veličanje bivših komunističkih država ili organizacija, jer je i taj crveni totalitarizam bio, u najmanju ruku, krvoločan kao i crni?

Uostalom, nije li se hrvatski narod u najsajnijoj epizodi - Domovinskom ratu suprotstavio baš tom crvenom, komunističkom totalitarizmu, nisu li bleiburške žrtve njegove žrtve, nije li taj isti totalitarizam pokazao zube i na slamanju Hrvatskog proljeća 1971., pa i u mnogim kazamatima od 1945.

Ili sve to treba amnestirati pod firmom antifašizma koji je u suštini bio human i dobronamjeran, ali su neki incidentni primjeri, tipa Staljin, narušavali tu lijepu sliku, zapitao je Kovač i sa žaljenjem konstatirao da za predlagatelja (zakona) žrtve crvenog i crnog terora nisu jednake.

Ponovno uvođenje verbalnog delikta?

Zbog mijenjanja više od sto članaka, **Ante Grabovac (HSL)** drži da se može govoriti i o novom Kaznenom zakonu.

Kaže da se pooštavanjem kazni i produljenjem rokova zastare za određena djela stvara privid da Vlada ima političku volju primjerenije sankcionirati određene vrste kriminalnih djela te i na taj način mogućim počiniteljima poslati poruku o oštrijem kažnjavanju tih djela, što bi u konačnici trebalo smanjiti njihov broj. Međutim, stvarnost nas demantira, tvrdi zastupnik i podsjeća na suđenje tzv. zločinačkoj organizaciji.

Prijedlog da se uvede novo kazneno djelo - izvrgavanje ruglu predsjednika države, popratio je pitanjem je li zaštita na taj način ponovno uvođenje verbalnog delikta u hrvatsko zakonodavstvo?

Kada je, podsjetio je, bivša vlast predlagala nešto slično, danas vladajući su se tome oštro protivili, govoreći da to nije primjereno demokratskim i višestranačkim sustavima, da će ugroziti slobodu medija.

Glede veličanja bivših fašističkih država ili organizacija, konstatira da se u medijima već mjesecima vodi kampanja o potrebi uvođenja tih odredbi u Kazneni zakon. Te kampanje, i načinom i riječima, podsjećaju na

jugoslavensku, odnosno velikosrpsku propagandu koja je 45 godina uporno stvarala sliku Hrvata kao ustaša i fašista i u tome je, nažalost, u znatnoj mjeri, uspjela, konstatira zastupnik.

Smatra da se uvođenjem navedenih odredbi u Kazneni zakon daje za pravo toj propagandi, priznaje da su Hrvati u velikom broju ustaše i fašisti i da se protiv toga treba boriti tako da se to stavi u Kazneni zakon. Spomenuo je i apsurd iz 1987., kada je u Zagrebu održana Univerzijada - iako počinje slovom U, simbol joj nije moglo biti slovo U, nego Y.

Pita što se kani napraviti s komunističkim i četničkim obilježjima?

Uvođenjem navedenih inkriminacija, još će se više povećati postojeće podjele u hrvatskom društvu, a kao što je rekao Dražen Budiša, hrvatski će zatvori biti puni mladih ustaša, ustvrdio je Grabovac.

Novi zatvori, nove marice, puno "milicajaca"?

Zašto se u Kazneni zakon uvodi i veličanje bivših fašističkih država ili organizacija, nije posve jasno ni **Jošku Kontiću (HSL)**. Objašnjenje da su razlog tome "određene inicijative u javnosti" čini mu se dosta šturo i smatra da ta tema iziskuje puno šire obrazloženje.

U Hrvatskoj imamo tek jedan klasičan zatvor - Lepoglavu, u ostalim se slučajevima radi o tzv. sudskim zatvorima koji nisu namijenjeni izdržavanju duljih zatvorskih kazni.

Kontić priznaje da je sve više mladića koji na majicama i kapama nose obilježja bivše NDH, ali ističe da se smiju zatvoriti oči da se oni pojavljuju istodobno kad ima sve više starih koji oživljavaju retoriku koju nikada nije krasilo ni slobodarstvo, ni tolerancija.

I činjenica je, dodaje, da se sve to pojavljuje u trenutku kada metastazira sotonizacija Domovinskog rata i kada se širi glorifikacija NOR-a, što u jednom dijelu i nije loše, ali o tome treba govoriti potpuno istinito uz uvažavanje svega o čemu se donekad nije smjelo ni razmišljati.

Pitajući se kako će, ako prođe rješenje da se za veličanje bivših država i sl., može dobiti tri godine

zavora, izgledati Hrvatska, nogometni stadioni, koncerti, Kontić uvjerava da će - ne samo trebati novi zatvori, nego i nove marice i puno "milicajaca", jer čisto sumnja da će hrvatski policajci htjeti hapsiti mlade od 16, 17 godina, zbog toga jer su u nekoj zabludi, iz nekog kaprica na majicu stavili neki znak.

Uvjeren je da će takvu političku inicijativu poduprijeti oni koji se desecima godina trude hrvatski narod proglasiti genocidnim, a državu ustaškom. To im nije uspjelo ni u komunizmu, a strah me da im danas, nakon 12 godina hrvatske države, to ne pođe za rukom, izjavio je Kontić.

HSLŠ-ov je zastupnik otvoren prema osudi svih totalitarizama koji su harali Hrvatskom, ali upozorava da se nama nije dogodilo samo crno, nego i crveno zlo i da budućnost možemo graditi samo na jednakom otklonu (od jednog i drugog).

Skidam kapu svakom antifašistu, ali hrvatski antifašizam nije isto što i francuski, hrvatski je dijelom bio i komunistička revolucija, sa svim metodama i posljedicama, a jedna od njih je i agresija na Hrvatsku i naš odgovor - Domovinski rat, rekao je zastupnik, pitajući se što su važne političke osobe, prije svih premijer, učinile da sankcioniranjem tamnih strana hrvatskog antifašizma zaštite njegov dignitet?

Kontić je prenio i izjavu koju je u svibnju 1945. izrekao čovjek koji, kaže, slobodno šeće Hrvatskom, s aktualnim predsjednikom se grli, ljubi i pjeva "Po šumama i gorama", nosi i čin pričuvnog generala HV-a.

Taj je čovjek, navodi, izjavio slijedeće "Drugarice i drugovi, naša slavna armija zarobila je oko 50.000 ustaških koljača na austrijskoj granici. Ja bih vam preporučio da zgrabite sve fašističke elemente sutra ujutro, ili još sada, ako se neki nalaze među vama, za vrat, treba ih maknuti. Jedini zakon koji ćemo na njih primijeniti je kuršum. Naša demokracija nije demokracija za one koji su se protiv nje borili".

I što ćemo s tim čovjekom - promaknuti ga u idealan lik, staviti ga u udžbenike i kazati djeci da je to simbol hrvatskog antifašizma, a u isto ćemo vrijeme zatvore puniti 17-godišnjacima koji su slučajno stavili nekakav znak na majicu. Mislim da takva Hrvatska nema nikakvog smisla, a ako ćete smisao takve Hrvatske potvrditi brojem ruku u Saboru, onda

zapamtite - svaka sila za vremena, poručio je Kontić.

Zakon - brana šikaniranju sudaca

Za **Katicu Sedmak (SDP)** posebno je zanimljiva odredba kojom se mijenja načelo krivnje. U postojećem su Zakonu, kaže, neubrojive osobe bile potpuno izvan kazneno-pravnih okvira, a izmjenom se predviđa njihovo vraćanje u taj okvir, ne kroz kazne, nego kroz druge kazneno-pravne sankcije. Praksa je, upozorava, pokazala da su do sada mnogi nakon počinjenog kaznenog djela otišli na godišnji, mjesec-dva u Vrapče ili u sličnu ustanovu, dobili potvrdu da su neubrojivi i nikom ništa. Mislim da će se upravo izmjenom to moći promijeniti, jer će se i te osobe moći sankcionirati, jasno na odgovarajući način, rekla je Sedmak.

Pozdravila je predviđeno produženje zastarnih rokova, a osobno drži prihvatljivim i uvođenje kazne doživotnog zatvora, jer je to, za najteža djela, jedina alternativa smrtnoj kazni. Mišljenja je da ne stoje argumenti protiv doživotne kazne, stoga što postoji institut uvjetnog otpusta, ali i institut pomilovanja od predsjednika države.

Kod odredbi o veličanju bivših fašističkih država i organizacija ispustila bi riječ "bivših", tumačeći da europski trendovi pokazuju razvijanje neofašističkih pokreta. Uvođenje spomenutog kaznenog djela smatra apsolutno prihvatljivim.

Mišljenja je da još treba malo poraditi i detaljnije analizirati novo kazneno djelo kršenja zakona od strane sudaca, te se više posvetiti izmjenama u području kaznenih djela protiv spolne slobode i ćudoređa.

Naglašava da će posjedovanje droge i dalje biti kažnjivo, samo ne po Kaznenom, nego Zakonu o prekršajima, poručuje da treba raditi na prevenciji ovisnosti, liječiti ovisnike, procesuirati dilere.

Prijedlog da se Kazneni zakon preimenuje u Kazneni zakonik, pozdravlja mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)**.

Dobrim drži što se u zakon unose nova kaznena djela, smatra da kazne treba rasporediti tako da se što više isključi represivni karakter, a ističe prevencija - individualna i generalna.

U smislu generalne prevencije, podržava uvođenje doživotnog zatvora za iznimna, strahovita kaznena djela.

U suvremenoj Europi ne možemo imati smrtnu kaznu, ali je potrebno imati jednu egzemplarnu kaznu u situacijama kad sve okolnosti ukazuju da se ne može očekivati resocijalizacija nekog monstruoznog počinitelja monstruoznog djela, navodi zastupnik. Drži da bi, uz uvjetni otpust, trebalo uvesti i mogućnost ublažavanja kazne poslije određenog broja godina, odnosno nakon što osuđenik (na doživotni zatvor) odsluži najveći dio kazne.

Mišljenja je da uvođenje doživotnog, a ukidanje dugotrajnog zatvora, stvara preveliku rupu između 15 godina, kao najveće kazne i doživotnog zatvora, kao iznimne, maksimalne kazne te bi taj raspon trebalo popuniti.

Nije siguran treba li u zakon uvesti odredbu o kažnjavanju onih koji vrijeđaju i izlažu poruzi predsjednika države. Pojašnjava kako misli da zakon treba štiti simbole države, a ne žive ljude koji nose političke funkcije, jer je onda teško odvojiti političku kritiku na nositelja funkcije od same institucije koju popunjava svojim položajem.

Rješenje dileme koju je imao oko članka 337a, koji govori o mogućoj krivičnoj odgovornosti suca za kršenje zakona, našao je u Ustavu, koji u članku 121. stavak 2, jasno govori da je to iznimka koja mora biti regulirana zakonom. Upravo takvim reguliranjem možemo očekivati da će biti umanjena mogućnost šikaniranja i olakog optuživanja sudaca za kršenje zakona u presudama koje se nikome neće svidati, naglašava Škrabalo i napominje da se to ne goni po privatnoj tužbi, nego taj postupak može pokrenuti samo državni odvjetnik.

Nestankom kaznenog djela kršenja zakona od strane suca, odnosno pravosudnih dužnosnika, počele su pljuštati kaznene prijave protiv pravosudnih dužnosnika.

Zastupnik ne misli da je dobro formuliran članak o veličanju bivših fašističkih država, no smatra da neku odredbu tog smjera treba unijeti u Kazneni zakonik, jer je to civilizacijska tekovina u Europi.

Upozorava da nije dobro kažnjavati puko veličanje simbola i slogana, ukoliko se oni ne iznose javno i s

namjerom političke poruke. Osim toga, kaže, veličanje fašizma ne znači samo dizati ruku ili staviti znak, nego i svako opravdavanje fašističkih zločina smatra se dijelom kaznenog djela koji je u većini europskih zemalja proglašen kaznenim djelom.

Na sugestije da bi trebalo izjednačiti fašističke i komunističke simbole, Škrabalo odgovara da su se u komunizmu događali strahoviti zločini, (ali) ipak se pod petokrakom vodila i antifašistička borba i to je civilizirani svijet prihvatio, makar je komunizam bio odbačen i sam se od sebe urušio. Hrvatskoj, kaže, treba takva zakonska odredba, jer (na) putu u Europu ne smije biti mjesta za govor mržnje.

Predlagatelj će razmisliti o sugestijama

U završnom obraćanju, ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević-Marinović**, ističe da su u izradi predloženog zakona, osim teoretičara, sudjelovali i praktičari tj. suci, odvjetnici, državni odvjetnici.

Netočnim je nazvala tvrdnje iz rasprave da se čitava izmjena Kaznenog zakona protivi načelu ograničavanja kaznene prinude. Upravo to načelo vidi se kroz niz izmjena koje dekriminaliziraju mnogobrojna ponašanja koja više nisu takvog stupnja društvene opasnosti, ističe ministrica, te napominje da Kazneni zakon mora imati oštricu, ne smije se rasplinjavati u sitnim kaznama, jer se upravo to protivi načelu ograničavanja kaznenopravne prinude. Predlagatelj, sasvim sigurno, neće prihvatiti da se otupi ta oštrica kaznenog djelovanja, poručila je.

Konstatiravši da je dosta rasprave potaknuo institut doživotnog zatvora, ministrica kaže da je bilo zastupnika koji su pravilno izrazili stav građanstva da postoje tako svirepi zločini i besprizorni, nepopravljivi zločinci koji zaslužuju takvu sankciju.

Glede dilema oko tretmana posjedovanje droge, napominje da u Europskoj uniji jedino Austrija, Velika Britanija i Švedska imaju kazneno djelo posjedovanja droge, sve ostale su to riješile na način koji odgovara našem prekršajnom sankcioniranju.

Odbacila je bojazan da suci neće moći odrediti koja je to količina droge za osobnu uporabu, dodavši da se u praksi taj problem nikad nije javio.

Na zahtjeve da se strože kazne oni koji drogu dilaju u blizini škola, odgovara da sudovi vode računa o načinu izvršenja djela, mjestu gdje je počinjeno, da to itekako utječe na odmjerenje kazne.

Ono što se želi postići novim normiranjem je da se promijeni situacija u kojoj velik broj kaznenih djela vezanih uz krijumčarenje, uzgoj, proizvodnju droga ostane neprijavljen i nekažnjen.

Na primjedbe da bi zbog novog kaznenog djela veličanja bivših fašističkih država ili organizacija, zatvori bili prepuni mladih ustaša, ministrica odgovara da će predlagatelj savjesno razmisliti o tom prijedlogu, napominjući da su za to djelo prvenstveno predviđene novčane kazne, pa bi se više punio državni proračun, nego zatvori.

S tim se prijedlogom, ističe, želi udariti po nositeljima posla, koji nikad nisu konzumenti, nego "vješti biznismeni", tzv. ugledni građani kojima je službeni posao samo pokriće za ono što rade.

Ministrica naglašava da se bezrazložno postavila dilema da bi se uvođenjem kaznenog djela zloporabe povjerenja, kojim se obuhvaćaju četiri postojeća kaznena djela (nesavjesno gospodarsko poslovanje, zloporaba ovlasti i prijevара u gospodarskom poslovanju, te sklapanje štetnog ugovora), mogli obustaviti postupci koji se za ta djela vode.

Sva ta djela obuhvaćena su zloporabom povjerenja, čak se tretiraju puno teže, naglasila je ministrica.

Glede inkriminiranja izvrgavanja ruglu vlastite države i njena

predsjednika, kaže da su upravo stručnjaci uočili da je sasvim nelogično da se štite strana država i poglavari, ne i vlastiti, da nikakvih uputa ni naloga tu nije bilo. No, predlagatelj će, najavila je, ozbiljno razmisliti o tom prijedlogu, s obzirom na zastupničke sugestije.

Glede primjedbi na novo kazneno djelo kršenja zakona od strane suca, odnosno od pravosudnih dužnosnika, kaže da je ono u kaznenom zakonodavstvu egzistiralo do 1997. i da su rijetki bili slučajevi da je netko prijavljen, a na prste se mogu izbrojiti slučajevi iz sudske prakse kada je neki sudac, odnosno pravosudni dužnosnik bio i osuđen.

Međutim, nestankom tog kaznenog djela počele su pljuštati kaznene prijave protiv pravosudnih dužnosnika, redovito od optuženika i to za kazneno djelo zloporabe položaja i ovlasti, istaknula je ministrica, opetujući kako je uvođenje tog djela u zakon najbolja zaštita od svake šikane pravosudnih dužnosnika.

To je kazneno djelo u tom smislu specifično, vrlo teško dokazljivo, što je upravo i dobro s aspekta očuvanja neovisnosti sudbene vlasti. Dakle, može odgovarati samo onaj pravosudni dužnosnik koji namjerno postupa protuzakonito i to na takav način da je i laiku jasno da se takav zakon ne može primijeniti na konkretan slučaj, naglasila je ministrica.

Izmjenom Kaznenog zakona htjelo se ukloniti sva ponašanja koja nisu takve društvene opasnosti da bi zaslužila uopće ući u taj Zakon, ali jednako tako željela se postići i generalna prevencija, i to propisivanjem strožih kazni, da se odvrti sve potencijalne počinitelje da čine kazneno djelo, poručila je ministrica Antičević-Marinović.

Većinom glasova - 55 "za" i 25 glasova "protiv", Sabor je prihvatio u prvom čitanju izmjene i dopune Kaznenog zakona. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.Ko; S.Š-H; M.S-J; N.B; M.B.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Pregledniji i pravedniji porezni sustav

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su predloženi zakonski tekst, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Prema riječima samog predlagatelja, krajnji cilj je ovih izmjena prilagodavanje novim gospodarskim uvjetima, ali i usklađivanje s modernim poreznim zakonodavstvima zapadnoeuropskih država.

U svojim su raspravama zastupnici podržali intenciju predlagatelja da se porezno opterećenje građana pravednije raspodijeli. Međutim, uočeni su i problemi koji izviru iz pojedinih dijelova predloženoga teksta. Tako je, primjerice, upozoreno da će primjenom predloženih odredbi doći do smanjenja prihoda u proračunima lokalnih zajednica te novih obveza pojedinim kategorijama djelatnika u poljoprivredi. Osim toga, nove bi obveze i propisi mogli dovesti do dodatnog zapošljavanja i troškova u Poreznoj upravi zbog opsežnih poslova oko uvođenja poreznih kartica, upozorili su zastupnici.

O PRIJEDLOGU

Vlada Republike Hrvatske podnijela je ovaj zakonski tekst na usvajanje kako bi nastavila izgradnju modernoga, preglednog i usporedivog poreznog sustava. Polazeći od tih opredjeljenja, a uzimajući u obzir potrebu što dosljednijeg poštivanja načela pravednosti i jednakosti pri oporezivanju, izrađen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Osnovne postavke toga prijedloga sastoje se od povećanja osnovnog osobnog dohotka i u skladu s tim, izmjene odbitka poreznih obveznika. Doći će i do povećanja osobnog odbitka propi-

sivanjem mogućnosti da se od porezne osnovice odbiju određene vrste osobnih izdataka poreznog obveznika i to u svezi sa zdravstvenom zaštitom i rješavanjem ili poboljšavanjem stambenog statusa. Predloženo je i povećanje osobnog odbitka za darovanja dana do propisane visine, osobama koje u Republici Hrvatskoj obavljaju određene djelatnosti. Osim toga, predlaže se i proširenje porezne osnovice inozemnih poreznih obveznika po osnovi ostvarenog dohotka od kapitala i dohotka od osiguranja, kao i povećanje broja obveznika poreza na dohodak, a po osnovi obavljanja djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, za koju ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna.

Predložena je i promjena načina oporezivanja dohotka od imovine, kao i uvođenje obveze fizičkim osobama oko podnošenja iskaza o osobnoj imovini, sa stanjem na dan 31. prosinca godine u kojoj je vrijednost te imovine, uvećana u odnosu na proteklu godinu.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela sabora. **Odbor za zakonodavstvo** raspravljao je o Prijedlogu zakona te podupro njegovo donošenje bez primjedbi ustavnopravne naravi.

Odbor za financije i državni proračun saslušao je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, a zatim iznio više mišljenja, primjedbi i prijedloga. U raspravi je izražena sumnja u mogućnost Porezne uprave da s postojećim zaposlenicima kvalitetno obavi i nove obveze koje proizlaze iz Zakona. Naime, bez dodatnog zapošljavanja nekoliko stotina novih radnika u Poreznoj upravi, neće se

moći kvalitetno obaviti poslovi vezani uz izdavanje imovinske kartice. Odgovarajući na iznijete primjedbe, predstavnik Vlade Republike Hrvatske istaknuo je da uvođenje imovinske kartice ne znači i pribavljanje potrebnih dokumenata, budući da se traži samo davanje iskaza bez ikakve dokumentacije.

Govoreći o dijelu Prijedloga u kojemu se predlažu izmjene poreznih osnovica za primjenu postojećih poreznih stopa, članovi Odbora su predložili i četvrtu poreznu stopu od 50%, kojom bi se oporezivala primanja iznad 20 tisuća kuna. Ujedno bi trebalo razmotriti i mogućnost da se u odredbama ovoga Zakona ugradi i kategorija zajedničke porezne prijave supružnika. Neprihvatljivom je ocijenjena i predložena izmjena Zakona kojom bi obveznicima poreza na dohodak, po osnovi obavljanja djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, postali svi korisnici poticajnih sredstava i subvencija bez obzira na iznos tih sredstava. Upozoreno je na problem smanjenja prihoda od poreza na dohodak i prireza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ovaj bi problem trebalo što prije, na adekvatan način riješiti izmjenom Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Podržana je i namjera predlagatelja da se porezno opterećenje građana pravednije raspoređi.

U svezi s priznavanjem osobnog dohotka po osnovi izdataka za stambenu izgradnju, iznijet je prijedlog da stambena olakšica treba biti veća za kupnju stana u manjim mjestima, dok bi za kupnju stana u većim gradovima, ta olakšica trebala biti manja. Na predloženi način stimuliralo bi se naseljavanje u velike gradove.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom

saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Mišljenja, primjedbe i prijedlozi iznijeti u raspravi upućuju se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir pri izradi i donošenju Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu podržao je predložene izmjene i dopune Zakona, ukazujući istovremeno, da će njegovim donošenjem doći do smanjenja proračunskih prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Zbog ovih je razloga skrenuta pozornost Vladi Republike Hrvatske na potrebu donošenja što hitnijih izmjena i dopuna Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kako bi se kompenzirala nastala smanjenja prihoda.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst, a svi prijedlozi, primjedbe i mišljenja dostavljaju se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Uvodna obrazloženja dao je u ime predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zamjenik ministra financija, **Damir Kuštrak**. Napomenuo je da se porezi u Hrvatskoj, dijele na direktne i indirektno. Među indirektno poreze, možemo uvrstiti PDV, trošarine i carine, a ovi su propisi svojim najvećim dijelom harmonizirani unutar Europske unije. Kada je riječ o direktnim porezima kao što su dobit i dohodak, onda imamo šaroliku situaciju kako u Europskoj uniji, tako i u drugim zemljama. Objasnio je zatim razlike između teoretskih modela ovakvih poreza, dodajući da današnja varijanta poreza na dohodak priznaje nekoliko poreznih olakšica. To se prije svega odnosi na osnovni osobni odbitak koji trenutno iznosi 1250 kuna i on zapravo znači neoporezivi dio plaće ili dohotka. Postoje još osobni odbici za članove obitelji te za invalidnost, kao i poseban osobni odbitak za umirovljenike.

Predloženim se izmjenama predlažu četiri nove vrste poreznih odbitaka, odnosno poreznih olakšica. Radi se o odbitku za zdravstvene potrebe, odbitku za troškove stambene izgradnje,

odbitku za kamate po stambenim kreditima i odbitku za podstanarske namjene. Prvo što smo predložili, nastavio je predstavnik predlagatelja, odnosi se na povećanje osobnog odbitka sa 1250 na 1500 kuna. Povećanje osobnog odbitka ili neoporezivog dijela plaće znači progresivnost oporezivanja. Predlažemo još jednu mjeru, a to je da se taj osobni odbitak na područjima od posebne državne skrbi izjednači sa svim ostalim područjima i to prilikom plaćanja predujmova tijekom godine. Obveznici s područja od posebne državne skrbi stekli bi pravo na povrat poreza po godišnjoj poreznoj prijavi na teret državnog proračuna. Ovom se mjerom stimuliraju porezni obveznici, a porez na dohodak je specifičan i po tome što se dijeli između središnjeg i lokalnih proračuna. Dosadašnjim sistemom jedinice lokalne samouprave na tim područjima nisu imale gotovo nikakav prihod od poreza na dohodak i time nisu mogle ispunjavati temeljne funkcije, a to je pružanje javnih usluga. Na ovaj bi se način uveo jedan novi sistem, a olakšica bi vrijedila po poreznoj prijavi. Središnja bi država ujedno refundirala povrat poreza što predstavlja dodatni efekt predloženih mjera.

Kada je riječ o zdravstvenim potrebama, predlaže se priznanje nabave lijekova, ortopedskih pomagala i operativnih zahvata u inozemstvu i to po stvarnim troškovima. Maksimalni odbitak prilikom stambene izgradnje, može iznositi 12 tisuća kuna godišnje. Također se predlaže da za stambene kredite za stanove ili kuće u kojima stanuje porezni obveznik ili njegov bračni drug, priznaje kao osobni odbitak maksimalno do 12 tisuća kuna godišnje. Ujedno se i podstanarske najamnine priznaju kao osobni odbitak i to 50% slobodno ugovorene najamnine, tretira se kao osobni odbitak u visini od 12 tisuća kuna na godinu.

Po ovakvom prijedlogu izmijenili bi se donekle i platni razredi. Tako bi prihod od 36 tisuća kuna godišnje bio oporezovan sa 15%, do 63 tisuće kuna sa 25%, a iznad 63 tisuće kuna sa 35%. Kao peta mjera, predlaže se uvođenje imovinskih kartica, kako bi se sa 1. siječnjem 2003. godine ustanovilo početno stanje imovine svakog poreznog obveznika. Predložene mjere predstavljaju nastavak reforme započete 2001. godine, a predloženim se mjerama prelazi iz paušalnih na funkcionalne olakšice.

Ove će promjene dovesti do izvjesnog, relativno malog pada prihoda, budući da se porez na dohodak dijeli s jedinicama lokalne samouprave. Prema ovom modelu 32% ide gradovima i općinama, 8% županiji i dio za decentralizirana sredstva. Ministarstvo financija će nakon prvog čitanja, a prije usvajanja Konačnog prijedloga zakona, predložiti i adekvatne izmjene u Zakonu o financiranju lokalne samouprave, zaključio je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja Damir Kuštrak.

U ime Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu govorio je zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević**. Napomenuo je da je Odbor razmotrio predloženi zakonski tekst, podržavajući njegovu intenciju u smislu povećanja netto plaća. Međutim, Vladi je skrenuta pozornost da što hitnije donese dopune Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave, kako bi se i oni nedostaci koji će se pojaviti u proračunima jedinica lokalne i regionalne samouprave nadoknadili. Zbog toga smo predložili jednoglasan zaključak o prihvaćanju predloženog zakonskog teksta, istaknuo je zastupnik Jurjević.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec**. Potvrdila je da je Odbor razmotrio predloženi zakonski tekst u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, te podržala rečeni zakonski prijedlog, navodeći ujedno primjedbe i prijedloge sa sjednice Odbora.

Zastupnik **Tonči Žuvela** govorio je u ime Odbora za financije i državni proračun, te upozorio da se bez dodatnog zapošljavanja novih radnika u poreznoj upravi neće moći kvalitetno obaviti predloženi poslovi, a posebno oni koji su vezani uz izdavanje imovinske kartice. Upozorio je i na određene nepreciznosti. Tako je primjerice istaknuo da je neprihvatljiva predložena izmjena kojom bi obveznicima na dohodak po osnovi obavljanja djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, postali svi korisnici poticajnih sredstava i subvencija iz proračuna, bez obzira na iznos tih sredstava. Podržana je namjera predlagatelja da se porezno opterećenje građana pravednije rasporedi.

Potvrdio je da je Odbor većinom glasova donio zaključke kojim je predložio prihvaćanje predloženog teksta.

Porezna politika ne smije se prečesto mijenjati

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je riječ dobio zastupnik **Ivan Šuker**. Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik je podržao povišenje neoporezivog dijela poreza na dohodak. Nisu mu, međutim, jasni motivi zbog kojih se išlo u izmjenu koeficijenta osobnih odbitaka, jer će slijedom ovakvih prijedloga porezna uprava morati slijedeće godine izdati novih 2 milijuna poreznih kartica. Dakle, Klub zastupnika HDZ-a smatra da bi koeficijenti osobnih odbitaka trebali ostati isti kako bi se zadržali na liniji porezne politike i imali konzistentnost. Uočava se, međutim, da se s ovim izmjenama u potpunosti mijenja i način oporezivanja. Predložio je uvođenje nove stope od 50 ili 45% na sve zarade iznad 20 tisuća

Treba voditi računa o ravnopravnosti prilikom oporezivanja domaćih i stranih poreznih obveznika i jednakosti pred zakonom.

kuna, budući da bi se time postigla nekakva ravnopravnost. Ministarstvo financija bi ujedno trebalo razmisliti i o uvođenju porezne prijave za supružnike, ukoliko se odluče za podnošenje zajedničke prijave na kraju godine. Treba ujedno težiti ravnopravnosti prilikom oporezivanja tuzemnih i inozemnih poreznih obveznika. Da bi bili interesantni potencijalnim stranim ulagačima, moramo između ostalog imati i konzistentnu poreznu politiku koja će najmanje 5 - 6 godina biti nepromjenjiva u globalnim stvarima. Ne mogu podržati prijedlog da svi poljoprivrednici koji žele ostvariti subvenciju i u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, postaju poljoprivredni obveznici.

Ocijenio je da se ovaj problem može riješiti na jednostavniji način, jer subvencije kao poticaji ne smiju biti razlogom zbog kojega bi poljoprivrednici morali s tog osnova plaćati porez na dohodak.

Podržao je, međutim, priznavanje troškova na ime kupnje stana, upozoravajući na moguće zlorabe

koje se moraju izbjeći podnošenjem vjerodostojnih dokumenata. Govoreći o olakšicama za podstanare, zastupnik je upozorio da iznajmljivanje soba treba tretirati kao i svaku drugu legalnu djelatnost. I ovdje su moguće nejasnoće koje će se uočiti kada dođe do primjene predloženih mjera, ali uz određene modifikacije i ove bi namjere mogle imati pozitivan odjek.

Na kraju svoga izlaganja, zastupnik Šuker je govorio i o uvođenju imovinske kartice. Napomenuo je da u ovom trenutku, služba Porezne uprave ima sve potrebne i vjerodostojne podatke na osnovi kojih može reagirati, ukoliko podnijeta prijava nije vjerodostojna. Upozorio je ujedno, da vlasnik poduzeća može kupnju skupoga auta ili jahte prijaviti na svoje poduzeće, i tako izbjeći prijavu, a samim time i porez ove imovine. Dakle, smisao imovinske kartice zahvatit će najsiromašniji sloj hrvatskih građana, a fiskalni efekt neće odgovarati očekivanjima predlagatelja. Postoje ujedno i brojne prepreke i dvojbe, dodao je zastupnik navodeći: "Što znači ako ja prijavim da imam stan ili kuću, ako ta kuća nije uknjižena i ako u principu ne mogu dati pravi dokaz vlasništva?"

Upozorio je predlagatelja da mora sagledati i to koliko će ovako predložene izmjene zakona koštati državni proračun. Sukladno prijedlozima, nameće se potreba zapošljavanja dodatnih službenika u Poreznoj upravi, koji bi morali dobiti i odgovarajuću opremu za svoj rad. Umjesto nadzora o realnim uplatama, služba će, međutim, biti zatrpna izdavanjem novih poreznih kartica i time će se usporavati njihov rad. Dodao je kako je navedena služba ujedno zatrpna s primjenom i obradom zahtjeva za obročnom otplatom prema Zakonu o dospelim a nenaplaćenim potraživanjima.

Govoreći o područjima od posebne državne skrbi, zastupnik je upozorio, da uzimanje, pa nakon godinu dana vraćanje poreza, nije dobar model. Zaključio je konstatacijom da se Klub zastupnika HDZ-a ne može složiti s nekim prijedlozima. Ukoliko do drugog čitanja Ministarstvo financija i Porezna uprava prihvati iznijete prijedloge, te ispravi određene nedostatke, spremni smo razmisliti o podržavanju ovog zakona.

Lokalnim proračunima prijeti realan gubitak prihoda

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je zastupnik **Damir Kajin**. Pozdravio je socijalnu komponentu koja se nazire unutar predloženog zakonskog teksta. Treba pozdraviti i podržati najavljene porezne olakšice za nabavku lijekova, kupnju stana, plaćanje najamnine, investicijsko održavanje, te otplatu kamata po namjenskim kreditima za investicijsko održavanje. Složio se s već iznijetom konstatacijom, da će uvođenje novih poreznih olakšica promijeniti neka ustaljena pravila ponašanja. Govoreći o strukturi stanova za iznajmljivanje na hrvatskom tržištu, ukazao je na mali broj prijavljenih ugovora. Tako se, primjerice, prema statističkim podacima u Splitu, iznajmljuje samo 11 stanova odnosno ugovora, što ne odgovara realnim pokazateljima. Smatra ujedno da će se od slijedeće godine morati prijaviti cjelokupna imovina. Govorio je zatim o iskustvima europskih država čiji dužnosnici imaju imovinsku karticu. Izrazio je ujedno bojazan da bi se ovi podaci mogli iskoristiti za oporezivanje imovine, odnosno odbijanje određenih socijalnih prava. Tako se, recimo, u javnosti navodi, da onaj tko ima auto neće više moći primati dječji doplatak. Analizirao je zatim i nekoliko mogućih stopa za plaćanje poreza, upozoravajući da se zaboravlja na porezne obveze onih koji imaju najveće prihode, veće od 20 tisuća kuna mjesečno.

Zaboravlja se na porezne obveze onih čija su primanja veća od 20 tisuća kuna.

Porez na dohodak, ujedno treba državni i lokalne proračune lišiti negdje oko 630 milijuna kuna. No, što će predložene mjere konkretno značiti za ulazak stranog kapitala, tek treba pričekati. Upozorio je zatim, da će gubici biti puno veći za lokalne nego za središnji proračun, budući da bi pojedini gradovi i županije izgubili od 5 do 10% svojih prihoda. Zbog ovih se razloga mora ustrajati na izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave, upozorio je zastupnik Kajin.

Govorio je zatim o promjenama koje čekaju poslodavce budući da se mijenjaju svi obrasci kao i rokovi

uplata za samodoprinos. Napomenuo je zatim da se poljoprivrednici ne bi trebali opteretiti novim administriranjem, jer će u protivnom naići na otpor. Rezimirajući sve navedene segmente zakona, zastupnik Kajin je ponovio da treba pozdraviti dobre elemente koji se prepoznaju u predloženom zakonskom tekstu. Posredstvom imovinske kartice uvodi se nadzor i kontrola, ali će pojedini dijelovi biti dodatno opterećenje za poslodavce. Međutim, u ovo će vrijeme na svoje doći tek knjigovođe, budući da se povećava opseg njihovog posla. Na kraju je predložio da se oni koji grade kuće, izjednače s pojedincima koji uzimaju zajmove pri određenim poslovnim ili komercijalnim bankama, budući da imaju pravo na jednaki tretman.

Poslovničku primjedbup uputio je zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**, zamjerajući da je više od pola izlaganja potrošeno na raspravu o zakonskom prijedlogu koji je bio na dnevnom redu prethodnog dana, odnosno na Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja.

Rezultati pozitivnih makroekonomskih učinaka

Zastupnik Stazić zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio o podnesenom zakonskom prijedlogu. Odmah na početku je rezolutno podržao predložene izmjene i dopune Zakona o porezu na dohodak. Povećanje osnovnog osobnog odbitka sa 1250 na 1500 kuna, predstavlja daljnje smanjenje porezne presije prema poreznim obveznicima. Ova će činjenica već u startu povećati svačija neto primanja. Na zamišljenom primjeru zaposlenika koji živi i radi u Zagrebu, iznio je zatim konkretne brojčane pokazatelje koji ukazuju na porast plaće. Budući da su makroekonomski pokazatelji pozitivni, stvorena je mogućnost da porezni obveznici osjete dobre posljedice ovakve politike. Dobro je ujedno što se financijska sredstva ulažu u izgradnju infrastrukture, ali važno je i da građani osjete lagani porast vlastitog standarda.

Predloženim se izmjenama mijenja i raspon porezne osnovice za primjenu propisanih poreznih stopa. Smanjuje se dakle porez za one s prosječnim i ispodprosječnim primanjima, a povećava se kod onih obveznika, koji imaju viša primanja. Time porezno

opterećenje postaje pravednije, budući da se porez naplaćuje sukladno gospodarskim potencijalima. Govoreći o potrebi ulaganja u obrazovanje i informatizaciju učenika i studenata, zastupnik je apelirao da se paušalne povlastice postupno smanjuju dok bi se funkcionalne povlastice postupno povećavale.

Treba postupno smanjivati paušalne, na račun funkcionalnih poreznih olakšica.

Za one koji su podigli kredit za kupnju stana, bit će priznate porezne olakšice na kamate do visine od 12 tisuća kuna godišnje. SDP podržava i to, nastavio je zastupnik Stazić, što se predviđaju porezne olakšice i za one osobe koje stanuju u unajmljenim stambenim prostorima. Funkcionalna olakšica odnosi se i na stvarne izdatke za nabavu lijekova ili ortopedskih pomagala u inozemstvu, ako se ove usluge ne financiraju iz osnovnog, dopunskog ili privatnog zdravstvenog osiguranja. Iznio je zatim i određene dvojbe odnosno nejasnoće do kojih bi moglo doći u svakodnevnoj primjeni i praksi. Kod sustava liječenja nije navedena visina troškova koji se priznaju kao porezni odbitak, a nisu navedeni ni operativni zahvati koji se mogu obavljati.

Klub zastupnika SDP-a ujedno pozdravlja namjeru da se kod inozemnih poreznih obveznika, porezna osnovica proširi i po osnovi ostvarenog dohotka od kapitala i dohotka od osiguranja u Republici Hrvatskoj. Takva je uostalom, praksa i u poreznim sustavima gospodarski razvijenih zemalja. Govoreći o imovinskim karticama, zastupnik je upozorio da ovo nije novi institut budući da ih već ispunjavaju državni dužnosnici na početku i kraju mandata. Smatra ujedno da Porezna uprava mora prikupljati potrebne podatke, pratiti promet i raditi sve što je potrebno da bi se pravilno utvrdio porez. Tijela državne uprave mogla bi se umrežiti kako bi se postigla veća efikasnost, a do drugog čitanja trebalo bi precizirati one dijelove koji imaju određene nedostatke. Možda bi trebalo razmisliti o modelu imovinske kartice za sve one koji pređu određeni imovinski cenzus. Neprijavljena imovina iznad cenzusa bila bi kazneno djelo prevare države radi utaje poreza. Takav bi model bio jednostavniji i

efikasniji pa bi o tom prijedlogu trebao povesti računa i predlagatelj do drugog čitanja zakona. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)**. Napomenuo je da je netočan navod da se s osnova povećanja neoporezivog dijela dohotka, u posljednje dvije godine digao standard građana. Zaboravlja se pri tome na porast cijena benzina, telefona, struje i školskih knjiga. Što se tiče plaćanja poreza na dohodak za strance, možemo se složiti, ali treba težiti njegovoj primjenjivosti kroz dugi niz godina, a tako bi trebalo razmišljati i oko sustava PDV-a.

Ispraviti protunatalitetne segmente u predloženim odredbama

U ime Hrvatskog bloka zatim je govorio zastupnik **Ivo Baica (HB)**, koji je podsjetio na kronologiju donošenja zakonske infrastrukture vezane uz porezni sustav. Upozorio je da se predloženim izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, umanjuje osnovica oporezivanja za iznos plaća novozaposlenih i nagrada učenicima, povećava se neoporezivi dio dohotka, smanjuju se faktori osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji i djecu poreznog obveznika, uvećava se osobni odbitak za iznose zdravstvenih potreba, uvodi se osobni odbitak za plaćenu najamninu ili kamate po stambenim kreditima, kao i ostale navedene olakšice.

Pojedine neprofitne organizacije dobile su u predizbornom periodu 1999. godine značajna sredstva, a udruge invalida i stradalnika nemaju novaca ni za osnovnu djelatnost.

Analizirao je zatim pojedine predložene mjere po člancima predloženoga zakonskog teksta. Tako je, primjerice, u svezi s člankom 4. postavio pitanje: "Koja je svrha stavljanja neprofitnih organizacija u povoljniji položaj u odnosu na profitne organizacije?" Upozorio je da je veliki novac u predizborno vrijeme 1999. godine došao na račune dijela neprofitnih organizacija, dok pojedine udruge invalida i sudionika Domo-

vinskog rata, nemaju sredstava za osnovnu djelatnost. Kako bi se smanjili troškovi predložio je potpuno ukidanje dnevnica, uz istovremeno priznavanje troškova nastalih na putovanju. Time bi se povećali proračunski prihodi od PDV-a, te od poreza na dobit, a istovremeno bi se utjecalo i na smanjenje "sive ekonomije", procijenio je zastupnik Baica.

Govoreći o povećanju neoporezivog dijela dohotka, skrenuo je pozornost da će istovremeno doći do smanjenja prihoda u proračunima jedinica lokalne samouprave. Zapitao je predlagatelja je li vodio računa o supstituiranju manjka prihoda koji će nastati primjenom predloženog Zakona. Nisu mu ujedno prihvatljive diskriminacijske odredbe u odnosu na obitelj s jednim ili više djece. Ovakav prijedlog faktora osobnih odbitaka, pogoduje samcima ili rastavljenima te se njime ponovno očituje protunatalitetna politika predlagatelja, upozorio je zastupnik Baica. Pozvao ga je da ovu pogrešku ispravi do idućeg čitanja. Nejasni su mu i razlozi zbog kojih porezni obveznici moraju podnositi iskaze o svojoj imovini, iako je ona evidentirana u sustavu porezne uprave kroz plaćanje poreza na promet nekretnina, PDV-a, trošarina, carina i godišnjih poreza na kuće za odmor, automobile, brodove itd.

Klub zastupnika Hrvatskog bloka, zaključio je zastupnik Baica, ipak podržava ovaj Zakon u prvom čitanju, nadajući se da će predlagatelj uvažiti iznijete primjedbe, jer ga u protivnom nećemo moći podržati u drugom čitanju.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**. Uvodno je ocijenio da se porez na dohodak u Hrvatskoj prečesto mijenja, te da je riječ o trećoj promjeni u posljednje tri godine. Upozoren je i od financijskih i računovodstvenih stručnjaka, da već sa zebnjom očekuju svako novo izdanje "Narodnih novina", koje stalno donose izmjene i promjene u financijskom poslovanju. Smatra da nije dobro ukoliko se previše eksperimentira s promjenama, jer one suzbijaju poduzetnički entuzijazam. Drži ujedno, da 90% od prihoda predstavlja prihod od poreza na dohodak, a ostatak čine svi ostali prihodi. Upozorio je zatim, da bi

unutar zdravstvenih usluga trebalo uvrstiti i određene zubarske usluge, a što se pak tiče iznajmljivanja soba, bilo bi bolje uvesti predujam od 5%, budući da su manji porezi uvijek predstavljali stabilniji izvor prihoda države, upozorio je zastupnik Tadić. Ovakva je politika potvrđena i prilikom smanjenja poreza na promet nekretnina, kada je registrirana pojačana aktivnost, a time i porast državnih prihoda. Slične nejasnoće trebale bi se ukloniti i prilikom poreznih olakšica za podstanare, koji gube pravo na njih, ukoliko nemaju ugovor sa stanodavcem. I ovdje bi trebalo smanjiti porez za iznajmljivanje soba kako bi se vlasnici ohrabрили na izdavanje potrebnog ugovora. Pozdravio je zatim dijelove predloženoga teksta koji se odnose na donacije u kulturne, znanstvene, školske i humanitarne svrhe.

Treba smanjiti porez na dohodak

Govoreći o uvođenju porezne kartice, podržava ovu inicijativu, ali upozorava i da treba bolje razraditi dijelove oko imovinskog cenzusa, te osigurati normalan rad, kako bi se izbjegle neopisive gužve na svim šalterima za izdavanje kartica i njihovo ovjeravanje.

Govoreći iznova o poreznom sustavu kojega plaćaju zaposlenici, zastupnik je upozorio da u Hrvatskoj zapravo ne postoji "srednji sloj", koji je osnovni oslonac poreznim vlastima. Hrvatska socijalna piramida, ukazuje na mali broj izuzetno bogatih i veliki broj siromašnih građana, a srednji je sloj praktično nestao u posljednjih deset godina. Podsjetio je i na savjete Svjetske banke upućene tranzicijskim zemljama o potrebi smanjenja poreza na dohodak, kako bi pojeftinilo rad. Na ovu se činjenicu često puta zaboravlja, premda je to najsigurniji put prema gospodarskom oporavku, istaknuo je zastupnik Tadić.

Na kraju je donio usporedne podatke o poreznim stopama u susjednim i ostalim europskim državama. Smatra da Slovenija i Italija imaju model koji bi se mogao najlakše prilagoditi našem sustavu poreznih stopa, pa je u tom smislu najavio i amandmane Kluba u drugom čitanju ovog zakona.

Upitne su i dvojbene koristi od predloženih mjera

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je zastupnik **Jadranko Mijalić**, koji je podržao rasterećenje građana u svim poreznim segmentima. To pridonosi smanjenju cijene rada i na taj način ojačava konkurentnost na svjetskom tržištu. Međutim, upozorio je i na detalje koji ga uvjeravaju da je riječ o brzo radenom, predizbornom zakonu, koji je napravljen zbog "kupovanja" biračkog tijela. Upozorio je ujedno na gubitke koje će imati državni i županijski proračun, a smanjit će se i prihodi gradova i općina u Republici Hrvatskoj. I on je upozorio na potrebu žurnog donošenja izmjena koje se odnose na Zakon o financiranju lokalne samouprave. Diranje u jedan od centralnih poreznih zakona bez analize utjecaja na čitavu populaciju je krajnje upitan, a krajnje su dvojbene i analize utjecaja na ukupne porezne prihode i rashode. Olakšice bi mogle inicirati dodatnu potrošnju kroz zaduživanje u bankama, što će još negativnije utjecati na ionako nepovoljnu strukturu domaćeg bruto proizvoda, upozorio je zastupnik Mijalić.

Težište predloženoga zakona prepoznaje se na olakšicama, umjesto na unapređenju cjelokupnog poreznog sustava.

Težište predloženog zakona prepoznaje se na olakšicama, umjesto na unapređenju poreznog sustava, a mjere neće imati utjecaja niti na pitanje velike nezaposlenosti. Čak 380 tisuća nezaposlenih nemaju nikakve koristi od ovog zakona. Ujedno se ne poštuje ni princip pravednosti, jer je premalen broj poreznih razreda. I on je zatim naveo paralelne podatke u nekoliko europskih država kao i u SAD-u, kojima se uređuje porezni teret stanovništva. Ostaje otvoreno i pitanje, hoće li poljoprivrednici morati voditi poslovne knjige. Vjerojatno hoće, odgovorio je sam zastupnik, ukazujući na obveze koje se nameću uvođenjem registra umjesto subvencija koje bi se trebale povezati s oporezivanjem.

Ovim se Zakonom, rezimirao je predstavnik Kluba zastupnika HSLS-a, u svakom slučaju udaljavamo od koncepta kumulativnog oporezivanja

svih dohodaka. Ujedno, žitelji područja od posebne državne skrbi, tijekom godine plaćaju puni porez, te čekaju povrat krajem godine. Smatra da su ovakvi propisi nekorektni jer se time kreditira država od stanovnika koji žive u težim uvjetima od uobičajenih. Donošenje zakona donijet će osim toga, brojne probleme u primjeni, a to se osobito odnosi na izradu i donošenje imovinske kartice. O besmislenosti ovoga poteza govori i podatak da država ima na vidu sve tražene podatke, a primjena predloženih zakona samo će pridonijeti bujanju državne administracije, upozorio je zastupnik Mijalić. Na kraju je upozorio na određene manjkavosti u pojedinim člancima. Tako je primjerice problematična formulacija kojom se uređuje investicijsko održavanje na postojećem stambenom objektu, kao i dokazivanje investicijskog održavanja. Sve u svemu, zaključio je zastupnik, ovaj zakon ne pridonosi konzistentnosti poreznog sustava, već je predložen zbog predizbornog podilaženja biračkom tijelu. Posljedica će se moći utvrditi i u manjkovima državnog i lokalnih proračuna koje će trebati podmiriti iz nekih drugih izvora. Jedino je dobra strana što onima koji imaju kakva - takva primanja, smanjuje poreznu osnovicu. Podnijetim primjedbama želimo pripomoći da se smanje učinci dugoročnih šteta koje će ionako morati sanirati neka druga Vlada, ocijenio je na kraju izlaganja zastupnik Mijalić.

Izmjene postojećih olakšica neprihvatljive

Po riječima **Vesne Škare-Ožbolt, Klub zastupnika DC-a** smatra neprihvatljivim predložene izmjene postojećih poreznih olakšica (novouvedene podržavaju) jer su suprotne ustavnom određenju o obvezi pravedne raspodjele poreznog tereta na sve porezne obveznike, sukladno njihovim gospodarskim mogućnostima. Mišljenja su, naime, da će navedene izmjene pogodovati isključivo građanima koji ostvaruju veće dohotke, te onima bez djece. Stoga se zalažu za uvođenje još jedne ili dvije porezne stope kojima bi se progresivno oporezivala zarade iznad 120 tisuća kuna godišnje.

Sugeriraju, nadalje, da se osnovni osobni odbitak poreznog obveznika mjesečno poveća na 1400, a ne na 1500 kuna, kao što predlaže pred-

lagatelj, s time da se zadrže isti faktori osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu, kao i za invalidnost. Primjenom takvih rješenja ukupni porezni odbitak za obitelj s jednim ili dvoje djece ne bi se bitno promijenio u odnosu na prijedlog Vlade, ali bi se zato povećali iznosi odbitaka za obitelji s više djece. Osim toga, nešto veći porez plaćali bi samci, što je praksa u poreznim sustavima svih zemalja, kaže zastupnica.

Progresivno oporezovati zarade iznad 120 tisuća kuna godišnje, a osnovni osobni odbitak povećati na 1400 kuna mjesečno.

Daljnji je prijedlog zastupnika DC-a da se osnovni osobni odbitak umirovljenika odredi u visini dvostrukog iznosa osnovnog odbitka zaposlenih. U protivnom će, kaže, umirovljenici biti dvostruko oštećeni (predviđeno je da će se njihov osobni odbitak povećati samo za 50 kuna, a onaj za uzdržavane članove čak smanjiti sa 625 na 600 kuna).

Nije točno, kaže zastupnica, da provedba ovog zakona neće iziskivati osiguranje dodatnih sredstava u Državnom proračunu. I ne samo to. Nisu izračunati ni dodatni troškovi koje će imati gospodarstvo zbog izmijenjenog sustava obračuna poreza iz plaća (izdavanje novih obrazaca i sl.) a koji bi se izbjegli kada bi se prihvatio njihov prijedlog. Njeni stranački kolege upozoravaju i na to da će zbog velikog broja novopredloženih poreznih povlastica i izuzetaka, a posebno zbog uvođenja imovinskih kartica i praćenja imovnog stanja građana, porezne uprave morati zaposliti nove djelatnike, a to je daljnje povećavanje birokracije.

Među ostalim, smatraju neprihvatljivim i da se najmodavcu stanova, posebice onome kojem je to jedini izvor prihoda, onemogućuje podnošenje godišnje porezne prijave i ostvarivanje prava na osobne odbitke. Ne slažu se ni s proširenjem kruga obveznika poreza na dohodak na one koji se bave poljoprivredom i šumarstvom, ako ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz Proračuna, bez obzira na visinu ukupnih primitaka po toj osnovi (trebalo bi zadržati postojeći cenzus od 85 tisuća kuna).

Po riječima zastupnice, njeni stranački kolege suprotstavili su se oporezivanju dividendi tuzemnih poreznih obveznika u tuzemnom dioničarskom društvu. Analogno tome, protive se i proširenju te obveze na inozemne porezne obveznike.

Imovinske kartice samo za najimućnije

Goranko Fižulić najavio je da će Klub zastupnika LIBRE podržati predložene izmjene, ali imaju zamjerke na pojedina rješenja. Mišljenja su da prečeste izmjene poreza na dohodak poreznim obveznicima i ulagačima čine nesigurnim porezni okoliš. S druge strane, hrvatsko gospodarstvo nije konkurentno u odnosu na druge tranzicijske zemlje i zbog previsokih bruto plaća. Upravo porezom na dohodak se taj problem može početi rješavati, kaže zastupnik. Njegovi stranački kolege, inače, pozdravljaju povećanje osobnih odbitaka sa 1.250 kuna na 1.500 kuna, iako nisu ni protiv toga da se ta olakšica protegne na iznos minimalne plaće, odnosno 1.800 kuna.

Ako baš moramo ići na uvođenje imovinskih kartica, uvedimo ih za one koji najviše imaju.

Hrvatska je, kaže, jedna od rijetkih zemalja u kojima se primjenjuju samo tri stope poreza na dohodak. Klub zastupnika LIBRE ne podržava povećanje one krajnje stope, nego se zalaže za uvođenje nižih stopa od 15 posto. Sugerira, također, da se zadrže postojeće porezne osnovice za stope od 25 i 35 posto (45 odnosno 75 tisuća kuna). Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege pozdravljaju i povećanje broja funkcionalnih olakšica kod obračunavanja poreza na dohodak, jer se na taj način borimo protiv sive ekonomije i pokušavamo evidentirati stvarnu nezaposlenost u Hrvatskoj. Zalažu se, međutim, za jasnije evidentiranje tih olakšica, kako bi se omogućilo da sve što doprinosi poboljšanju egzistencije jedne obitelji bude njima i obuhvaćeno. Dakako, to nije u skladu s osnovnom koncepcijom poreznog sustava kakav je u Hrvatskoj stvaran 90-ih godina, jer je on nastao na tragu njemačkog a ne američkog iskustva, kaže zastupnik.

Po njegovim riječima u LIBRI nisu oduševljeni ni uvođenjem imovinskih kartica. Smatraju, naime, da će to uvelike opteretiti rad porezne uprave, a i građane. Ako baš moramo ići na to, uvedimo imovinske kartice samo za one koji najviše imaju. Međutim, time nećemo otkriti ništa novo, jer je ta imovina ionako evidentirana ili kao osobna, ili kao imovina tvrtke. Osim toga, kod svake transakcije se lako može ustanoviti ima li onaj tko kupuje neku nekretninu pokrivaće za to.

Budući da je više sudionika u raspravi spomenulo da bi se osobni odbitak trebao priznavati na iznos u visini minimalne plaće od 1800 kuna, **Ivan Šuker (HDZ)** je napomenuo da toliko iznosi minimalna bruto plaća. Kad se taj iznos umanji za doprinose, proizlazi da je neto plaća 1500 kuna. Nije točno, kaže dr. **Đuro Njavro**, da je hrvatski porezni sustav 90-ih godina rađen po uzoru na njemački (to je jedan od najkompliciranijih poreznih sustava u svijetu). Iстина je, međutim, to da je rađen uz pomoć njemačkih poreznih stručnjaka. Po riječima zastupnika naš porezni sustav je bio neusporedivo jednostavniji i od američkog i od njemačkog, a to znači i učinkovitiji. Međutim, ovim najnovijim izmjenama postaje kompliciran i sve sličniji njemačkom, kojega Nijemci žele promijeniti.

Do drugog čitanja predočiti simulacije

Po riječima **Ante Markova**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a, fiskalna reforma je preduvjet razvoju hrvatskog gospodarstva, a reforma porezne politike je jedan od temelja svemu tome. Naime, porezni sustav mora biti stabilan, transparentan, ali i provediv. Zastupnici HSS-a drže da i ove najnovije izmjene u segmentu poreza na dohodak idu u pravcu reforme koja, s obzirom na stanje hrvatskog gospodarstva i države, mora biti jednako pravedna, socijalna, ali treba imati i razvojne elemente.

U nastavku je prenio njihovo upozorenje da bi se uvođenje viših poreznih stopa od 35 posto negativno odrazilo na poslovanje i poziciju obrtnika. Slažu se, međutim, s prijedlozima za uvođenje nižih poreznih stopa od 15 posto, što se prakticira i u drugim zemljama (u Italiji, se, primjerice, primjenjuje najniža stopa od 10 posto). Podržavaju i predloženo

povećanje osobnih odbitaka kod obračunavanja poreza na dohodak, ali zahtijevaju da do drugog čitanja ovog Zakona predlagatelj predoči simulacije iz kojih bi bilo vidljivo koliko bi se zbog toga smanjili prihodi središnje države ili jedinica lokalne samouprave. To je posebno važno za ove posljednje, koje su ionako pretrpane obvezama nagomilanim kroz razne zakone, a bez financijskog pokrivača.

Uvođenje viših poreznih stopa od 35 posto negativno bi se odrazilo na poslovanje obrtnika.

Zastupnici HSS-a podupiru i uvođenje imovinskih kartica koje bi trebale evidentirati svu pokretnu i nepokretnu imovinu poreznih obveznika, radi lakše kontrole. U prvofazi mogle bi se izdati samo onim kategorijama građana čiju imovinu treba posebno evidentirati, dok se ne stvore preduvjeti za cjelovitu poreznu reformu.

U Klubu zastupnika HSS-a zalažu se za to da se omogući paušalno oporezivanje poljoprivrednika, kao što je to, u okviru podzakonskih akata, predviđeno i kod nekih drugih struktura (to bi znatno pojednostavnilo i vođenje poreznih knjiga). Markov je na kraju izjavio da će haesesovci podržati ovaj Zakon, u nadi da će njihovi prijedlozi naći mjesta u konačnom zakonskom tekstu.

Smanjiti raspon poreznih stopa

Na početku svog izlaganja **Dragica Zgrebec (SDP)** je primijetila da bi do drugog čitanja pojedine zakonske odredbe trebalo pravno-tehnički doraditi i precizirati. Sugerirala je predlagatelju da razmotri mogućnost smanjenja raspona poreznih stopa ili iznosa koji se oporezuju. Naime,

Trebalo bi razmotriti mogućnost smanjenja raspona poreznih stopa ili iznosa koji se oporezuju.

država ništa ne bi izgubila na planiranim prihodima kada bi se primijenila početna stopa od 10 posto, a završilo sa stopom od 40 ili 50 posto. Zastupnica smatra pozitivnim da se uz osobne porezne odbitke i one za

članove uzdržavane obitelji uvede i nove olakšice za ulaganja u stambeni prostor, ili otplatu stambenih kredita, najamnine, itd. Sugerira, međutim, da se utvrdi cenzus godišnjeg dohotka za one koji bi koristili ovakve olakšice. Drži, naime, da nije isto ako netko kupuje stan koji zadovoljava minimalne potrebe njegove obitelji, ili gradi kuću koja daleko premašuje te potrebe. Kad već dajemo olakšice za one koji žive u iznajmljenim stano- vima, možda bi i iznajmljivačima koji nemaju druge prihode trebalo omogućiti da koriste osobni odbitak po godišnjoj poreznoj prijavi i sva ona prava koja imaju i ostali porezni obveznici.

Ispravljajući njene navode **Ivan Šuker** je primijetio da se na dvostruko veći osobni odbitak kod mirovina nije išlo iz socijalnih razloga. Pojasnio je da se do 1993. godine u Republici Hrvatskoj porez plaćao na bruto plaću (to znači i na dio mirovinskoga koji je bio sastavni dio te bruto plaće). Osobni odbitak za umirovljenike u iznosu od 2500 kuna uveden je, kaže, radi toga da se izbjegne dvostruko oporezivanje.

Najveće olakšice trebaju imati obitelji s puno djece

Nije logično, a ni pravedno, da se ista porezna stopa primjenjuje na zaradu iznad 5200 kuna i na onu do milijun ili 3 milijuna kuna, primijetila je **Jadranka Kosor** (na goleme zarade morala bi se primjenjivati daleko veća stopa od predviđene). Zastupnica, inače, pozdravlja uvođenje olakšica za kupnju stana (trebale bi se protegnuti i na gradnju kuće), ali smatra da bi najveće olakšice morale imati obitelji s puno djece. Mišljenja je da bi trebalo doraditi i formulaciju kojom se predviđaju olakšice za investicijsko održavanje, odnosno poboljšanje uvjeta stanovanja, jer bi mogla izazvati različita tumačenja i proizvesti neke nove nepravde (nije isto ako netko rješava egzistencijalne probleme, poput uvođenja grijanja, ili ugrađuje dvije jacuzzi kade. Kako reče, sumnja da će se ispuniti želja predlagatelja da iznajmljivači stanova masovno prijave svoju djelatnost.

Zanimalo ju je, među ostalim, koliko će novca trebati izdvojiti iz Državnog proračuna za uvođenje 3,5 milijuna imovinskih kartica i jesu li ta sredstva osigurana u Proračunu za

2003. Dvoji i o učinku te novine, budući da je tzv. vidljiva imovina (kuće, stanovi, automobili, jahte, itd.) državi ionako poznata, dok ona druga, unatoč imovinskim karticama, nikada ne može postati do kraja vidljiva. Stoga se nameće pitanje postoje li instrumenti za provjeravanje točnosti podataka koji će biti uneseni u imovinske kartice. Izrazila je bojazan i da veliki broj poreznih obveznika neće moći obaviti taj posao do kraja veljače iduće godine, kako je predviđeno, iako ih u tom slučaju čekaju prilično visoke kazne (od 500 - 50000 kuna).

Uključivši se u raspravu mr. sc. **Damir Kuštrak** je informirao zastupnike da u Hrvatskoj ima 9715 poreznih obveznika koji uzdržavaju četvero djece (od toga su 382 umirovljenici), 2061 obveznik s petoro djece (od toga 89 umirovljenika) te 873 porezna obveznika s pet i više djece. Budući da se predlaže povećanje osobnog i odbitaka za uzdržavane članove obitelji (za prvo dijete iznosio bi 630 umjesto 625, za drugo 885 umjesto 875 a za treće 1260 umjesto dosadašnjih 1250) porezni obveznik s troje djece na prvih 4300 kuna dohotka uopće neće plaćati porez.

U nastavku je upozorio na to da bi, u slučaju uvođenja viših stopa poreza na dohodak od predloženih, veći porez plaćali i obrtnici, slobodna zanimanja te poljoprivrednici koji su u sustavu PDV-a, budući da se to odnosi na sve oblike dohodaka, a ne samo na plaću. Spomenuo je i to da se na najvišu stopu poreza na dohodak nadograđuje prizrež, tako da je u Gradu Zagrebu efektivna stopa tog poreza, zapravo, 41,3 posto.

Na kraju je iznio podatak da je u Republici Hrvatskoj registrirano samo 557 poreznih obveznika koji mjesečno zarađuju više od 40 tisuća ili godišnje više od 480 tisuća kuna, dok svi ostali (2 milijuna i 413 tisuća) zarađuju manje.

Ivan Šuker ga je ispravio da se prizrež plaća na porez na dohodak, bez obzira na to "koliko koga zakvaćio", a ne samo na najvišu stopu tog poreza.

Veliki korak naprijed

Vedran Lendić (SDP) usmjerio je pozornost zastupnika na, po njegovom mišljenju bitnu novinu - uvođenje obveze fizičkim osobama na podnošenje iskaza o osobnoj imovini sa stanjem na dan 31. prosinca godine u kojoj se njena vrijednost uveća za

75 tisuća kuna. I dosadašnjim zakonom predviđeno je, kaže, da porezna uprava, radi pravilnog utvrđivanja poreznih obveza, tijekom godine prikuplja podatke o oporezivim primicima fizičkih osoba, prati promet dobara, itd. Predloženim izmjenama, međutim, ide se veliki korak naprijed. Naime, utvrdi li se da izvori za imovinu fizičkih osoba nisu dokazani, porezna uprava bi po toj osnovi utvrdila dohodak, kao razliku između vrijednosti imovine i dokazane visine sredstava za njeno stjecanje. Ovako ostvaren dohodak pripisivao bi se ostalim dohocima poreznog razdoblja.

Osigurati veću autonomiju porezne službe te materijalno stimulirati njen efikasni rad.

Posebno je važno, naglašava zastupnik, uvođenje zakonske obveze poreznim obveznicima da, najkasnije do kraja veljače 2003, Poreznoj upravi podnesu iskaz o osobnoj imovini, pokretnoj i nepokretnoj, i pravima u tuzemstvu i inozemstvu (sa stanjem na dan 1.1.2003.) Bilo je krajnje vrijeme, smatra zastupnik, za ovakav pristup oporezivanju dohotka. U početku obratimo pozornost na imovno stanje državnih dužnosnika i državnih službenika, a onda će oni morati provesti posao do kraja. Riječ je, kaže, o velikim promjenama u poreznom sustavu i radu porezne službe i ne treba se obazirati na primjedbe kako se time ništa neće postići, jer je imovina skrivena u trgovačkim društvima, i sl. Logično je da će oni kojima ove promjene ne odgovaraju nastojati osporiti njihovu opravdanost. Njegova je zamjerka da su predložene zakonske izmjene upućene u saborsku proceduru prilično kasno (krajem studenoga) ima li se u vidu da bi se novelirani Zakon trebao primjenjivati od 1. siječnja iduće godine. Zanima ga jesu li provedbeni akti u završnoj fazi izrade i je li pripremljena informatička podrška za ovaj posao te izvršene druge pripreme. S obzirom na to da se rok za davanje iskaza o osobnoj imovini poklapa s onim za podnošenje godišnjih prijava poreza na dohodak za 2002., postavlja se pitanje i hoće li porezna služba moći kvalitetno odraditi cijeli posao. Mišljenja je da bi Sabor trebao zatražiti da Vlada i Ministarstvo financija predlože mjere kojima bi se osigurala

veća autonomija porezne službe te materijalno stimuliralo učinkovitiji i kvalitetniji rad poreznika.

Troškove studiranja uz rad tretirati kao poreznu olakšicu

Pridruživši se onima koji podržavaju predložene izmjene, **Marija Lugarić (SDP)** podsjetila je na činjenicu da je 2000. godine neoporezivi dio plaće iznosio 1000 kuna, a sada se predlaže da ga se poveća sa 1250 na 1500 kuna. Za mladu generaciju su, kaže, posebno prihvatljive nove funkcionalne olakšice vezane uz rješavanje stambenog problema ili poboljšavanje stambenog statusa. Po riječima zastupnice danas je za mlade u Hrvatskoj, uz nezaposlenost, najveći problem da se stambeno odvoje od roditelja. Situacija na tom planu je, inače, povoljnija nego prije nekoliko godina, s obzirom na razvijen sustav stambenih štedionica, a i komercijalne banke nude posebne namjenske stambene kredite za mlade.

Za mladu generaciju su posebno prihvatljive olakšice vezane uz rješavanje stambenog problema.

Da bi olakšice predviđene ovim zakonom postale dostupnije većem broju mladih ljudi koji nemaju riješeno stambeno pitanje, zastupnica apelira na Vladu da razmotri mogućnost donošenja novih ili promjena postojećih propisa koji bi trebali regulirati tržište stanova privatnih najmodavaca. U prilog tome podsjetila je na činjenicu da je država već na neki način preuzela tu obvezu, jer je to zacrtano i u nedavno donesenom Nacionalnom programu djelovanja za mlade.

Sugerira i to da se ulaganja u znanje, odnosno plaćeni troškovi za studij uz rad i poslijediplomski studij (ako ih plaća student) također tretiraju kao porezna olakšica, odnosno kao povećanje neoporezivog dijela dohotka. Naime, korisnici tih olakšica su, uglavnom, mladi ljudi koji žive u zajedničkom kućanstvu s roditeljima. Mnogi od njih prisiljeni su raditi, pa se ne računaju kao uzdržavani članovi obitelji, iako izvanredno studiraju. Najčešće je riječ o postdiplomantima ili znanstvenim novacima koji ionako imaju vrlo niska primanja.

Nova rješenja teško provediva i zbog tehničkih razloga

Iako je ministar Crkvenac prošle godine obećao da do kraja ovog mandata više neće biti izmjena poreznih zakona, opet se susrećemo s njima, primijetio je **Želimir Janjić (HSL)** uz napomenu da će to biti destimulativno za strana ulaganja. Osim toga, nova rješenja će se teško moći provesti i zbog tehničkih razloga. Naime, porezna uprava je sada zatrpana nagodbama s dužnicima prema Zakonu o dospjelim a nenaplaćenim potraživanjima, a čekaju je i obveze koje donosi novi Zakon o

Prihode od poljoprivrede i šumarstva manje od 85 tisuća kuna ne bi trebalo oporezivati.

jednokratnom porezu. U takvim uvjetima trebalo bi izdati tri i pol milijuna novih imovinskih kartica a, po svemu sudeći, trebat će pomagati i nekim poreznim obveznicima u ispunjavanju tih kartica. To će, zasigurno zahtijevati i zapošljavanje novih djelatnika (u proteklih nekoliko godina broj zaposlenih u područnim uredima je smanjen) a i nabavu nove opreme u poreznim uredima.

Zastupnik smatra neprihvatljivim rješenje predviđeno člankom 9. Prijedloga zakona prema kojem su fizičke osobe obveznici poreza na dohodak po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, ako su po toj osnovi obveznici PDV-a, ili ako ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz Proračuna, bez obzira na visinu ostvarenih prihoda. Drži da prihode manje od 85 tisuća kuna ne bi trebalo oporezovati, jer efekti ionako ne bi bili nikakvi, a poljoprivrednici bi imali niz dodatnih troškova. Mišljenja je, također, da bi trebalo utvrditi rok u kojem je obveznik dužan unijeti nove podatke u poslovne knjige, a ne da se to zahtijeva odmah.

Osvrnuo se i na članak 14. predloženog Zakona u kojem, među ostalim, stoji da tuzemni porezni obveznici mogu odbiti i osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu. Smatra da podizanje osnovice za osobni odbitak, uz smanjenje faktora osnovnog osobnog odbitka za uzdržavane članove, napose na decimale, nema gotovo nikakvog učinka za poreznog obveznika (to je i

demografski destimulativno). Osim toga, predviđena promjena će izazvati niz popratnih troškova koji će biti daleko veći od očekivane štednje (trebat će promijeniti oko milijun poreznih kartica, nekoliko tisuća programa za obračun plaća, itd). Mišljenja je i da će se odredba stavka 3. istog članka negativno odraziti na položaj umirovljenika, budući da se smanjuje broj onih koji mogu biti uzdržavani članovi. Smatra i da stavak 10. u kojem se govori o investicijskom održavanju stambenih prostora nije dovoljno precizan. Naime, prema predloženoj formulaciji moglo bi se zaključiti da će svaki porezni obveznik koji je, primjerice, oličio stambeni prostor ili promijenio ulazna vrata, podnositi godišnju poreznu prijavu. Drži, nadalje, da bi priznavanje otplata kamata u osobni odbitak potaklo građane da se još više zadužuju kod banaka. Pitanje je - kaže - i na koji će se način banke primorati da daju potvrde o visini naplaćenih kamata (to se vjerojatno smatra bankarskom tajnom). Po njegovom mišljenju podstanarima će i nadalje više odgovarati da stanuju "na crno" jer će im najmodavci zasigurno povisiti stanarinu za visinu poreza na dohodak koji će morati platiti, a osobni odbitak podstanara će vjerojatno biti manji od toga.

Zastupnika, među ostalim, zanima i to hoće li svi građani Republike Hrvatske, bez obzira na dob, morati podnijeti porezne prijave, te čime će dokazati eventualno povećanje vlastite imovine.

Predložene izmjene unose dodatnu nestabilnost

Dr. sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** izrazio je bojazan da predložene izmjene neće potaći štednju u Hrvatskoj niti stvoriti bolji okvir za ulaganja domaćih i stranih investitora. Drži da neće bitno pridonijeti ni

Samo manji dio građana osjetit će neke poboljšice od povećanja neoporezivog dijela dohotka.

gospodarskom rastu niti smanjenju nezaposlenosti. Ovim najnovijim izmjenama poreznog sustava samo se unosi dodatna nestabilnost u cijelo gospodarstvo, tvrdi zastupnik. Usvoji li se predloženo, hrvatski porezni

sustav će se još više zakomplicirati (većina građana neće znati popuniti poreznu prijavu bez poreznih savjetnika). Osim toga, uvođenjem novih tzv. funkcionalnih olakšica nagriza se porezna osnovica. Ako država ima mogućnosti smanjiti poreze neka to i uradi, a ne da se upliće u slobodu izbora građana da sami odlučuju na što će trošiti svoj novac. Dakako, trebalo bi razmišljati i o tome kako da se poboljša efikasnost naplate poreza. Na to, među ostalim, upozorava i činjenica da je ove godine, samo na PDV-u, koji je temeljni prihod državnog proračuna, izgubljeno oko 2 mlrd. kuna (rast prodaje u trgovini na malo bio je veći od 16 posto, a rast prihoda od PDV-a oko 3 do 3,5 posto).

Budući da imovina u nas nije temelj oporezivanja, valja dobro odvagati prijedlog za uvođenje imovinskih kartica.

Po ocjeni zastupnika samo manji dio građana, koji stvarno rade, osjetit će neke poboljšice od povećanja neoporezivog dijela dohotka, dok nezaposleni, studenti, i veliki dio umirovljenika neće imati nikakve koristi od toga. Osim toga, ima li se u vidu činjenica da ćemo na ovoj sjednici donijeti i zakon kojim će se povećati davanja na honorarni rad, može se zaključiti da će se porezni teret obitelji još i povećati. Pitanje je, kaže, i jesu li funkcionalna porezna oslobođenja na određene troškove najbolje rješenje za vođenje socijalne politike. Naime, onome tko nema dohotka to ne znači ništa, dok bi, primjerice, potpora za novo dijete dobro došla svima.

Prijedlozi za uvođenje većih stopa poreza na dohodak možda dobro zvuče u predizbornoj godini, ali su protivni interesima onog radnog dijela hrvatskog stanovništva kojem treba pomoć. Naime, u današnjim okolnostima, kad se Hrvatska sve više otvara prema svijetu, to bi značilo izravnu preporuku poduzetnicima da ne ulažu ovdje, nego negdje drugdje.

Zastupnik drži da prijedlog za uvođenje imovinskih kartica, u uvjetima kad imovina u nas nije temelj oporezivanja, treba dobrano odvagati (druga je stvar u Americi ili Velikoj Britaniji, gdje je porez od imovine značajna stavka proračunskih prihoda). U Hrvatskoj se oporezuju dohoci a ne imovina, napominje zastupnik. Osim toga, mi

već imamo poreznu karticu a do podataka o našoj imovini se također može lako doći, uz pomoć jediničnog matičnog broja. Ako se ne radi o pripremi za potpunu promjenu poreznog sustava, imovinske kartice bi se mogle koristiti jedino u dnevnopolitičke svrhe, a to bi značilo stavljanje sumnje na svakoga od nas da je imovinu stekao nelegalno, što je protivno i hrvatskom Ustavu (država ima druge načine da to dokaže).

Ispravljajući njegov posljednji navod mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** je primijetio da u Njemačkoj i drugim zemljama gdje postoje imovinske kartice nikome ne pada napamet optuživati državu da sumnja u porijeklo nečije imovine. Uostalom, svatko tko je nešto pošteno stekao nema razloga strahovati od evidentiranja njegove imovine.

Primjenom ovog Zakona smanjit će se prihodi lokalnih jedinica

Sagledamo li ovaj Zakon integralno s ostalim zakonima koji se tiču poreznog opterećenja građana, doći ćemo do zaključka da će oni proći na način da "dobiju na mostu a izgube na ćupriji", konstatira **Božidar Kalmeta (HDZ)**. Naime, predloženim izmjenama se doista nastoji smanjiti porezno opterećenje građana s

prosječnim primanjima i onima koji zarađuju ispod prosjeka, te povećati porezni teret onih s višim primanjima. Međutim, istodobno se proširuje krug obveznika poreza na dohodak, tako da se čak opterećuje i

Da je predlagatelj doista želio rasteretiti porezne obveznike, trebao je paralelno s ovim zakonom predložiti i izmjenju Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave.

one koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva (dosad nisu bili obveznici tog poreza, ako su ostvarivali dohodak manji od 85 tisuća kuna). Na taj se način, kaže zastupnik, nastoji unaprijed nadomjestiti spomenuto smanjenje prihoda od poreza na dohodak. Upozorio je i na činjenicu da će primjena ovog zakona rezultirati smanjenjem prihoda jedinica lokalne samouprave za oko 10 do 15 posto, zbog čega će one imati teškoća s financiranjem obveza u školstvu, predškolskom odgoju, socijalnoj skrbi, itd. Da je predlagatelj doista želio ovo pitanje riješiti cjelovito i stvarno rasteretiti porezne obveznike, trebao je paralelno s ovim zakonom predložiti i izmjenju Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave, napominje Kalmeta.

Smatra i da predložena rješenja nisu povoljna za porezne obveznike s područja posebne državne skrbi. Naime, prema predloženom, oni bi tijekom godine mogli koristiti olakšice kao i ostali građani (do visine osobnog odbitka od 1500 kuna) a uvećane osnovice bi im se priznavale tek na kraju isteka poreznog razdoblja.

Na kraju je sugerirao da se i građanima koji se bave iznajmljivanjem soba na moru omogućiti podnošenje porezne prijave ako to žele, odnosno ako imaju veća ulaganja od predviđenih 50 posto. Po mišljenju zastupnika cjelokupan iznos ulaganja, uz predočenje vjerodostojne dokumentacije, treba im priznati u troškove.

Budući da se više nitko nije javio za riječ potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** zaključio je raspravu.

Većinom glasova nazočnih zastupnika (83 glasa "za", 24 "protiv" i 4 suzdržana) Hrvatski sabor je prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

V.Ž; M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OPĆEG POREZNOG ZAKONA

Strože s poreznim dugovima

Hrvatski sabor je većinom glasova (84 "za", 24 "protiv" i dva "suzdržana") donio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona u prvom čitanju. Sve primjedbe i prijedlozi bit će upućeni predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predloženim izmjenama brisale bi se odredbe kojima je uređena odgoda

naplate poreznog duga i obračuna kamata za vrijeme trajanja odgode. Brisala bi se i odredba temeljem koje je određeno da se ovrha obustavi po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovršenika ako se odgodi plaćanje poreznog duga. Predloženo je i propisivanje da o otpisu poreznog duga, na osnovi pisanog i obrazloženog zahtjeva poreznog obveznika i pisanog prijedloga pročelnika područnog uređa nadležnog prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu ili sjedištu poreznog obveznika, odlučuje ravnatelj Porezne uprave. Zakon bi se primjenjivao 1. siječnja 2003. godine.

Prihvatanje Zakona poduprli su odbori za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo je predložio da se preispita odredba naplata poreznog duga, budući da se taj institut regulira također i Konačnim prijedlogom zakonom o rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Predloženo je i preispitivanje mogućnosti da se unovči

RASPRAVA

porezni dug kao razlučno pravo u slučaju stečajnog postupka te mogućnost dopune odredbe glede prava koja također mogu biti predmetom ostavine ovršenika koji je umro.

Odbor za financije i Državni proračun također je iznio neke primjedbe. Izraženo je mišljenje da bi predložene promjene značile promptno podmirenje dospjelih poreznih obveza, a u protivnom došlo bi do provođenja ovrhe nad imovinom poreznog dužnika. Odbor drži da je to vrlo nepovoljno za poduzetnike. Predloženo je stoga da se omogući, pod određenim uvjetima, poduzetnicima odgoda naplate poreznog duga s kraćim rokom obročne otplate sadašnjeg. Istaknuo je i da ne treba više omogućavati plaćanje poreznog duga na obroke, kao i to da kreditiranje poduzetnika na sebe moraju preuzeti banke. Predloženo je i razmatranje mogućnosti odgode plaćanja poreznog duga poduzetnicima koji nisu u mogućnosti dobiti bankarski kredit.

I Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, je bio mišljenja da treba pod određenim uvjetima omogućiti poduzetnicima odgodu naplate poreznog duga. Iskazan je i stav da bi trebalo urediti pitanje postupaka koji su u tijeku temeljem odredaba čije ukidanje se predlaže.

Uvodno je zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** rekao kako se ovdje radi o jednoj vrlo maloj izmjeni s vrlo suštinskom posljedicom. Naglasio je da se predlaže ukidanje mogućnosti da Porezna uprava daje odgodu naplate poreznog duga.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Ivan Šuker (HDZ)** je rekao da njegov Klub ovaj Zakon neće podržati. Smatra da se tisuće obveznika plaćanja poreza na dohodak stavlja u neugodnu situaciju zbog mogućih nepredviđenih životnih situacija kada jednostavno neće biti u situaciji platiti svoje obveze. Predložio je stoga da se ostavi obročna otplata poreza, jer, kaže, država time ništa ne gubi.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dragica Zgrebec**. Istaknuo je da će njen Klub podržati donošenje ovog zakona i to hitnom postupkom. U prilog tome osvrnula se na mišljenje Hrvatske udruge poslodavaca koja, kaže, zastupa poslodavce kao najveće obveznike poreza i smatra da su se stekli uvjeti za takvu odredbu u Općem poreznom zakonu. Naglasila je da postojeće odredbe omogućavaju dužnicima neizvršavanje svojih obveza. Predložila je da se u odredbu ipak stavi stavak koji bi se odnosio na

slučajeve koji su u tijeku te da se oni završe temeljem postojećih odredbi Zakona.

Dva netočna navoda uočio je **Ivan Šuker (HDZ)**. Drži kako ne stoji da su pravne osobe jedine koje plaćaju porez, dodavši kako su građani najčešće tražili obročnu otplatu poreza. Netočnim smatra i to da je obročna otplata osiguravala neplaćanje poreza, istaknuvši kako to može reći samo netko tko ne poznaje taj sistem.

Ante Markov (HSS) je u ime Kluba zastupnika HSS-a rekao da generalno podržava pristup kojim bi Vlada željela krenuti u izmjenu i dopunu Općeg poreznog zakona. Za pretpostaviti je, kaže, da su do toga doveli loši rezultati koje su proizveli članci za koje se predlaže ukidanje. Naglasio je da će Klub zastupnika HSS-a podnijeti i amandman koji bi se odnosio na efikasniju primjenu ovog Zakona te da se fizičkim i pravnim osobama da primjereno vrijeme da se organiziraju sukladno predloženim promjenama.

Time je rasprava zaključena i Prijedlog zakona prihvaćen većinom glasova (84 "za", 24 "protiv" i 2 "suzdržana").

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Doprinosi na sve primitke po osnovi rada

U okviru zakonskog paketa kojim se regulira sustav doprinosa za obvezna osiguranja, Hrvatski sabor je, na sjednici u studenome, novelirao i Zakon o mirovinskom osiguranju. Izmjenama tog propisa uvodi se plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje na sve primitke po osnovi rada i time proširuje krug osiguranika (opseg prava uređuje se primjereno uplaćenim doprinosima).

Sudionici u raspravi pozdravili su zakonsko rješenje zahvaljujući kojem će se korisnicima, koji na to imaju pravo, i dalje isplaćivati dodatak uz mirovinu u dosadašnjoj svoti. Podržali

su i 20-postotno povećanje invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad, oslobađanje umirovljenika plaćanja upravnih i sudskih pristojbi u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja, te postupno podizanje dobne granice za udovice, u prijelaznom razdoblju do 2007. godine, kod sjecanja uvjeta za obiteljsku mirovinu.

Usprotivili su se, međutim, daljnjem smanjenju iznosa prijevremene starosne mirovine, za svaki kalendarski mjesec prije dobi propisane za starosnu mirovinu, kao i tome

da se najniža mirovina, koja ima karakter socijalnog davanja, nakon 30 godina mirovinskog staža progresivno smanjuje. Bilo je primjedbi i na predloženi način redefiniranja obveznog mirovinskog osiguranja poljoprivrednika, a izraženo je i mišljenje da će uvođenje mirovinskih doprinosa na tzv. atipične poslove zasigurno poskupjeti sve vrste tih poslova, koji su dosad bili opterećeni samo porezom na dohodak (to bi, suprotno očekivanjima, moglo utjecati na povećanje sive ekonomije).

Oporbeni zastupnici nisu se složili ni s prijedlogom predlagatelja da se u

Izmjenama i dopunama Zakona: uvodi se plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje na sve primitke po osnovi rada te regulira ostvarivanje prava osiguranika primjereno uplaćenim doprinosima; prijevremena starosna mirovina smanjuje se za 0,34 posto (dosad 0,3 posto) za svaki kalendarski mjesec prije dobi propisane za ostvarivanje starosne mirovine; korigira se institut najniže mirovine, uz smanjenje iznosa te mirovine za mirovinski staž iznad 30 godina. Invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad povećavaju se za oko 20 posto; uređuju se uvjeti za obiteljsku mirovinu za udovice, postupnim podizanjem dobne granice u prijelaznom razdoblju do 2007. godine; omogućuje se nastavak isplate dodatka uz mirovinu od 1. siječnja 2003., u mjesečnoj svoti od 100 kn plus 6 posto; u hrvatsko zakonodavstvo preuzima se isplata mirovina hrvatskim državljanima s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su mirovine ostvarili kao službenici u saveznom tijelima bivše SFRJ (na te poslove upućivala su ih kao hrvatski kadar, tijela državne vlasti Hrvatske); redefinira se obvezno mirovinsko osiguranje poljoprivrednika, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i propisima kojima je uređena poljoprivredna djelatnost.

hrvatsko zakonodavstvo preuzme isplata mirovina koje su hrvatski državljani s prebivalištem u Hrvatskoj ostvarili kao službenici u saveznom tijelima bivše SFRJ. To rješenje smatraju nepravednim, budući da mnogi drugi umirovljenici, koji su svoje mirovine također zaradili u BiH ili Srbiji, nemaju te pogodnosti. Međutim, unatoč navedenim primjedbama koje su klubovi zastupnika HSP-HKDU-a i DC-a pretočili u amandmane, Vlada je ostala kod ponuđenih rješenja (prihvatila je samo dio amandmanskih zahtjeva Odbora za zakonodavstvo). Budući da je većina nazočnih zastupnika podržala njene prijedloge (79 glasova "za" i 3 suzdržana) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju izglasan je u predloženom tekstu, korigiranom vlastitim amandmanima predlagatelja.

O PRIJEDLOGU

Postojeći Zakon o mirovinskom osiguranju stupio je na snagu 6. kolovoza 1998. godine a primjenjuje se od 1. siječnja 1999. Njegova troipolgodišnja primjena u praksi pokazala je veću održivost sustavnih rješenja, ali i potrebu da se pojedini instituti korigiraju i prilagode uvjetima društvenog i gospodarskog razvoja zemlje, u kontekstu daljnje provedbe mirovinske reforme (počevši od generacijske solidarnosti, na prvoj razini mirovinskog sustava). Ocijenjeno je, da pored sadašnjeg obveznog mirovinskog osiguranja koje obuhvaća radnike, obrtnike, poljoprivrednike i osiguranike koji obavljaju samostalnu djelatnost, osiguranjem i plaćanjem doprinosa treba obuhvatiti i sve druge osobe koje ostvaruju dohodak po osnovi raznih "atipičnih" oblika rada na koje plaćaju porez na dohodak. Stoga se ovim izmjenama, sukladno Konačnom prijedlogu zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, koji je također u postupku donošenja, predlaže proširenje osnovice za plaćanje doprinosa na sve oblike rada i proširenje kruga osiguranika. To bi trebalo utjecati na povećanje prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje te na povećanje broja aktivnih osiguranika, a predlagatelj se nada i da će se time ujedno legalizirati postojeća neregistrirana ("siva") gospodarska aktivnost. Naime, predloženim se uređuje

opseg prava iz mirovinskog osiguranja po osnovi uplaćenih doprinosa na primitke od "atipičnih" oblika rada.

Predlagatelj stoji na stajalištu da bi umanjivanje prijevremene starosne mirovine trebalo prilagoditi dužini njena korištenja, odnosno uskladiti visinu te mirovine s izdacima za njenu isplatu. Zbog toga je predložio da se novim korisnicima koji će ostvariti prijevremenu starosnu mirovinu nakon primjene ovog Zakona, svakog mjeseca prije dobi propisane za starosnu mirovinu, mirovina umanjuje za 0,34 posto (umjesto dosadašnjih 0,3 posto) sukladno primijenjenim aktuarskim parametrima. To znači da bi oni koji ostvaruju mirovinu godinu dana prije dobi propisane za starosnu mirovinu imali mirovinu umanjenu za 4,08 posto (umjesto sadašnjih 3,6 posto), dok bi pet godina ranije to umanjeno iznosilo 20,4 posto (umjesto dosadašnjih 18 posto). Drugim riječima, prijevremena starosna mirovina bila bi u prosjeku za oko 1,5 posto niža u odnosu na iznos koji bi se ostvarivao prema sadašnjim propisima. Računa se da bi se izdaci po toj osnovi iduće godine smanjili za oko 1,1 mln. kuna. Veći efekti očekuju se idućih godina, prije svega zbog smanjenja broja korisnika prijevremene starosne mirovine, odnosno kasnijeg odlaska u mirovinu.

Predlaže se, nadalje, korekcija instituta najniže mirovine, uz smanjenje iznosa te mirovine za mirovinski staž iznad 30 godina (za 1 do 16 posto) te uvođenje polaznog faktora kod izračuna najniže mirovine kao i za ostale korisnike prijevremene starosne mirovine. U obrazloženju zakonskog prijedloga stoji da se tom potezu pribjeglo zbog toga što je najniža mirovina u Hrvatskoj za svega 3 posto niža od one koju od 1. siječnja 1999. ostvaruju osiguranici s prosječnom plaćom.

Predlagatelj procjenjuje da bi se, zahvaljujući tome, izdaci za isplatu najniže mirovine u 2003. smanjili za oko 3,5 mln. kuna, a veći financijski efekti očekuju se slijedećih godina.

Novina je i prijedlog za povećanje invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad, za oko 20 posto (primjenom povećanog mirovinskog faktora za izračun mirovine sa 0,6667 na 0,8). To bi se odnosilo na sve nezaposlene korisnike te mirovine, kako dosadašnje, tako i

na one koji će ostvariti mirovinu nakon primjene ovog Zakona. Podsjetimo, prosječna invalidska mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad iznosila je u rujnu ove godine oko tisuću kuna a usvoji li se predloženo, povećala bi se na oko 1.200 kuna.

Procjenjuje se da će se izdaci za tu namjenu u 2003. povećati za oko 90 mln. kuna, no nakon 2004. godine trebali bi rasti nešto sporije (manjom stopom od stope usklađivanja mirovina) jer se očekuje smanjenje broja korisnika ove mirovine.

Radi očuvanja materijalne i socijalne sigurnosti umirovljenika koji imaju pravo na dodatak uz mirovinu, predviđeno je da će im se i dalje isplaćivati mjesečna svota od 100 kuna plus 6 posto. Sredstva za tu namjenu (oko 1,5 mlrd. kuna) trebala bi se osigurati iz Državnog proračuna za 2003. godinu.

Iz istog izvora trebalo bi osigurati sredstva (oko 430 tisuća kuna) za isplatu mirovine ili dijela mirovine hrvatskim državljanima s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koji su mirovinu ostvarili, ili će ostvariti, temeljem mirovinskog staža kao službenici u saveznoj tijelima bivše SFRJ. Budući da su na te poslove bili upućeni kao hrvatski kadar od tijela državne vlasti Republike Hrvatske, razdoblja provedena na tim poslovima utvrđuju im se kao staž osiguranja ostvaren u Hrvatskoj. Vlada predlaže da se ovim Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo trajno preuzme isplata mirovina za oko 60 spomenutih korisnika.

Predloženim izmjenama se, među ostalim, uređuju i uvjeti za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu za udovice, postupnim podizanjem dobne granice u prijelaznom razdoblju do 2007. godine, kao što je već uređeno za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu. Predlaže se, nadalje, redefiniranje obveznog mirovinskog osiguranja poljoprivrednika, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i propisima kojima je uređena poljoprivredna djelatnost. Spomenimo i prijedlog za oslobađanje umirovljenika plaćanja upravnih i sudskih pristojbi u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja i postupku u upravnim sporovima.

Na inzistiranje saborskih odbora iz konačnog zakonskog teksta izostavljena je odredba koja je predviđala da se u staž osiguranja računaju samo

razdoblja za koja su uplaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje. To bi trebalo omogućiti povoljnije ostvarivanje prava na mirovinu i u slučaju kad svi doprinosi za mirovinsko osiguranje nisu u cijelosti uplaćeni, a osiguranik ima uvjete za mirovinu temeljem staža osiguranja na koji su uplaćeni doprinosi.

RADNA TIJELA

Prije rasprave na plenarnoj sjednici ponuđena zakonska rješenja "pročešljala" su nadležna radna tijela.

Na sjednici matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** ocijenjeno je da konačni zakonski tekst donosi kvalitetne promjene u odnosu na prijedloge ponuđene u prvom čitanju. Konstatirano je, nadalje, da će se nastavkom isplate dodatka uz mirovinu u istoj svoti kao i dosad, i u idućoj godini očuvati materijalna i socijalna sigurnost umirovljenika s najnižim mirovinama. Predloženo povećanje invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad olakšat će težak položaj ove kategorije korisnika, nastao primjenom postojećeg Zakona o mirovinskom osiguranju, ocjenjuje Odbor. Zahvaljujući oslobađanju umirovljenika plaćanja upravnih i sudskih pristojbi u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja itd. oni će ubuduće moći zaštititi svoja prava i u sudskom postupku, što dosad većina njih nije mogla ostvariti zbog velikih troškova.

Članovi Odbora smatraju logičnom korekciju instituta najniže mirovine, budući da su se prosječna i najniža mirovina gotovo izjednačile. Mišljenja su, također, da će predloženo smanjenje prijevremene starosne mirovine, sa sadašnjih 0,3 na 0,34 posto po mjesecu ranijeg odlaska u mirovinu, omogućiti u cijelosti pokrivanje izdataka za tu namjenu u pojedinim slučajevima, te ujedno smanjiti odlaske u prijevremenu starosnu mirovinu.

U raspravi na sjednici toga radnog tijela naglašeno je, među ostalim, da što prije valja razraditi i početi primjenjivati institut "nacionalnih mirovina" za one osiguranike koji nisu ostvarili mirovinu ni po kojoj drugoj osnovi.

Nakon rasprave članovi Odbora su sugerirali Hrvatskom saboru da usvoji predloženi Zakon u ponuđenom

tekstu. Isto su učinili, bez rasprave, i članovi **Odbora za financije i državni proračun**.

Predložene izmjene i dopune podupro je i Odbor za zakonodavstvo, uz brojne primjedbe i amandmanske zahtjeve za dotjerivanje zakonskog teksta. Spomenimo, najprije, amandmane pravno-tehničke naravi na članke 3, 4, 5, 38, 41. i 45. Amandmanom na članak 8. uređuje se temeljno opredjeljenje prema koje se u staž osiguranja računava vrijeme koje se izračunava prema visini primitaka na koje se plaćaju doprinosi za mirovinsko osiguranje (prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja) bez obzira na to je li poslodavac ili naručitelj posla platio doprinos. Analogno tome, Odbor je uložio amandmane i na članke 10, 11, 12, 22. i 23.

Pored toga, ukazao je i na određene manjkavosti u pojedinim zakonskim odredbama koje bi predlagatelj trebao otkloniti podnošenjem vlastitih amandmana. Pođimo od primjedbe da je u stavku 5. članka 16. utvrđen isti iznos mirovine kao i u stavku 2. istog članka (u prvom slučaju radi se o najnižoj mirovini korisnika obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika zbog posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, a u drugom o mirovini osiguranika). Odbor smatra da treba preispitati rješenje iz dodanog stavka 4. u članku 19. koji propisuje da će Zavod po službenoj dužnosti donijeti rješenje o utvrđenoj činjenici da obveznik plaćanja doprinosa ne obavlja poslovnu djelatnost za koju je registriran (očito se radi o prestanku poslovanja određenog subjekta ili privremenoj obustavi poslovanja, odnosno brisanja subjekta iz sudskog registra). S tim u svezi je i odredba članka 21. u kojoj se, pak, govori o utvrđivanju prestanka poslovanja. Istodobno se predviđa da će Zavod obavijestiti osiguranika da mu je to svojstvo prestalo, pri čemu se ne uzima u obzir da je ta osoba u međuvremenu mogla steći pravni položaj osiguranika po drugoj osnovi. Uputno je i to radi li se o pisanom ili usmenom obavijesti (trebala bi imati formu rješenja) - smatra Odbor.

To radno tijelo, nadalje, sugerira, da se preispita krše li se rješenjem predloženim člankom 26. propisi o državnim službenicima i namještenicima, odnosno službenicima i namještenicima u javnim službama. Predlaže i da se preispita izričaj u stavku 1. članka 30. Konačnog prijed-

loga zakona, kojim se Zavodu utvrđuje pravo "provjere poslovnih knjiga i financijske dokumentacije" obveznika plaćanja doprinosa. U stavku 5. tog članka, smatra Odbor, upitno je što Zavod ima ovlast u postupku kontrole "utvrđivati nepravilnosti i davati naloge za njihovo otklanjanje". Predlaže i da se u članku 4. doradi izričaj u odnosu na potrebu "izmjene zapisnika" o obavljenoj kontroli, jer se, očito, radi o novim činjenicama zbog kojih treba izmijeniti ili dopuniti nalaz kontrole sadržan u zapisniku.

Spomenimo i sugestiju Odbora da se u članku 36. stavku 3. preispita radi li se o konačnom ili pravomoćnom rješenju o prestanku prava na zaštitni dodatak uz mirovinu. Po mišljenju tog radnog tijela u stavicima 1. i 6. članka 38. izričaj treba glasiti "na dan početka primjene ovog Zakona". Sugerira i preispitivanje odredbe stavka 3. u kojoj se govori o danu stupanja na snagu ovog Zakona te se zalaže za pravno-tehničko dotjerivanje stavka 3. u članku 40. (podstavci 5. do 9.). Spomenimo i njegov zahtjev za dopunu odredbe stavka 2. u članku 41. rješenjem za slučaj da članovi kućanstva poljoprivrednika sami ne podnesu zahtjev za prestanak svojstva osiguranika.

AMANDMANI VLADE

U nastavku riječ-dvije o amandmanima koje je Vlada RH naknadno utvrdila na vlastiti zakonski tekst.

Na sugestiju Odbora za zakonodavstvo jasnije je uredila odredbu članka 16. stavka 8. Konačnog prijedloga zakona. U obrazloženju te amandmanske korekcije napominje da je pitanje isplate mirovine, a time i najniže mirovine, riješeno člankom 18. Konačnog prijedloga zakona. Njime se dopunjuje članak 90. stavak 3. postojećeg Zakona, na način da se ne obustavlja isplata mirovine korisnicima - osiguranicima koji ostvaruju primitke po osnovi "atipičnih" oblika rada (od druge samostalne djelatnosti i od povremenog nesamostalnog rada) na koje se plaćaju doprinosi za mirovinsko osiguranje, prema Konačnom prijedlogu zakona o doprinosima za obvezna osiguranja.

U skladu s prijedlogom spomenutog Odbora Vlada je pravno-tehnički dotjerala i stavke 1, 3. i 6. članka 38. Ujedno je uskladila taj članak s

odredbom članka 46. Konačnog prijedloga zakona prema kojoj njegova primjena počinje 1. siječnja 2003. godine. I redakcijski popravci u članku 40. stavku 3. (alineje 5. do 9.) obavljani su na inicijativu Odbora za zakonodavstvo.

Spomenimo i amandmane koje su, u okviru pripreme rasprave, podnijeli klubovi zastupnika.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložio je da se postotak "0,3 posto" u članku 13., koji služi kao polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine, zamijeni postotkom "0,31 posto" (a ne 0,34 posto, kao što predlaže predlagatelj). U obrazloženju svog amandmana zastupnici HSP-a i HKDU-a navode da bi tako drastično umanjivanje mirovine kod odlaska u prijevremenu starosnu mirovinu dovelo do još većih razlika u razinama mirovina. Naime, treba imati na umu i činjenicu da će se kao osnova za izračun mirovine u 2003. godini uzimati 22 godine mirovinskog staža, što će dodatno sniziti ta primanja. Sve to rezultirat će nedopustivo niskim iznosima najniže mirovine koja bi se, prema prijedlogu ovog zakona, primjenjivala i na prijevremene mirovine, u još oštrijem obliku.

Klub zastupnika DC-a također upozorava na to da je važećim propisima uveden vrlo rigorozan kriterij kod prijevremenog umirovljenja (za pet godina umanjivanje mirovine iznosi 18 posto) i da se to ne bi smjelo dodatno zaoštravati. Zbog toga se založio za brisanje članaka 13. i 35. te stavka 1. u članku 18. Konačnog prijedloga zakona.

Važećim propisima uveden je vrlo rigorozan kriterij kod prijevremenog umirovljenja i to se ne bi smjelo dodatno zaoštravati.

U nastavku kažimo da su oba zastupnička kluba podnijela amandmane na članak 16. stavak 2. Konačnog prijedloga zakona jer se ne slažu s prijedlogom predlagatelja da se najniža mirovina umanjuje za godine staža iznad 30 godina. Klub zastupnika DC-a zalaže se za to da se najniža mirovina određuje za svaku godinu mirovinskog staža u visini od 0,825 posto od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Zastu-

pnici HSP-HKDU-a, pak, smatraju da bi za mirovinski staž do 15 godina trebalo odrediti manju svotu, a za duži staž veću. Prema njihovu prijedlogu, najniža mirovina određivala bi se za svaku godinu mirovinskog staža do 15 godina u visini od 0,611 posto, a za svaku daljnju godinu koja prelazi 15 godina mirovinskog staža, u visini od 0,825 posto od prosječne bruto plaće svih zaposlenika u Republici Hrvatskoj u 1998. godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku".

Svrha je njihova amandmana na članak 24. da se oslobađanje umirovljenika obveze plaćanja sudskih pristojbi, kako to predlaže predlagatelj, uvjetuje usvajanjem njihove tužbe. Zalažu se i za brisanje članka 38. Konačnog prijedloga zakona jer se protive tome da se tzv. "hrvatski kadar" u tijelima bivše SFRJ preuzme u sustav mirovinskog osiguranja Hrvatske (najvjerojatnije radi povećanja mirovina).

RASPRAVA

S osnovnim značajkama predloženih zakonskih izmjena zastupnike je uvodno upoznao **dr.sc. Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi. Potom su dobili riječ izvjestitelji radnih tijela. **Josip Leko** prenio je stajališta Odbora za zakonodavstvo, a **Vladimir Šepčić** stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Prva se javila za riječ **Jadranka Reihl-Kir**, glasnogovornica Kluba zastupnika SDP-a. Izrazila je zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio veći dio njihovih prijedloga i mišljenja izrečenih prilikom prvog čitanja ovog propisa. Primjerice, smatraju neprihvatljivim da se u staž osiguranja računaju samo razdoblja za koja su plaćeni doprinosi (u praksi se pokazalo da je tu odredbu poslodavac često koristio i na štetu radnika.) Stoga njeni stranački kolege inzistiraju na tome da se radnicima koji su stekli uvjete za mirovinu prizna mirovinski staž, iako nisu uplaćeni svi doprinosi za mirovinsko osiguranje. U tom slučaju, obvezom plaćanja neplaćenih doprinosa treba teretiti poslodavca.

Esdepeovci pozdravljaju i zakonsko rješenje zahvaljujući kojem će umirovljenici, koji na to imaju pravo, i dalje dobivati dodatak uz mirovinu

od 100 kuna mjesečno plus 6 posto, zatim povećanje invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad za oko 20 posto, te poboljšanje položaja udovica u pogledu prava na obiteljsku mirovinu. Podržavaju i odredbu kojom se umirovljenici oslobađaju plaćanja upravnih i sudskih pristojbi na podneske u upravnom i sudskom postupku koji se odnosi na ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, a slažu se i s predviđenim načinom reguliranja mirovinskog statusa djelatnika bivših saveznih tijela. Smatraju, također, da će se korekcijom određivanja najniže mirovine osiguranicima s mirovinskim stažom dužim od 30 godina, uspostaviti pravednija raspodjela između korisnika te mirovine. Zbog svega toga Klub zastupnika SDP-a glasovat će za predloženi Zakon, najavila je zastupnica.

Nelogičan je prijedlog predlagatelja da se najniža mirovina korisnicima s više od 30 godina radnog staža smanjuje, odnosno sporije raste.

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Miroslav Rožić** najprije je polemizirao s tezom iz obrazloženja predlagatelja, kako ovim izmjenama treba legalizirati sivu ekonomiju. Neprihvatljivo je, kaže, da primjerice, šezdesetogodišnjeg umirovljenika sa 40 godina mirovinskog staža, ponovno obvezujemo na plaćanje mirovinskih doprinosa za ono što zaradi na osnovi ugovora o djelu, da bi "popravio" mirovinu. Na taj ga način, zapravo, ponovno osiguravamo za slučaj nekog rizika. Znači li to da će po osnovi ovih doprinosa na primitke od atipičnog rada možda ostvariti veću mirovinu, pita zastupnik. Spomenuo je i primjer studenata koji povremeno rade preko Student-servisa. Jadna ta država, kaže, koju će spasiti "oporezivanje" 2000 studenata koji povremenim radom popravljaju svoj standard.

Po riječima zastupnika nelogičan je prijedlog predlagatelja da se najniža mirovina korisnicima s više od 30 godina radnog staža smanjuje, odnosno sporije raste. Zbog toga su, kaže, zastupnici HSP-HKDU-a podnijeli amandman na članak 16. Konačnog prijedloga zakona. Po njihovu mišljenju oslobađanje umirovljenika plaćanja upravnih i sudskih pristojbi

u upravnom postupku pred mirovinskim zavodom trebalo bi uvjetovati time da njihova tužba bude prihvaćena. U protivnom će, kaže, Upravni sud biti zatrpan tužbama onih koji nisu zadovoljni visinom svoje mirovine.

Tzv. političku elitu iz bivšeg sustava ne bi trebalo stavljati u privilegirani položaj, u odnosu na ostale umirovljenike s prebivalištem u Hrvatskoj koji su, također, cijeli svoj životni vijek radili u BiH ili Srbiji.

U Klubu zastupnika ne slažu se ni s prijedlogom Vlade da se tzv. hrvatski kadar u tijelima bivše SFRJ ("što god ta sintagma značila") preuzme u sustav mirovinskog osiguranja Hrvatske (najvjerojatnije radi povećanja mirovina). To je, naime, školski primjer nastojanja, koje je već osuđeno u našoj javnosti, da se tzv. političku elitu iz bivšeg sustava stavi u privilegirani položaj u odnosu na ostale umirovljenike s prebivalištem u Hrvatskoj koji su cijeli svoj životni vijek također radili u BiH ili Srbiji, kaže Rožić. Zbog toga zastupnici HSP-HKDU-a zahtijevaju (amandmanski) da se članak 38. kojim je to regulirano izostavi iz zakonskog teksta.

Evidentno je, kaže **Miroslav Furdek**, dr. med, glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a, da su izmjene postojećeg Zakona predložene, dijelom, i radi usklađivanja sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja. Haesesovci smatraju kvalitetnim rješenje koje predviđa nastavak isplate dodatka uz mirovinu, povećanje invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, oslobađanje umirovljenika upravnih i sudskih pristojbi, te postupno podizanje dobne granice za udovice, u prijelaznom razdoblju do 2007. godine, kod stjecanja uvjeta za obiteljsku mirovinu (zalažu se za to da se ti uvjeti izjednače i za udovce).

Zastupnik je u nastavku iznio njihove primjedbe na redefiniranje obveznog mirovinskog osiguranja poljoprivrednika. Zanima ih, naime, zbog čega je država odustala od plaćanja 50 posto doprinosa za tu kategoriju građana (to se odnosi na one koji će biti uživaoci dohodovne potpore prema Zakonu o poljo-

privredi) te zbog čega je stopa doprinosa za njihovo mirovinsko osiguranje drastično povećana (sa 4,75 na 15 posto). Sugeriraju, nadalje, da se samostalni obveznici plaćanja doprinosa koji ostvare pravo na mirovinu i bez razdoblja staža osiguranja za koja nisu u cijelosti uplaćeni doprinosi, oslobode plaćanja neplaćenih doprinosa. Riječ je, kaže, o blizu 60 tisuća obveznika starijih od 50 godina (poljoprivrednici, obrtnici, samostalne profesije, te korisnici produženog osiguranja).

Nije pravedno, kaže dalje zastupnik, da se najniža mirovina, koja ima karakter socijalnog davanja, nakon 30. godine mirovinskog staža sve više smanjuje. Smatra i da će smanjivanje prijevremene starosne mirovine (primjenom polaznog faktora od 0,34 posto po mjesecu ranijeg odlaska u mirovinu) mnoge građane odgovoriti od prijevremenog umirovljenja, ali zasad nema dovoljno podataka koji bi to potvrdili.

Na kraju je podsjetio na činjenicu da se stope doprinosa za mirovinsko osiguranje povećavaju sa 19, 5 na 20 posto, te napomenuo da će definitivno stajalište haesesovaca o predloženim izmjenama ovisiti o prihvaćenim amandmanima na Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja, s kojim su usko povezane.

Hoće li efekti biti veći od troškova?

Nadovezujući se na njegove riječi **Ivica Buconjić (HDZ)** primijetio je da je predloženi Zakon samo jedan u nizu reformskih propisa (povezan je i s budućom promjenom Zakona o radu). Jedna od najbitnijih novina je - kaže -

Pitanje je hoće li pozitivni efekti predloženih izmjena biti veći od troškova koji će nastati zbog kompliciranog postupka obračunavanja i naplaćivanja doprinosa na honorare te utvrđivanja prava osiguranika.

upravo uvođenje mirovinskih doprinosa na tzv. atipične poslove, što će zasigurno poskupjeti sve vrste tih poslova, koji su dosad bili opterećeni samo porezom na dohodak. To bi, suprotno očekivanjima, moglo utjecati na povećanje sive ekonomije,

a vrlo komplicirani postupak obračunavanja i naplaćivanja doprinosa na honorare te utvrđivanja prava osiguranika, zasigurno će izazvati nove troškove. Dosad se, kaže, ubiranjem doprinosa bavilo 12 tisuća službenika u HZZO-u, Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, Središnjem registru osiguranika, Poreznoj upravi i Financijskoj agenciji. Stručnjaci predviđaju da će novi doprinosi povećati opseg njihova posla za više od 30 posto, što će neminovno rezultirati povećanjem administracije. Uputno je, stoga, hoće li pozitivni efekti predloženih izmjena biti veći od troškova koji će nastati njihovom primjenom, kaže zastupnik.

Po njegovim riječima nelogično je i to da osobama koje povremeno obavljaju nesamostalne poslove i na to plaćaju porez i doprinose za mirovinsko osiguranje, u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti u vezi s poslovima za koje su obvezno mirovinski osigurane, neće biti priznata prava utvrđena ovim zakonom. Za razliku od toga, korektna je zakonska odredba koja opseg prava na mirovinu izravno veže uz opseg podmićenja obveza (dosad je osiguranicima to pravo bilo uskraćeno, bez obzira na to koliki je odnos plaćenih i neplaćenih doprinosa).

Po riječima zastupnika predloženo povećanje postotka mjesečnog umanjivanja prijevremene starosne mirovine jasno svjedoči o namjeri predlagatelja da se destimulira odlazak mladih ljudi u mirovinu. Međutim, trebalo bi dobro odvagati opravdanost tog rješenja, s obzirom na činjenicu da su se upućivanjem u prijevremenu starosnu mirovinu nerijetko zbrinjavali stariji osiguranici koji su ostali bez posla i koji, zbog svoje dobi, vjerojatno više nikad ne bi mogli dobiti posao.

U nastavku je izjavio da i njegovi stranački kolege podržavaju 20-postotno povećanje invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad. Protive se i tome da se umirovljenicima s više od 30 godina mirovinskog staža progresivno smanjuju najniže mirovine. One koji su 35 i više godina radili za mizerna primanja (zbog toga su i ostvarili pravo na najniži mirovinu) i koji će, vjerojatno, najkraće koristiti mirovinu jer su dugo proveli u svojstvu osiguranika, nema smisla dodatno kažnjavati još i smanjivanjem te mirovine, kaže Buconjić.

Prenio je i stajalište zastupnika HDZ-a kako je krajnje neprihvatljiva zakonska odredba kojom se predviđa da će se tzv. hrvatskom kadru koji je bio upućen na rad u savezne organe, mirovinski staž priznati kao da je ostvaren u mirovinskom sustavu Republike Hrvatske. To više što veliki broj drugih osiguranika, koji su također ostvarili taj staž u drugim republikama bivše SFRJ, neće imati tu pogodnost. Interesantno je, kaže zastupnik, da se predlagatelj odlučio na takvo rješenje na osnovi zahtjeva 60 bivših saveznih funkcionara, dakle političke elite.

U zaključnom dijelu izlaganja Buconjić je najavio da će Klub zastupnika HDZ-a, unatoč navedenim zamjerkama, podržati predloženi zakon, najviše stoga što se njime predviđa nastavak isplate dodatka uz mirovinu od 1. siječnja iduće godine. Kako reče, nadaju se da se ne radi o kupovanju glasova umirovljenika, već da im predlagatelj doista ima ozbiljnu namjeru osigurati to pravo i nakon izbora (u zakonu nije navedeno do kada će trajati).

Jadranka Kosor (HDZ) poduprla je zakonske odredbe kojima se predviđa nastavak isplate dodatka uz mirovinu od 1. siječnja 2003., uz sugestiju predlagatelju da precizira da će se sredstva za tu namjenu osigurati u Državnom proračunu, s tim da to bude trajnija obveza. Založila se i za to da se što prije donese odluka o primjeni instituta tzv. nacionalne mirovine za osiguranike koji nisu ostvarili mirovinu ni po kojoj drugoj osnovi (to bi bilo u skladu s najvišim vrednotama hrvatskog Ustava). Vodeći računa o prosječnoj životnoj dobi stanovništva u Hrvatskoj trebalo bi odrediti dobnu granicu korisnika, itd.

Što prije donijeti odluku o primjeni instituta tzv. nacionalne mirovine za osiguranike koji nisu ostvarili mirovinu ni po kojoj drugoj osnovi.

Što se, pak, tiče najniže mirovine, smatra da bi predlagatelj trebao još jednom odvagati predloženo rješenje jer ponudeni koncept nije pravedan, a ni socijalan (one koji su cijeli život životarili doveo bi u još teži položaj). Osvrnuvši se na članak 40. Konačnog prijedloga zakona, založila se za to da

i udovice i udovci pod istim uvjetima stječu pravo na obiteljsku mirovinu te predložila pravno-tehničku korekciju spomenute odredbe.

Umjesto smanjivanja najnižih mirovina za staž osiguranja preko 30 godina, trebalo bi povećati starosne mirovine za puni staž osiguranja.

U zaključnoj riječi dr. Žaja je ocijenio da je rasprava o ovom zakonskom paketu bila konstruktivna te izrazio nadu da će, zahvaljujući brojnim amandmanima, konačni zakonski tekst biti uvelike poboljšana. Potaknut primjedbama zastupnika HDZ-a, pojasnio je da predlagatelj nije smatrao nužnim da se u zakonu navede da će se dodatak uz mirovinu korisnicima isplaćivati doživotno, ali da se to podrazumijeva.

IZJAŠNJAVANJE

Budući da je Vlada dostavila svoje amandmane naknadno, zastupnici su najprije odlučivali o tome hoće li ih uvrstiti u dnevni red. Budući da su se svi nazočni složili s time da se oni razmotre (predstavnik predlagatelja pojasnio je da su konzistentni amandmanima podnesenim na Zakon o obveznim doprinosima) uslijedilo je glasovanje. Ishod - zastupnici su jednoglasno prihvatili sva tri Vladina amandmana. Potom ih je **dr. Bože Borko Žaja** izvijestio da je predlagatelj uvažio većinu amandmana Odbora za zakonodavstvo koji su na taj način postali sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona (o njima se, stoga, nije posebno glasovalo). Neke amandmanske zahtjeve tog radnog tijela Vlada je djelomično prihvatila, s čime su se podnositelji suglasili. Primjerice, prihvaćen je prijedlog da se u uvodnoj rečenici članka 8. briše riječ "novi", ali ne i da se iz odredbe stavka 1. u dodanom članku 27a. izostave riječi: "za koje su plaćeni doprinosi". Isto tako, uvažen je prijedlog da se iz uvodne rečenice u članku 22. briše riječ "novi", ali ne i sugestija da se u dodanom članku 106a. u stavku 1. riječi "uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje" zamijene riječima "danom podnošenja zahtjeva s dokazom o ostvarivanju primitka". Od amandmana koje je predlagatelj odbio Odbor je odustao (amandmani na članke 10, 12. i 23.).

Obrazlažući zbog čega Vlada ne može prihvatiti amandmane klubova zastupnika HSP-HKDU-a i DC-a na članak 13. dr. Žaja je pojasnio da bi po novome prijevremene starosne mirovine u prosjeku bile niže za oko 1,2 posto (ako se u mirovinu ide pet godina ranije). To je, kaže, razmjerno odnosu između kraćeg razdoblja uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje i visine izdataka koji će nastati zbog dužeg razdoblja korištenja takve mirovine. Napomenuo je da se navedeno smanjenje ne odnosi na zatečene korisnike prijevremene starosne mirovine a trebalo bi djelovati destimulirajuće na potencijalne korisnike.

Braneći amandman Kluba zastupnika DC-a, **Vesna Škare-Ožbolt** upozorila je na činjenicu da će se, prema predloženom, u slučaju godine dana prijevremenog umirovljenja mirovine smanjiti za 4,08 posto, umjesto sadašnjih 3,6 posto, a u slučaju odlaska u mirovinu pet godina ranije za čak 20,4 posto (umjesto sadašnjih 18 posto). Riječ je - kaže - o velikim umanjnjima pojedinačno po umirovljeniku, dok je ukupna ušteda za državnu blagajnu zanemariva (procjenjuje se na ukupno 1,1 mln. kuna). Unatoč dodatnom obrazloženju predstavnice Kluba zastupnika njihov amandman nije dobio podršku većine nazočnih. Istu je sudbinu doživio i amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

Polemika između predsjednice Kluba zastupnika DC-a i predstavnika predlagatelja nastavila se i kad je

došao na red njihov amandman na članak 16. Zastupnica je prenijela stajalište svojih stranačkih kolega da se ne može prihvatiti smanjenje najnižih mirovina s obrazloženjem da su se po visini približile iznosu prosječne mirovine za puni staž. Da bi ilustrirala težak materijalni položaj korisnika tih mirovina spomenula je da najniža mirovina za 30 godina mirovinskog staža sada iznosi, u prosjeku, 1.229,40 kuna. Međutim, predloženim izmjenama mirovina za 35 godina mirovinskog staža smanjila bi se sa sadašnjih 1.431,15 na 1.331,85 kuna, a za 40 godina mirovinskog staža sa 1.639,20 na 1.434,30 kuna. Umjesto smanjivanja najnižih mirovina, za staž osiguranja preko 30 godina, trebalo bi povećati starosne mirovine za puni staž osiguranja, a time i razliku najnižih mirovina u odnosu na prosječne, napominje zastupnica. Uostalom, procijenjeno smanjenje izdataka za isplatu najniže mirovine u 2003. godini (za oko 3,5 mln. kuna) zanemarivo je u odnosu na ukupne izdatke za mirovine.

Unatoč tom obrazloženju predstavnik predlagatelja ustrajao je na argumentima Vlade da je predloženi korektiv smanjenja neophodan, s obzirom na to da je najniža mirovina svega 3 posto niža od one koju ostvaruju osiguranici s prosječnom plaćom u Republici Hrvatskoj. Pojasnio je da se ovakvim pristupom najviše štite umirovljenici s kraćim stažom i najnižim primanjima te dodao da se najniža mirovina za

osiguranike do 30 godina mirovinskog staža ne mijenja (to je u skladu s Konvencijom o najnižim standardima socijalne sigurnosti).

Zastupnica je ipak tražila da se o njihovu amandmanu glasuje, ali nije dobio podršku većine nazočnih zastupnika. Isto je postupio i **Tonči Tadić** kad su došli na red amandmani **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**, koje je predlagatelj također odbio. Međutim, unatoč dodatnom obrazloženju predstavnika podnositelja ni ti amandmani nisu dobili "zeleno svjetlo." Reagirajući na Tadićeve prigovore da za "drugove koji su radili u saveznoj upravi bivše SFRJ, očito, vrijede drugačija pravila nego za ostale hrvatske državljane koji su cijeli svoj radni vijek odradili u drugim republikama bivše SFRJ", dr. Žaja je pojasnio da se spornim člankom 38. njihov staž samo deklaratorno preuzima u hrvatsko zakonodavstvo, odnosno evidentira i vodi kao staž ostvaren u Hrvatskoj. To znači da ova promjena neće dovesti ni do kakvog povećanja tih mirovina na račun Hrvatskog mirovinskog fonda.

Nakon toga je predsjedatelj, mr. Mato Arlović, zaključio raspravu o amandmanima. Ishod - Hrvatski sabor je, većinom glasova nazočnih zastupnika (79 glasova "za" i 3 suzdržana) donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju u predloženom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Najteži bolesnici oslobođeni plaćanja bolničkih troškova

Hrvatski sabor je većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske, zajedno s djelomično prihvaćenim amandmanom. Zakon je dorađen u odnosu na njegovo prvo čitanje, za što su izre-

čene pohvale većine sudionika rasprave. Primjerice, djeci do 18. godine osiguravaju se prava bez obzira jesu li ona osigurana po nekoj drugoj osnovi ili nisu. Od plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja, osigurat će se osobe podvrgnute kemo i radioterapiji i transplantaciji organa,

koje neće plaćati bolničke troškove bez obzira na imovinski i socijalni status. Ranjeni branitelji imaju pravo na oslobođanje plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja. Priznaje im se status sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja za sve ratne i vojne invalide, kao i za sve ratne vojne

invalide te ujedno mirnodopske i civilne koji imaju to pravo prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga koristimo se uvodnim izlaganjem Vladina predstavnika i ministra zdravstva mr.sc. **Andre Vlahušića**, koji je iznio neke važne izmjene zakona. Iznio je da će sada, sukladno

Ranjeni branitelji imaju pravo na oslobođanje plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja i priznaje im se status sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja za sve ratne i vojne invalide, kao i za sve ratne vojne invalide te ujedno mirnodopske i civilne koji imaju to pravo prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Zakonu o obveznim doprinosima, svi koji ostvaruju i uplaćuju doprinose imati dostupna sva prava. Prvenstveno se to odnosi na prava iz zdravstvenog osiguranja. Tu su i prava na nadoknadu plaće za vrijeme bolovanja ili nemogućnosti obavljanja poslova. Ovim zakonom se djeci do 18. godine u RH osiguravaju prava bez obzira jesu li ona osigurana po nekoj drugoj osnovi ili nisu.

Osobe podvrgnute kemo i radioterapiji i transplantaciji organa neće plaćati bolničke troškove

Zakonom će se od plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja osigurati osobe podvrgnute kemo i radioterapiji i transplantaciji organa, koje neće plaćati bolničke troškove bez obzira na imovinski i socijalni status.

Ranjeni branitelji imaju pravo na oslobođanje plaćanja dopunskog zdravstvenog osiguranja. Priznaje im se status sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja za sve ratne i vojne invalide, kao i za sve ratne vojne

invalide te ujedno mirnodopske i civilne koji imaju to pravo prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Zakonom se uređuje i pravo koje pripada svim osobama privremeno nesposobnim za rad zbog rane, ozljede ili bolesti kao neposredne posljedice sudjelovanja u Domovinskom ratu. Zakonom je usklađen Zakon o obveznim doprinosima, i ispravljene su sve nepravilnosti na koje su u prvom zakonu ukazivali saborski zastupnici, stručna javnost i saborska tijela.

RADNA TIJELA

O predloženom Izvješću raspravila su i radna tijela Sabora.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona, a u odnosu na tekst Konačnog prijedloga Odbor je utvrdio potrebu da predlagatelj svojim amandmanima otkloni uvjetovanost pravnog položaja osiguranika, dakle i ostvarivanje prava koja proizlaze iz obveznog zdravstvenog osiguranja s uplatom doprinosa za zdravstveno osiguranje.

Kako je Odbor zauzeo isto stajalište i u raspravi o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, upućuje se predlagatelj da uzme u obzir i Izvješće ovoga Odbora o tom zakonskom prijedlogu.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je predmetni Zakon kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je podržao prijedlog Hrvatske gospodarske komore da se u članku 17. Konačnog prijedloga zakona novim stavkom razjasne moguće dvojbe o tome da li u slučaju kada postoji Ugovor s osiguravajućim društvom, kojim su osigurane osobe za putovanje u inozemstvo, bilo privatne ili službene, postoji obveza plaćanja posebnog doprinosa HZZO iz članka 59. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Hrvatska gospodarska komora predložila je još jedan amandman na članak 23. Konačnog prijedloga zakona kojim bi osobe koje su zaključile Ugovor o privatnom zdravstvenom osiguranju bile obvezne osigurati se na osnovno zdravstveno osiguranje po isteku valjanosti tog Ugovora.

Navedeni prijedlog Odbor nije podržao.

Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju zajedno s amandmanom na članak 17.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predmetni Zakon kao matično radno tijelo te Konačni prijedlog ocijenio znatno boljim u odnosu na prvo čitanje. Nakon prvog čitanja je na prijedlog Odbora usvojena izmjena i dopuna Zakona kojom su utvrđene određene povlastice za dobrovoljne davatelje krvi. Iako su izmjene i dopune Zakona i Konačni prijedlog očekivali u studenome ove godine radi predstojeće ljetne sezone i pojačane potrebe za dobrovoljnim davanjem krvi, Odbor je ocijenio da s izmjenom zakon treba ići prije početka sezone.

Izuzetno je važnom ocijenjena odredba, kojom se uređuje da su djeca do navršene 18 godine života s prebivalištem u RH osigurana na osnovno zdravstveno osiguranje.

Podržana je i odredba kojom se uređuje da RH osigurava razliku do pune visine prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog osiguranja, za osigurane osobe na koje se odnose Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Smatraju bitnim odredbu kojom se omogućuje korištenje decentraliziranih sredstava za investicijsko održavanje, ali i investicijsko ulaganje u zdravstvene ustanove, njihovo restrukturiranje, informatizaciju i edukaciju zdravstvenih djelatnika.

Bitna je izmjena da HZZO osigurava u cijelosti troškove smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti prilikom kemo i radioterapije, transplantacije i nekih drugih zahvata.

Potaknuto je i pitanje formiranja posebnog fonda za zbrinjavanje i liječenje zdravstveno neosiguranih osoba u RH, u slučaju njihovih po život opasnih oboljenja, dok ne reguliraju svoj status osiguranika. Predstavnik HZZO-a izvijestio je članove Odbora da će se financijskim planom HZZO-a za iduću godinu osigurati dostatna sredstva, a do kraja ove godine osigurati će se interventna sredstva za tu namjenu.

U raspravi je skrenuta pozornost na izostanak pravodobne i točne informacije od strane HZZO-a, a u slučaju neistinitog podatka o broju roditelja koje su se, nakon šest mjeseci života djeteta, vratile na posao uslijed sma-

njenih porodiljnih naknada. Netočni podaci i tabele dostavljeni su iz Zavoda i, kako do sada nisu službeno demantirani, nužno je to odmah učiniti, uz detaljno obrazloženje svih stavaka u tabelama.

Upozoreno je i na podatak o 32.000 osiguranika dopunskog osiguranja koji su od njega odustali i s tim u vezi mogućeg izostanka planiranih prihoda s tog osnova. Prisutni predstavnik Zavoda izvijestio je članove Odbora da se radi o potpuno netočnoj brojci.

Prema evidenciji Zavoda za 2 do 3 tisuće osiguranika na dopunsko osiguranje trebalo je poništiti ugovore radi neplaćanja, ali znatan dio i radi toga što su uplate umjesto samih osiguranika preuzele pravne osobe kod kojih su isti zaposleni. Pritom je istaknuto, da je i dalje očit rast prihoda s osnova dopunskog osiguranja te se u 2003. godini s tog osnova očekuju znatan prihod Zavodu.

Odbor za obitelj, mladež i šport raspravio je Prijedlog zakona te izrazio zadovoljstvo što je Konačni prijedlog Zakona, za razliku od rješenja iz Prijedloga zakona, unesena odredba da se djeca do navršene 18. godine života s prebivalištem u RH smatraju osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze koje proizlaze iz osnovnoga zdravstvenog osiguranja.

Pored toga, konstatirano je i da je predlagatelj usvojio i primjedbu Odbora iznesenu u prvom čitanju glede plaćanja doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje za određene "atipične" oblike rada te potrebe uređenja odgovarajućih proporcionalnih prava za te osobe, time što su u Konačni prijedlog unesene promjene koje se odnose na novčanu naknadu zbog nemogućnosti i obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju primici sukladno propisima za obvezna osiguranja.

Odbor za ratne veterane razmatrao je Prijedlog kao zainteresirano radno tijelo te iznio da se predloženim izmjenama osigurava puna vrijednost prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja za sve HRVI iz Domovinskog rata bez obzira na uzrok njihove invalidnosti (ranjavanje, ozljeda, bolest). U važećem Zakonu takvo pravo imaju samo HRVI iz Domovinskog rata koji su status stekli temeljem ranjavanja, a što je u suprotnosti sa Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u

kojem nema razlike u pripadajućim pravima s obzirom na uzrok invalidnosti, a što je bila osnovna zamjerka branitelja na stari Zakon.

Odredbom istog članka navedeno pravo propisuje se i za ratne vojne invalide, mirnodopske vojne invalide i civilne invalide rata.

Propisuje se i pravo na naknadu plaće u svezi s korištenjem zdravstvene zaštite ako je osiguranik privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu, što je novo u odnosu na važeći Zakon.

AMANDMANI

Amandmane su podnijeli Odbor za financije i državni proračun i Kluba zastupnika HSS-a.

Odbor za financije i državni proračun je zatražio amandmanom na članak 17. dodavanje novog stavka koji glasi: "U članku 59. iza stavka (6) dodaje se stavak (7) koji glasi: "Doprinos iz stavaka 1, 2. i 4. ovog članka nisu obvezne plaćati osobe koje su za te slučajeve osigurane kod drugih osiguravajućih društava."

Uz obrazloženje da bi se predloženom dopunom razjasnile postojeće dvojbe oko toga da li u slučaju postojanja ugovora s osiguravajućim društvom, kojim se osiguravaju osobe za putovanja u inozemstvo za službene i privatne potrebe, postoji obveza plaćanja posebnog doprinosa HZZO iz članka 59. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Na taj način eliminirala bi se i mogućnost dvostrukog opterećenja tvrtki i građana za iste slučajeve.

Klub zastupnika HSS-a podnio je amandman kojim se u članku 3. briše stavak 1 uz obrazloženje da Zakon o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu predviđa prijelazni rok od 3 godine (do 2005. godine) kada će seljaci koji su korisnici poticajnih sredstava morati ući u sustav PDV-a, pa smatraju da i u ovom Zakonu o tom prijelaznom roku treba voditi računa te do 2005. godine ostaviti postojeće zakonsko rješenje.

RASPRAVA

Uvodno je, kako smo već napomenuli, govorio predstavnik predla-

gatelja i ministar zdravstva, mr. sc. **Andro Vlahušić**. Potom su govorili predstavnici radnih tijela. U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorio je **Vladimir Šepčić** (SDP).

HDZ protiv monopola HZZO-a

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je zastupnica **Karmela Caparin**, dr.med, istaknuvši da HDZ prihvaća Konačni prijedlog zakona jer se radi o poboljšanju u odnosu na prethodni tekst zakona.

Utvrđuje se status osiguranih osoba koje nisu u radnom odnosu niti su osiguranici osnovnoga zdravstvenog osiguranja po drugoj osnovi, a ostvaruju primitak na koji se plaća doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje.

Stoga se povećava broj obveznika plaćanja doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje, a time i povećanje prihoda te povećanje broja osiguranih osoba.

U RH ima oko 360.000 osoba s prihodima po ugovoru o djelu, a među njima nalaze se osobe sa stalnim radnim odnosom uz ugovor o djelu iz kojeg ponovno izdvajaju za zdravstveno osiguranje, no nemaju bolju zdravstvenu zaštitu. Tako da je standard u zdravstvenom osiguranju u tome jednak.

HDZ smatra da uz ovaj zakon u proceduru treba uputiti zakon o pravima pacijenata, jer pacijent konačno mora znati kakva prava ima u zdravstvenoj zaštiti.

Unatoč dopunskom zdravstvenom osiguranju nailazi se na nedostupnost zdravstvene zaštite pri čemu se na neke preglede čeka i mjesecima.

HDZ podržava odredbu Zakona da Zavod u cijelosti snosi troškove smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti prilikom kemo i radioterapije. No, s obzirom na kapacitete smještaja mnogim pacijentima to nije omogućeno.

Zavod u cijelosti osigurava plaćanje zdravstvenih ustanova za preventivnu i kurativnu zdravstvenu zaštitu žena u svezi s planiranjem obitelji, praćenjem trudnoće te ranim otkrivanjem raka istih. Zakonom su se trebala urediti sredstva za preventivu karcinoma kod muškaraca gdje prevladava karcinom bronhija, pluća i prostate te sredstva za vođenje sistematskih pregleda učincima osnovnih i srednjih škola.

HDZ se protivi monopolu HZZO-a, ali podržava amandman Odbora za financije i državni proračun. HDZ podržava odluku zakona da sva djeca do 18 godina imaju pravo na zdravstveno osiguranje kao i odluku o osiguranju sredstava za razliku do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja za osigurane osobe kojima je priznat status hrvatskog ratnog vojnog invalida prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, kao i za osobe kojima je priznat status ratnih vojnih invalida, mirnodopskog vojnog invalida i civilnog invalida rata prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

U članku 39. vežu se novčane naknade zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju primici sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja.

HDZ smatra da uz ovaj zakon u proceduru treba uputiti zakon o pravima pacijenata, jer pacijent konačno mora znati kakva prava ima u zdravstvenoj zaštiti.

Liječničko povjerenstvo Zavoda utvrđuje privremenu nesposobnost za obavljanje poslova te zbog bolesti upućuje na rehabilitaciju odobrava lijekove itd. No, nedavni slučaj mita u HZZO-u upućuje na nezadovoljstvo pacijenata.

Osvrnula se i na decentralizaciju funkcija jedinica lokalne samouprave za zdravstvo koja će se regulirati posebnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, a do tada će Vlada RH donijeti odluku o elementima standarda za investicijsko ulaganje i održavanje za informatizaciju i edukaciju zdravstvenih djelatnika. No, ne zna se o kojim se sredstvima radi.

RH u postotku izdvaja više od 10 posto za zdravstvo

Zoran Šimatović govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a te podupire konačni prijedlog uz napomenu da očekivani fiskalni efekti u prihodnoj strani neće u zdravstvu riješiti nagomilane probleme te je zakon doprinos nizu mjera i reformskih aktivnosti zdravstva. Budući je u RH

98 posto populacije obuhvaćeno osnovnim zdravstvenim osiguranjem, širenje kruga obveznika predviđeno zakonom imat će za posljedicu širenje osnovnog zdravstvenog osiguranja na druge oblike rada na broj osiguranih.

Zona sive ekonomije, djelomično motivirana i mogućnošću plaćanja različite cijene rada za istu vrstu posla, često koristi mogućnost plaćanja posredstvom Ugovora o radu ili posredstvom atipičnog načina ugovaranja, od samostalnih djelatnosti, rad učenika i studenata itd, te pogubno djeluje na motiviranje poslodavaca odnosno motivira ih negativno.

Najskuplji je rad koji se obavlja u radnom odnosu

SDP ocjenjuje pozitivnim, okolnost da je Vlada kroz proceduru drugog čitanja uvažila logiku da obveze koje s jedne strane Zakon nominira, ujedno i ostvaruju potrebu, uređenje i odgovarajuću razinu proporcionalnih prava, pa shodno mnogim primjedbama, posebno Odbora za obitelj, mladež i šport, ozakonila pravo na novčanu naknadu i osobama koje ostvaruju primitak sukladno propisima o doprinosima za obvezno osiguranje, a nisu u mogućnosti obaviti ugovoreni posao.

Radi se o osobama koje ne ostvaruju pravo na osnovno zdravstveno osiguranje po drugoj osnovi. Korektno su i na odgovarajući način uključene i novčane naknade koje osiguranik stječe u radnom odnosu na koje su uplaćeni doprinosi, tako da se osigurava visina naknade plaće za vrijeme bolovanja proporcionalno uplati doprinosna.

SDP pozdravlja proširenje prava teških kroničnih onkoloških bolesnika, transplantanata, te onih čija je bolest posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, na plaćanje troškova, smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

Također pozdravlja rješenje prema kojem se i ratnim vojnim invalidima i članovima njihovih obitelji, kao i osobama kojima je priznato svojstvo ratnog invalida, mirnodopskog i civilnog invalida rata, priznaje razlika do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

SDP je iznio primjebdu da nagomilani problemi u sustavu zdravstva proizlaze prije svega iz makro-

ekonomskih pokazatelja koji podsjećaju na činjenicu da u odnosu na BDP po stanovniku per capita, RH u postotku izdvaja više od 10 posto, što je stopa u rangu najbogatijih država Europe. Samo što je njihov BDP prije per capita šesterostruk pa je apsolutan iznos izdvajanja po stanovniku 6 puta veći. To upućuje na zaključak da je fiskalni pristup rješavanju nagomilanih problema u zdravstvu, ovim zakonom iscrpljen.

Maksima po kojoj je u financiranju zdravstvenog sustava sve podređeno financiranju fiksnog troška zdravstvenog sustava kao zadanog parametra, bez preispitivanja efikasnosti tog sustava u zadovoljavanju potreba zdravstvenih osiguranika je iscrpljen, što potvrđuje i proračunski proboj zdravstvenog sustava veći od 600 milijuna kuna.

Što je Zavod za zdravstveno osiguranje najavio prije godinu dana.

Predstoji razdoblje reformskih traženja

Neki su procesi započeti kao podizanje efikasnosti iz sektora primarne zdravstvene zaštite, govori se o genetičkoj listi lijekova, stratifikaciji i nostrifikaciji bolnica kao mogućim rezervama koje se mogu koristiti u reformskim rješenjima.

Smatra da fiskalni pristup honorira slabosti sustava, a ne potiče rješenja koja su po uporabnim pokazateljima sa sličnim sustavima moguća, u tome vidi odgovornost Ministarstva zdravstva kao inicijatora i kreatora očekivanih promjena, unutar sustava, koje SDP podržava.

Smanjenje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje sa 16 na 15 posto

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je Miroslav Furdek pohvalivši Prijedlog zakona u dijelu gdje je djeci do 18. godine života s prebivalištem u RH osigurano obvezno zdravstveno osiguranje, zatim doprinosi za zdravstveno osiguranje koje plaćaju sve druge osobe koje ostvaruju dohotke ili druge primitke. Prednost je što se u cijelosti plaćaju troškovi, smještaj i prehrana u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti, prilikom kemo i radioterapije, transplantacije, intenzivne skrbi i u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Zavod u cijelosti osigurava plaćanje zdravstvenih usluga za preventivnu i kurativnu zdravstvenu zaštitu žena u svezi s planiranjem obitelji, praćenje trudnoće i poroda, što je bilo i do sada, te nadopuna, te drugim zdravstvenim potrebama žena i ranim otkrivanjem raka. U izradi je Nacionalna strategija, a i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo je osnovao Pododbor za prevenciju malignih bolesti.

Dobro je rješenje za hrvatske ratne vojne invalide, mirnodopske vojne invalide i civilne invalide rata RH da im osigurava razliku do pune vrijednosti prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, kao i pravo na naknadu plaće ukoliko je nesposobnost za rad uzrokovana ranom ozljedom ili bolešću i kao posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Nagomilani problemi u sustavu zdravstva proizlaze prije svega iz makroekonomskih pokazatelja. Činjenica je da u odnosu na BDP po stanovniku per capita, RH izdava više od 10 posto, što je stopa u rangu najbogatijih država Europe.

Upozorio je na smanjenje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje sa 16 na 15 posto. To je takozvana stopa na plaću koja se mijenja. Doprinosi iz zdravstvenog osiguranja za 2002. godinu su bili u iznosu od 11.480 milijardi kuna. Projekcija za 2003. godinu je 12.604 milijardi, indeks je 109,8 posto o čemu treba voditi računa. Ukoliko se stopu smanji za 1 posto to bi bilo 1,2 milijardi kuna manje doprinosa nego što bi bilo po starom prikupljanju i po stopi od 16 posto.

Podsjetio je na donošenje proračuna za 2002. godinu kada su na početku godine bili suočeni s nedostatkom od 800 milijuna do milijardu kuna. Upozorio je također na rješenje u članku 3. predloženog Prijedloga zakona.

HSS podnio je amandman jer sustav poticaja predviđa prijelazni rok u vremenu od 3 godine, znači do 2005. godine predlažu da bi do 2005. godine svi oni koji će dobivati poticajna sredstva i subvencije u poljoprivredi, bili obveznici PDV-a. Zamolio je predlagatelja da razmotri amandman.

Govorio je i o decentraliziranim sredstvima, što je opredjeljenje HSS-a da je decentralizacija odlično rješenje no, nije dovoljno uvijek samo decentralizirati funkcije već treba osigurati i financijska sredstva. Stoga izdava članak 24. Prijedloga zakona kao dobro rješenje te želi da se donese poseban zakon izražen u spomenutom članku jer je prošao rok za donošenje zakona (30. rujna 2002. godine).

Upoznat je s iznosom od 400 milijuna kuna decentraliziranih sredstava na razini RH te osobito pozdravlja proširenje mogućnosti trošenja decentraliziranih sredstava jer je praksa pokazala da se za neke elemente nije moglo koristiti dok to nije bilo ugrađeno u zakon.

Vlada sredila dugovanja

Zaključnu riječ dao je ministar zdravstva mr. sc. **Andro Vlahušić**, rekavši da je Vlada RH prije godinu i pol donijela Odluku o decentraliziranim sredstvima u iznosu od 400 milijuna kuna, a ove godine su sredstva veća za 15 milijuna kuna.

Ovim Zakonom omogućene su izmjene da županije dio tih sredstava koriste za investicijska ulaganja, a sukladno Zakonu o financiranju lokalne samouprave da ta sredstva koriste kao izvorna sredstva i da se mogu zadužiti do 20 posto.

Najavio je da se uskoro planira savjetovanje između Odbora za rad, zdravlje i socijalnu politiku, Ministarstva zdravstva te ostalih zainteresiranih, oko paketa od 8 zakona: zdravstvenoj zaštiti; pravima bolesnika; promicanju zdravlja; lijekovima; liječnicima, sestrama, biokemičarima, biokemičarkama te stomatolozima.

Istaknuo je da su doprinosi smanjeni sa 16 na 15,5 posto, te je iznio podatak da su doprinosi 1999. godine iznosili 18 posto, a prikupilo se od toga 9,9 milijardi kuna. Sada sa 15,5 posto skupit će se 12,6 milijardi kuna. Da je ostala stopa od 18 posto za narednu bi godinu bilo 14,7 milijardi kuna. Znači, postignut je rast pri istoj stopi doprinosa koji govori o dobroj fiskalnoj politici koju vodi Ministarstvo financija i Vlada.

No, dodao je da se iz proračuna ne izdvađa dovoljno iz zakonskih obveza pa Ministarstvo zdravstva ima velika traženja i veliku podršku ali i nemogućnost ispunjenja svih mjera koje bi Državni proračun trebao osigurati za zdravstvenu zaštitu te su

sada nakon sanacije od 820 milijuna kuna prvi put isplaćena sva dugovanja zaposlenicima, osobama na području državne skrbi nastale između 1997. i 2000. godine, 120 milijuna kuna isplaćeno je osobama u Vukovaru, Kninu, Pakracu i drugim mjestima.

Vlada je značajno smanjila potraživanja dobavljačima, osigurala plaćanja duga svim zaposlenicima po članku 19. i sudskim tužbama tako da

Vlada je značajno smanjila potraživanja dobavljača, osigurala plaćanje duga svim zaposlenicima.

ukoliko postoji objektivni manjak u Proračunu nadoknađuje se interventnim mjerama, međutim, Vlada intervenira u svakom trenutku da razina i napredak zdravstvene zaštite budu odgovarajući.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Nije prihvaćen amandman Odbora za financije i državni proračun uz obrazloženje s obzirom da iz odredbe članka 44. važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju proizlazi da je poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu prihod osnovnog zdravstvenog osiguranja koji se uplaćuje u korist jedinstvenog računa Državne riznice, a predloženom izmjenom članka 59. važećeg Zakona omogućeno je da osigurane osobe HZZO-a, ako po privatnom poslu borave u državi s kojom RH nema zaključen ugovor o socijalnom osiguranju troškove zdravstvene zaštite u inozemstvu osiguraju zaključivanjem ugovora o osiguranju s Društvom za osiguranje.

Predsjednik Odbora za financije i državni proračun, **Tonči Žuvela**, prihvatio je objašnjenje i odustao od amandmana.

Amandman Kluba zastupnika HSS-a djelomično je prihvaćen tako da se članak 3., stavak 3. mijenja i glasi: U članku 5., točka 10. iza riječi zanimanje "ako nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost" zamjenjuje se riječima "ako nisu obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit".

Navedenim izmjenama Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju usklađuje se s Konačnim

prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak te se djelomično prihvaća amandman Kluba zastupnika HSS-a s obzirom na to da korisnici poticajnih sredstava i subvencija za poljoprivrednu djelatnost ne moraju biti i

obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit.

Klub zastupnika HSS-a zadovoljan je rješenjem, a u onom dijelu gdje nije uvažen povukao je amandman. Amandman je prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Hrvatski sabor je većinom glasova (104 "za" i 4 "suzdržana") donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s djelomično prihvaćenim amandmanom.

M.Mi.

PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNIM POTPORAMA

Zaokružen sustav tržišnog natjecanja

Iako su se pri uvrštavanju ovog zakonskog prijedloga u dnevni red sjednice zastupnici suglasili s hitnim postupkom, na sugestiju Odbora za zakonodavstvo odustalo se od hitnosti te je zaključeno da se Prijedlog zakona prihvati u prvom čitanju, a podneseni amandmani da se kao primjedbe i prijedlozi upute predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona o državnim potporama.

Ovim se prijedlogom uređuje sustav zaštite tržišnog natjecanja, ali i ispunjavaju preuzete obveze koje izviru iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između naše zemlje i Europske unije i njihovih država. Istovremeno se pravni i gospodarski sustav Republike Hrvatske usklađuje i približava pravnoj stečevini Europske unije (acquis).

O PRIJEDLOGU

Podnoseći ovaj zakonski prijedlog Vlada Republike Hrvatske uvodno je obrazložila zakonsku i ustavnu utemeljenost ovoga pitanja. Podsjetila je da članak 49. Ustava utvrđuje poduzetničku i tržišnu slobodu kao temelj gospodarskog ustroja Republike Hrvatske. Njime se ujedno propisuje potreba o poticanju gospodarskog napretka, socijalnog blagostanja građana, te brige o

gospodarskom razvoju svih svojih krajeva.

Ove su odredbe, ocijenjeno je, dijelom oživotvorene putem sustava zaštite tržišnog natjecanja. Ovaj sustav obuhvaća ne samo propise koji uređuju odnose između poduzetnika, već zahvaća i propise o dodjeli posebnih i/ili isključivih prava poduzetnicima, te propise o državnim potporama. Dakle, sustav zaštite tržišnog natjecanja u širem smislu zahvaća sve oblike državne intervencije na tržište u korist pojedinih poduzetnika. Propisi o javnoj nabavi utvrđeni su Zakonom o javnoj nabavi, dok će propise o dodjeli posebnih i/ili isključivih prava poduzetnicima, utvrditi novi prijedlog Zakona o koncesijama koji je u pripremi. Kako bi se zaokružio sustav zaštite tržišnog natjecanja potrebno je donijeti propise o sustavu državnih potpora, od kojih je temeljni propis ovaj Prijedlog zakona o državnim potporama.

Donošenjem ovog Zakona postići će se dva cilja. Prvi cilj odnosi se na cjelovito rješavanje i zaokruživanje sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj, čiji je sustav državnih potpora nezaobilazan dio. Time će se ispuniti ustavna obveza iz članka 49. Ustava Republike Hrvatske. Nadalje, Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske doći će u posjed mehanizama sustava kojim će moći na učinkovit i transparentan način

provoditi državnu politiku u području gospodarskih odnosa. Drugi cilj koji će se postići predloženim zakonskim tekstom, odnosi se na ispunjavanje Republike Hrvatske temeljem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država (SSP-a), te daljnje usklađivanje i približavanje pravnog i gospodarskog sustava Republike Hrvatske pravnoj stečevini Europske zajednice (acquis).

Donošenjem predloženih propisa osnovat će se Hrvatska agencija za državne potpore (HADP), kao tijelo odgovorno Hrvatskom saboru nadležno za učinkovitu provedbu sustava državnih potpora. Temeljem Zakona o državnim potporama koji utvrđuje opće uvjete i pravila sustava, Vlada Republike Hrvatske će donijeti posebne propise kojima će razraditi predložene odredbe, utvrditi kategorije, vrste i oblike, kao i sadržaj i postupak pripreme prijedloga pojedinih državnih potpora i programa državnih potpora. Ujedno će odrediti davatelje državnih potpora (tijela državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave itd.) nadležne za pripremu istih. Nakon pripreme prijedloga državnih potpora temeljem posebnih uvjeta propisanih od Vlade Republike Hrvatske, nadležni će ih davatelji državne potpore upućivati HADP-u koji će ih odobriti ako su pripremljeni u skladu sa ZDP-om i podzakonskim propisima.

Važno je napomenuti kako se HADP ne upušta u analizu i izbor korisnika državne potpore već to čine nadležni davatelji državnih potpora koji su zaduženi za njihovu provedbu. Predlagatelj je ujedno procijenio da je za provedbu ovog Zakona potrebno osigurati oko 6 milijuna kuna iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Sredstva su namijenjena ustrojavanju HADP-a i sustava državnih potpora. Predlagatelj se odlučio za primjenu hitnog postupka, budući da se Prijedlogom zakona o državnim potporama usklađuje zakonodavni okvir hrvatskog sustava potpora s propisima Europske unije. Nadalje, hitnim postupkom omogućuje se ispunjenje obveze Republike Hrvatske temeljem članka 70. stavka 4. SSP-a, odnosno, članka 35. stavka 4., Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima, između Republike Hrvatske i Europske zajednice o osnivanju operativnog neovisnog tijela za provedbu sustava državnih potpora u roku od godine dana od dana stupanja na snagu SSP-a, odnosno Privremenog sporazuma.

Predlagatelj je u prilogu dostavio i Izjavu o usklađenosti navedenog zakonskog prijedloga s *acquis communautaire*.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona no usprotivio se njegovu donošenju u hitnom postupku, te je predložio donošenje zaključka kojim bi se o predloženom zakonskom tekstu provelo prvo čitanje. U obrazloženju ovoga prijedloga Odbor je iznio načelne i pojedinačne primjedbe. Odbor je ujedno podupro sve aktivnosti u postupku usklađivanja pravnog sustava Republike Hrvatske s propisima Europske unije pa tako i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Razlozi usklađivanja i relativno kratak rok, ne opravdava međutim, predlagatelja da je samo mjesec dana prije isteka ustavnog roka za redovito zasjedanje Hrvatskog sabora predložio donošenje ovoga Zakona i to po hitnom postupku. Ovo tim više što je Izjava o usklađenosti Prijedloga ovoga Zakona potpisana 4. srpnja 2002. godine.

Nakon načelnih, Odbor je iznio i prepreke koje nalazi u odnosu predloženoga teksta s Ustavom Repu-

blike Hrvatske. Tako se navodi da se Prijedlogom ovoga zakona predlaže osnivanje Agencije kao "samostalne pravne osobe," koja bi rješenjem kao upravnim aktom odobravalala, odbijala ili odbacila planove i programe državnih potpora davatelja. Državne se potpore kao rashod ili umanjeni prihod države, u Republici Hrvatskoj utvrđuju državnim proračunom prema vrsti, namjeni, korisnicima, obliku i veličini utvrđenoj posebnim zakonima, a prema programima i planovima koje donosi Hrvatski sabor ili Vlada Republike Hrvatske. Proračunski korisnici, kao nositelji raspoređivanja sredstava državnog proračuna su središnja tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima i to u zakonom propisanom postupku i uz zakonom utvrđene uvjete.

Radi toga, iz ustavnopravnih razloga trodiobe vlasti nije prihvatljivo da Agencija kao "samostalna pravna osoba" svojim rješenjem u upravnom postupku, odnosno Upravni sud u upravnom sporu, ocjenjuju usklađenost državnog proračuna, Zakona o izvršavanju državnog proračuna i drugih zakona s ovim Zakonom. Ovo još i iz razloga što se predlagatelj nije odlučio o naravi "neovisnog radnog tijela", jer u usporednom prikazu Izjave, utvrđuje da je Agencija "tijelo državne uprave Republike Hrvatske". Da i jest u Prijedlogu ovoga Zakona tako utvrđeno tada se, poštivajući Zakon o sustavu državne uprave, ne bi moglo raditi o Agenciji. Dakako, radi osnivanja posebne državne upravne organizacije, istodobno je nužno izmijeniti, odnosno dopuniti i Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Odbor je iznio i svoje primjedbe koje je uočio u odnosu na suglasje s drugim zakonima. Tako je naveo da bi i u slučaju mogućeg osnivanja Agencije bilo nužno propisati ili bar odrediti koje bi bile posljedice glede zakona kojima se uređuje davanje državnih potpora, neovisno radi li se o stvarnom davanju sredstava ili davanju povlastica, odnosno oslobađanju ili djelomičnom oslobađanju obveza pravnim i fizičkim osobama. Ovo u odnosu na propise o zaštiti tržišnog natjecanja, javnoj nabavi roba i usluga, propisa kojima se uređuje davanje koncesija, odnosno korištenje sredstava Fonda za razvoj i Fonda za regionalni razvoj i zapošljavanje, kao i svih propisa

kojima je davanje potpora, povlastica, odnosno oslobađanje ili djelomično oslobađanje obveza propisano.

Pored ovoga, upitno je mogu li jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave biti davatelji državnih potpora, jer glede državnih sredstava one bi mogle biti samo korisnici koji raspoređuju ta sredstva krajnjim korisnicima sukladno zakonu.

Iznijete su primjedbe i prijedlozi i na tekst Prijedloga po pojedinim odredbama. Članovi Odbora u svom su zaključku ukazali na nepreciznosti koje su uočili u više članaka, dodajući ujedno, da je potrebno pravno i nomotehničko usklađivanje svih odredbi s pravnim sustavom Republike Hrvatske.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom zakonu kao matično radno tijelo, te većinom glasova podržao prijedlog Vlade da se sukladno poslovničkim odredbama primijeni hitni postupak. Odbor je raspolagao i s pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore o predmetnom Zakonu. U raspravi na Odboru, ukazano je na potrebu izmjena odredbe stavka 7, u članku 5., kojom je regulirano da se glede prava i obveza iz radnog odnosa na zaposlenike Agencije, primjenjuju opći propisi o radu. Naime, na zaposlenike Agencije trebale bi se primjenjivati odredbe Zakona o državnim službenicima i namještenicima budući da se financira iz državnog proračuna. Vezano uz osnivanje Hrvatske agencije za državnu potporu te stvaranje preduvjeta za transparentno, stručno i odgovorno upravljanje Agencijom, uočena je potreba dopune stavka 3. u članku 7, kojim su regulirani uvjeti za razrješenje dužnosti ravnatelja prije roka na koji je imenovan.

Nužnim je ocijenjeno da se dopunom navedenog stavka omogućiti Hrvatskom saboru pravovremeno reagiranje na nezadovoljavajući rad Agencije i ravnatelja Agencije na način da se predvidi mogućnost razrješenja ako Hrvatski sabor ocijeni da ravnatelj svoju dužnost ne obavlja savjesno i stručno.

Izraženo je mišljenje kako bi intencija jačanja kontrolne uloge Hrvatskog sabora svoj pravi izraz imala ukoliko bi se dopunom stavka 3. u članku 7. neprihvaćanje godišnjeg izvješća o radu Agencije od strane Hrvatskog sabora, reguliralo kao jedan od uvjeta za razrješenje

ravnatelja. S druge strane, izraženo je stajalište kako bi navedeno stvorilo preduvjete za preveliki utjecaj vladajuće politike na razrješenje ravnatelja Agencije. Predloženo je da se razmotri mogućnost smanjivanja razdoblja na koje se imenuje ravnatelj. Uočeno je da se imenovanjem ravnatelja na period od šest godina želi osigurati operativna neovisnost ravnatelja Agencije, ali je istaknuto kako ovako definiran sustav imenovanja i razrješenja ravnatelja može imati povratne negativne učinke. Činjenica da je riječ o ustrojavanju nove Agencije i da u Republici Hrvatskoj nema dokazanih stručnjaka s iskustvom na ovom specifičnom području rada, iziskuje potrebu ponovnog razmatranja odredbi o imenovanju i razrješenju ravnatelja.

Najspornijim s aspekta gospodarskih subjekata ocijenjene su odredbe članaka 18. i 19. kojima ostaje nedorečeno tko je obveznik povrata sredstava, ukoliko se u provođenju nadzora uoče nepravilnosti. U raspravi je upozoreno kako gospodarski subjekt kao krajnji korisnik državne potpore može biti odgovoran za nenamjensko korištenje dodijeljene potpore, ali ne i za činjenicu da je primio potporu od nekog državnog organa koji je pritom počinio neku nepravilnost. Tijekom rasprave istaknuta je potreba donošenja ovog zakona kojim će se sustavno urediti područje državnih potpora, ali je s obzirom na njegov značaj iznijet prigovor na kratak vremenski rok u kom se donosi.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Saboru donošenje Zakona o državnim potporama, zajedno s upućenim amandmanima.

U prvome se predlaže brisanje točke u članku 2, stavku 2. i dodavanje riječi "a koriste neki od oblika državne potpore". U amandmanu pod rednim brojem II. predloženo je da se u članku 7. stavku 3, iza podstavka c) dodaje podstavak koji glasi: "d) ako Hrvatski sabor ne prihvati godišnje izvješće o radu Agencije".

U amandmanu pod rednim brojem III. predloženo je da se u članku 11. riječi "Savjet na zahtjev ravnatelja Agencije ili na prijedlog predsjednika ili člana Savjeta ravnatelju Agencije daje" zamjenjuju se riječima: "Savjet daje ravnatelju Agencije".

U posljednjem se amandmanu predlaže da se u članku 17. stavku 2.

riječ "odbija" zamijeni riječju "odbacuje". Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi: "Ako Agencija utvrdi da prijedlog državne potpore nije u skladu s odredbama ovoga Zakona, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija". U dosadašnjem stavku 4. riječ "rješenje" zamjenjuje se riječju "zaključak", a dosadašnji stavci 4, 5, 6. i 7. postaju stavci 5, 6, 7. i 8.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, a raspolagao je i s pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske udruge poslodavaca o predmetnom aktu. Odbor se ne protivi prijedlogu predlagatelja o primjeni hitnog postupka. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, članovi Odbora podržali su donošenje Zakona o državnim potporama, kojim se cjelovito rješava i zaokružuje sustav zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj, te usklađuje hrvatsko zakonodavstvo sa zakonodavstvom Europske unije. Konstatirano je da se donošenjem ovog zakona ispunjava obveza Republike Hrvatske koja proizlazi iz članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i EU i njihovih država članica, a odnosi se na osnivanje operativnog neovisnog tijela za provedbu sustava državnih potpora. Pozitivnim je ocijenjeno izuzimanje poljoprivrede i ribarstva iz primjene ovog Zakona.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje rečenog zakonskog teksta uz amandmane na članke 1, 2, 3. i 4. kojima se preciziraju pojedini dijelovi teksta.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu proveo je raspravu kao zainteresirano radno tijelo, te većinom glasova predložio Saboru njegovo donošenje.

RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je govorio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**. Istaknuo je da se predloženim Zakonom želi dovršiti reforma jednog područja koje osigurava tržišnu

utakmicu u Republici Hrvatskoj. Podsjetio je da je prije nekoliko godina osnovana Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, a prošle je godine Sabor donio Zakon o javnim nabavkama i Zakon o državnim potporama, želeći osigurati sve normativne uvjete za tržišnu utakmicu.

Učinkoviti nadzor sustava posredstvom Agencije

Na temelju transparentnog uvida u opseg i volumen ukupnih državnih potpora rađenih po pojedinim kategorijama, moći će se izvršiti analiza učinaka koje državne potpore imaju na veličinu i strukturu državnog proračuna i općenito stanje u Republici Hrvatskoj. Objasnio je potom i razloge zbog kojih se ovo ne odnosi na potpore u poljoprivredi i ribarstvu, te upozorio da bi se donošenjem predloženog zakonskog teksta osnovala i Agencija kao tijelo odgovorno Hrvatskom saboru, a koja bi bila nadležna za učinkovitu provedbu sustava državnih potpora.

Temeljem ovog Zakona koji utvrđuje samo opće uvjete i pravila, Vlada Republike Hrvatske donijet će posebne propise u kojima će razraditi odredbe planova, utvrditi kategorije, vrste i oblik, te sadržaj i postupak pripreme prijedloga planova i programa državnih potpora i prijedloga pojedinačnih državnih potpora. Naglasio je ujedno da je Hrvatska kao članica WTO prihvatila i obveze iz Sporazuma o subvencijama i protumjerama ove organizacije. Također postoji potreba upravljanja državnim proračunom, u smjeru, ne samo transparentnog i cjelovitog prikaza svih državnih potpora, već i u smjeru provedbe plana postupnog smanjivanja i ukidanja izravnih i neizravnih subvencija radi osiguranja fiskalne održivosti i uklanjanja negativnih utjecaja na tržišno natjecanje.

U ime Odbora za financije i državni proračun govorio je predsjednik Odbora, zastupnik **Tonči Žuvela**. On je u sažetim potezima opisao stavove Odbora, iznoseći već istaknuta mišljenja, primjedbe i prijedloge. Potvrdio je da je Odbor većinom glasova odlučio predložiti Saboru donošenje Zakona o državnim potporama, zajedno s predloženim amandmanima.

U ime Odbora za zakonodavstvo, zatim je govorio predsjednik Odbora i zastupnik **Josip Leko**, ističući da je navedeno radno tijelo poduprlo

njegovo donošenje, ali se protiv primjeni hitnog postupka. Obrazložio je zatim detaljno razloge ovakvom stavu analizirajući i citirajući stavove iznijete u izvješću Odbora.

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević** govorio je u ime Odbora za lokalnu, područnu (regionalnu) samoupravu, ističući da bi bilo dobro da se na cjelovit način uredi i uspostavi sustav državnih potpora, te ujedno ispune obveze koje je Republika Hrvatska prihvatila, a koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Napomenuo je da je Odbor većinom glasova donio zaključak kojim predlaže Saboru donošenje Zakona o državnim potporama.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je predsjednica Odbora, zastupnica **Dragica Zgrebec**. Podsjetila je na kronologiju rada Odbora, ukazujući da su članovi podržali donošenje Zakona kojim se cjelovito rješava i zaokružuje sustav zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj. Ujedno je ukazala i obrazložila podnijete amandmane na predloženi zakonski tekst.

Hrvatska ispunjava preuzete obveze

Nakon toga riječ su dobili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prva je u ime Kluba zastupnika SDP-a, govorila zastupnica **Dubravka Horvat**.

Istaknula je da će Klub podržati Konačni prijedlog zakona o državnim potporama, ocjenjujući da je riječ o krovnom zakonu koji uređuje ovu važnu materiju. Smatra da su u nekim dijelovima gospodarstva državne potpore još uvijek potrebne, premda se može tumačiti da utječu na slobodno tržišno natjecanje. Kroz različite oblike potpora, država nastoji olakšati poslovanje pojedinim proizvođačima roba ili nuditeljima usluga, koji bi bez ovih mjera teško opstali na tržištu. Uz ovaj razlog, predloženi zakonski tekst potreban je i zbog obveza Republike Hrvatske da se i na ovom segmentu uskladi sa zakonodavstvima Europske unije i obvezama preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Ocijenila je zatim, da se predloženim zakonom propisuju način i uvjeti dodjele državne potpore koji u potpunosti zadovoljavaju određene i okvire članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Ovo se

osobito odnosi na dio koji decidirano propisuje da je svaka državna potpora koja narušava ili prijeti narušavanju tržišnog natjecanja davanjem prednosti nekim poduzetnicima ili nekim proizvodima, nespojiva s ispravnom primjenom Sporazuma. Prilikom ocjene zakona svakako treba imati u vidu i Sporazum o subvencijama kojega je Republika Hrvatska prihvatila ulaskom u WTO, a koji definira subvencije kao i kompenzacijske mjere. Ocijenila je da odgovorna Agencija i ovako predloženi način rada ima prijelazni karakter i to do onog trenutka dok Hrvatska ne postane punopravnom članicom Europske unije. Tada će sve preuzeti Europska komisija koja u nadležnosti ima državne potpore na području cijele Europske unije, ukoliko do tada ne dode do nekih promjena ili decentralizacije sustava.

Sukladnost predloženog Zakona o državnim potporama sa svim ovim aktima EU i WTO, je na izuzetnoj visini, a u dijelovima koji su djelomično usklađeni razlike su uglavnom formalne prirode, dok je materijalni postupak potpuno usklađen. Klub zastupnika SDP-a ujedno je predložio prihvaćanje podnijetih amandmana Odbora za financije i državni proračun i Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, zaključila je zastupnica Horvat napominjući da će podržati donošenje predloženog zakonskog teksta.

Pojedine odredbe izazivaju dvojbu

Prije nego što je dao riječ slijedećem govorniku, predsjedavajući je zastupnike podsjetio na točke dnevnoga reda koje ih dočekuju slijedećeg dana, a zatim je riječ dobio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Napomenuo je da ne podržava donošenje zakonskog teksta po hitnom postupku budući da je riječ o osjetljivoj materiji odnosno zakonu kojim se zapravo operacionalizira provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Podsjetio je na ranije dvojbe i riječi zastupnika HSP-a prilikom ratifikacije ovog dokumenta. U gospodarskom dijelu Sporazuma, postoje dvojbene odrednice koje su za Hrvatsku kao državu dugoročno neprihvatljive. Analizirao je zatim ključne odredbe članka 70. kao i shemu sustava državnih potpora koja

ide od Hrvatskog sabora, preko Vlade, a završava s Agencijom za državne potpore. Ocijenio je da su predlagatelji trebali ovaj nacrt proširiti i s Europskom komisijom i Vijećem za provedbu sporazuma, koje posve neovisno od Sabora utječe na rad Agencije. To je duh Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, upozorio je zastupnik Tadić, ocjenjujući da je Hrvatska ovime pristala da joj zapravo EU diktira razinu državnih potpora.

Iako Hrvatska još dugo neće postati član ove asocijacije, morat će djelovati sukladno zahtjevima koji budu pristizali iz Europske unije. Smatra da je ovakav način nepovoljan za naše izvoznike jer Europska komisija može posredstvom Vijeća, osujetiti potporu koja dovodi u pitanje konkurentnost njihovih firmi. Upozorio je ujedno da Hrvatska mora pronaći model kojim bi se izbjegla gospodarska i izvozna ograničenja koja izviru iz pojedinih odredbi sporazuma s WTO. Iako se ovdje ne govori o ograničenjima u poljoprivredi, nastavio je zastupnik Tadić, i ona mogu biti uvedena ukoliko to bude korisno za EU. Smatra da je Hrvatska u pregovorima učinila "korak previše", odnosno loše pregovarala o pojedinim problemima i interesima, te dodao da ovakav prijedlog niti Odbor za zakonodavstvo nije mogao prihvatiti u cijelosti.

Zbog navedenih razloga mi ćemo biti suzdržani prilikom glasovanja, a posebice ukoliko se primijeni hitan postupak. Postoje razlozi za drugo čitanje u kojemu bi se pronašli načini da se isprave i premoste slabe točke uočene tijekom rasprave.

Pomoći tvrtkama stradalim tijekom rata

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Ivica Buconjić**, koji se uvodno također osvrnuo na pojedine sporne odredbe uočene u članku 70. Naime, potpisivanjem narečenog Sporazuma, Republika Hrvatska preuzela je obveze da u roku od godinu dana donese propis kojim će ustrojiti sustav državnih potpora komplementaran sustavu Europske unije. Budući da taj rok ističe 31. prosinca, Vlada za ovaj prijedlog traži primjenu hitnog postupka. Predlagatelj ujedno ističe da se njime želi uvesti više reda i sistematičnosti u sustav tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj.

Analizirao je zatim i sadašnje stanje oko potpora, ističući ocjene da stanje na ovom području nije sustavno i dobro uređeno, a kontrola se ne obavlja na očekivani način budući da ima puno volontarizma. Propisi Europske unije istovremeno nalažu da u državne potpore spadaju subvencije i donacije, porezni otpis, olakšice i odgode, izravna ulaganja, zajmovi pod povoljnijim uvjetima te jamstva. Dakle, radi se o vrlo širokom krugu mjera, koje u konačnici utječu na poduzetničku i tržišnu slobodu i ravnopravnost, u smislu njenog narušavanja. Podsjetio je na ranije najave sadašnje vlasti, koja je najavljivala da neće sanirati privatna poduzeća i gubitake novcem poreznih obveznika, već težiti uspostavi zdravih i tržišnih mehanizama. Međutim, kada se uspoređi sadašnja praksa Vlade, s kriterijima EU, uočava se koliko je bilo postupaka koji nemaju nikakve veze s poduzetničkim i tržišnim slobodama. Smatra ujedno da treba pomoći onim poduzećima koja su teško stradala ratnim djelovanjima, a nema opravdanja za davanje državne potpore privatiziranim tvrtkama poput brodogradilišta "Viktor Lenac".

Izrazio je zatim očekivanje da će ova i buduća vlast, tijekom naredne tri godine posredstvom sustava državnih potpore pomoći našem gospodarstvu oko ulaska u EU. Pomoć trebaju prije svega dobiti oni gospodarski subjekti koji su došli u teške probleme bez vlastite krivnje i propusta u poslovanju. Na kraju izlaganja ocijenio je da bi ovaj Zakon trebao stvoriti pravni okvir, te uvesti red i

transparentnost u ovome segmentu gospodarstva. Zbog toga Klub zastupnika HDZ-a, podržava ovaj zakon, ali u redovitoj proceduri kako bi se usvojile sve primjedbe i nadaajući se njegovom dosljednom provođenju. Naročito podržava predložena rješenja da su dopuštene i legitimne potpore za ublažavanje ili otklanjanje šteta prouzročenih ratnim okolnostima. Očekuje ujedno, da trgovačka društva s tog područja zbog svog stradanja doživi djelatniju i transparentniju državnu potporu. Drži da bi Hrvatska agencija za državne potpore trebala biti, "pod stvarnim nadzorom Hrvatskog sabora, uz sve one ograde koje je izrekao HSP, odnosno zastupnik Tadić, da se ovim zakonom na neki način zaboravlja da će ipak tu ključnu ulogu u utvrđivanju dopuštenosti državnih potpora, imati tijela Europske unije".

Zastupnik dr.sc. **Mate Granić** govorio je u ime Kluba zastupnika DC-a, podržavajući donošenje ovog Zakona, ali u redovitom postupku. Za ovakav pristup ima više razloga, a jedan od njih odnosi se na mišljenje da bez ovih propisa nije moguće osigurati poštenu tržišnu utakmicu. Osim toga, člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između naše zemlje i europskih zajednica, Republika Hrvatska se obvezala na usklađivanje svog zakonodavstva na području državnih potpora s propisima država europskih zajednica. Klub zastupnika DC-a, podržava osnivanje neovisnog tijela Agencije za primjenu propisa na području državnih potpora, a to je stavak 4. članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a to bi

tijelo bilo nadležno i za ukupno praćenje provedbe odredbi ovog Zakona. Budući da je Republika Hrvatska članica WTO-a, prihvatila je i obveze koje proizlaze iz Sporazuma o subvencijama i protumjerama, te ima obvezu donošenja i ovog Zakona. Podsjetio je ujedno da bi ovo rješenje bilo mjerodavno do ulaska u EU, a nakon toga će vrijediti jedinstveni sistem potpora. Smatra istovremeno da bi s ovim odredbama trebalo upoznati i javnost, kao i poduzetnike, a važno je i da sama Agencija bude istinski nezavisno tijelo pod nadležnošću Hrvatskog sabora.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je jedan od najvažnijih sporazuma koje je Hrvatska potpisala i bilo bi dobro da su pregovori potrajali nešto duže, kako bi se uklonile pojedine dvojbene odredbe. Treba istovremeno težiti ispunjavanju preuzetih obveza, jer je to jedini način kojim se možemo nametnuti u individualnom, a ne regionalnom pristupu Uniji. I to je jedan od razloga zbog kojih Klub zastupnika DC-a podržava donošenje ovog Zakona, zaključio je zastupnik Granić.

Ovim je ujedno zaključena rasprava.

Zastupnici su najprije prihvatili prijedlog Odbora za zakonodavstvo da se o ovom zakonskom prijedlogu izjašnjava sukladno poslovničkim odredbama o prvom čitanju (78 "za", 4 "suzdržana") zatim i Prijedlog zakona. Podneseni amandmani smatraju se primjedbama i prijedlozima i upućuju predlagatelju radi pripreme

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O REVIZIJI PRETVORBE I PRIVATIZACIJE

Kazne za uskraćivanje podataka o pretvorbi i privatizaciji

Hrvatski sabor je većinom glasova (103 "za" i 8 "suzdržanih") donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Prijedlogom zakona dodan je novi članak 15a. koji određuje novčano kažnjavanje pravne i odgovorne osobe kada ona ne dostavi ili ne pribavi

podatke i dokumente odnosno ne da potrebna obrazloženja na zahtjev nadležnog tijela za potrebe provođenja postupka revizije pretvorbe odnosno privatizacije. Zakonom se također predviđa produljenje roka u kojem se

moraju provesti svi postupci revizije pretvorbe i privatizacije do siječnja 2005. godine.

RADNA TIJELA

Donošenje Zakona podržali su **odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.**

Odbor za zakonodavstvo podnio je i amandman kojim se u članku 1. mototehnički uređuje tekst.

RASPRAVA

Stav Odbora za zakonodavstvo iznio je uvodno predsjednik odbora **Josip Leko.** Uz podržavanje donošenja Zakona rekao je da Odbor predlaže da se daju dodatna obrazloženja glede podmirenja troškova za poduzimanje radnji kao što je: dostava podataka i pribavljanje potrebnih podataka i dokumenata.

Zadiranje u suštinsko političko pitanje

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je potom **Dario Vukić (HDZ).** Rekao je da iako je ovaj zakonski prijedlog izuzetno kratak, radi se o zakonu koji zadire u suštinsko političko pitanje, pitanje revizije i privatizacije. Istaknuo je kako je HDZ još u svibnju ove godine ponudio zakonski prijedlog koji je po mišljenju stručne javnosti bio obuhvatniji, kvalitetniji, iznad svega provediv te u skladu s Ustavom i pravnim poretom Republike Hrvatske u odnosu na ovaj koji se sada predlaže. Napomenuo je osim produljenja roka revizije pretvorbe i privatizacije i nešto više oko kaznenih odredbi ovaj Zakon, kaže, nije prihvatio ništa od primje-

daba koje je uputila Državna revizija kako bi svoj posao obavila kvalitetnije. Smatra da stoga ovaj Zakon neće omogućiti hrvatskoj javnosti saznanja tko je imenom i prezimenom postao vlasnik poduzeća u pretvorbi i privatizaciji. Što se kaznenih odredaba tiče, mišljenja je da one moraju postojati, ali je pitanje trebaju li biti ovako visoke. Konstatirao je da se ovim izmjenama i dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije neće dogoditi ono što je sadašnja vlast obećavala. Državni ured za reviziju, kaže, obaviti će parcijalnu reviziju u pojedinim trgovačkim društvima po čudnim kriterijima. Drži da se neće ni ispitivati porijeklo novca odnosno izvori sredstava kojima je plaćen udio u dionicama. Naglasio je da ipak nema razloga ne podržati predloženi Zakon jer je interes da se revizija pretvorbe i privatizacije nastavi, ali će HDZ u svakom slučaju u dogledno vrijeme probati ponuditi i neka druga kvalitetnija rješenja kako bi revizija pretvorbe i privatizacije bila pravedna.

Nije u skladu sa Zakonom o provođenju revizije da Državna revizija može na nejednak način provoditi reviziju u dva poduzeća, ispravila je **Dubravka Horvat (SDP).**

Ponovno prekratak rok?

Ovaj zakonski prijedlog je očekivan za Klub zastupnika HSS-a jer je HSS tvrdio prilikom donošenja temeljnog Zakona da Državni ured za reviziju ne može obaviti svoj posao u zadanom roku, rekla je u ime Kluba **Ljubica Lalić (HSS).** Što se tiče predloženog Zakona rekla je da će ga njen Klub podržati, ali smatra kako će i taj rok biti prekratak ukoliko se ne poduzmu hitne mjere u organizaciji i opremi Državnog zavoda za reviziju. Mišljenja je da bi taj posao ipak uspješnije obavila zasebna institucija. Napomenula je da nije očekivala

dopunu kojom se uvode novčane kazne zbog poruke koja iz toga proizlazi da Ured za reviziju ima problema s prikupljanjem dokumentacije. Na kraju izlaganja gđa Lalić je još jednom zaključila da će HSS podržati ovaj zakonski prijedlog.

Vlada nam dostavlja ovaj zakonski prijedlog kao ispunjenje obveze Hrvatskom saboru da u roku od 60 dana predloži izmjene i dopune u cilju sankcioniranja učinjenog kriminala u pretvorbi i privatizaciji, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivan Ninić (SDP).** Što se tiče prijedloga za novčanim kaznama, smatra da su one još premale da bi se postigla svrha dobivanja traženih podataka. Za rok je rekao da je zaista bio prekratak te svakako prihvaća njegovo pomicanje. Apelirao je potom na sve zastupnike da podrže Ured državne revizije kako bi odgovorni za ovakvo stanje u državi odgovali i bili kažnjeni.

Poteškoće u prikupljanju podataka

Na kraju rasprave za riječ se javio **Miljenko Kovač,** zamjenik ministricе pravosuda, uprave i lokalne samouprave. Osvrnuo se na zahtjev Odbora za zakonodavstvo o dodatnim pojašnjenjima glede troškova, rekavši da Vlada takvo nešto ne bi mogla dati jer troškovi nisu predmet predloženog Zakona. Što se tiče primjedbe gđe Lalić da kazne znače da postoje poteškoće u prikupljanju podataka istaknuo je da je ona u pravu jer da Državna revizija ima na tom polju velikih poteškoća. Upravo zato, kaže, predloženo je da se prijestupnici kazne. Zamjenik ministricе je potom prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo.

Potom je, većinom glasova (103 "za", 8 "suzdržanih"), Zakon donesen.
M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE MAKEDONIJE O PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJIH JE BORAVAK PROTUZAKONIT

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Makedonije o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak

nezakonit, predlagatelja Vlade RH, donesenog po hitnom postupku. Ugovor je potpisan 17. rujna 2001. godine, a regulirana su pitanja neposredne suradnje u svezi s prihvatom vlastitih državljana te državljana

trećih država koji ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju uvjete ulaska ili boravka na državnom području ugovorne stranke, utvrđuju se elementi i uvjeti bitni za prihvati osoba, određuje se način međusobnog izvje-

šćivanja, rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju.

Raspravu su proveli i podržali zakon **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**.

Odbor za zakonodavstvo raspravio je Prijedlog zakona i podnio amandman nomotehničke naravi, nije se protivio prijedlogu da se Zakon donese po hitnom postupku.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ocijenio je na sjednici da je potvrđivanje Ugovora od interesa za Republiku Hrvatsku jer će pridonijeti efikasnijoj borbi protiv nezakonitih migracija s čime se i RH suočava.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Ivan Ninić** rekavši da će SDP glasovati za Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora. Dodao je da se potpisivanjem Ugovora želi na prikla-

dan način urediti pitanje prihvata i preuzimanja vlastitih državljana kao državljana trećih država koji protuzakonito ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne strane te također da u odnosima RH i Republike Makedonije Ugovor predstavlja element daljnjeg unapređenja i produbljenja međusobne suradnje.

Ivan Penić govorio je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** rekavši da HDZ podržava Ugovor. Prokomentirao je članak 5. Ugovora koji kaže: "Obveza prihvata određena člankom 4. ovog Ugovora ne postoji za: a) državljanima trećih država koji imaju zajedničku državnu granicu sugovornu stranku koja zahtijeva prihvata."

Tvrđi da se tu radi o Albancima s Kosova koji protuzakonito prebivaju u RH, što ujedno znači da ih se prema tom ugovoru vraća u Jugoslaviju jer se unutar nje nalazi Kosovo. Takav

postupak može biti problematičan iz razloga nehumanog postupanja prema osobama koje se vraćaju na Kosovo.

Dalje je citirao stavak c: "državljanima trećih država koji borave više od šest mjeseci na teritoriju ugovorene strane koja zahtijeva prihvata". Komentirao je da se to može odnositi na iste osobe koje žive sedam ili više mjeseci u zemlji i više ih se ne može slati odnosno tražiti njihov prihvata u državu iz koje su došli. Tako kratak rok potrebno je produžiti na godinu dana.

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio (81 glas "za") Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Makedonije o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak nezakonit.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I DRŽAVE KUVAJT O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I IZBJEGAVANJU PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK I NA IMOVINU

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora između Republike Hrvatske i države Kuvajt o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i izbjegavanju plaćanja poreza na dohodak i imovinu predlagatelja Vlade RH.

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga koristimo se uvodnim izlaganjem Vladina predstavnika i zamjenika ministra financija, mr.sc. **Damira Kuštraka**. Objasnio je da je prvi krug pregovora obavljen još 1996., drugi krug 1997. godine, a Ugovor je potpisan 29. svibnja 2001. godine.

Ugovorom je primijenjen tipski model OECD ugovora, postignute su brojne olakšice pri oporezivanju svih vrsta prihoda kao i poboljšanje uvjeta za povećanje međusobne razmjene dobara i usluga te povećanje stupnja ukupne gospodarske aktivnosti obiju država.

Podsjetio je da je RH dosad potpisala ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa zemljama: Albanijom, Austrijom, Bugarskom, Češkom, Grčkom, Kanadom, Kinom, Latvijom, Litvom, Mađarskom, Makedonijom, Nizozemskom, Poljskom,

Rumunjskom, Rusijom, Slovačkom, Švicarskom, Turskom i Ukrajinom.

Prezeti su ugovori od: Belgije, Danske, Finske, Francuske, Italije, Njemačke, Norveške, Švedske, Velike Britanije.

Potpisani su ugovori s Belgijom, Estonijom, Indonezijom, Italijom i Irskom, a parafirani s Bjelorusijom, Francuskom, Korejom i Marokom.

Raspravu su o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona proveli Odbor za zakonodavstvo i Odbor za financije i državni proračun.

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je tekst zakona i podnio amandman koji se odnosi na članak 4., a riječ: "donošenja" zamjenjuje se riječima: "stupanja na snagu". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj, jer nije pravno relevantan dan donošenja ovoga Zakona, već dan stupanja na snagu, posebno imajući u vidu odredbu članka 5.

Odbor za financije i državni proračun je razmotrio tekst zakona te je na raspravi predstavnik Vlade RH iznio kako je potpisivanje Ugovora Republika Hrvatska poduzela u smislu povećanja stupnja uzajamne

gospodarske suradnje između tih dviju zemalja.

Ugovorom se uređuju načini izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka i dobiti. Nužnost za donošenje Zakona po hitnom postupku proizlazi iz potrebe da se omogući primjena navedenog Ugovora od 1. siječnja 2003, te da se do toga roka omogući izvršenje svih potrebnih radnji za njegovo stupanje na snagu.

Odbor je jednoglasno podržao prijedlog Vlade RH da se predloženi Zakon donese hitnim postupkom budući da je njegovo stupanje na snagu pretpostavka stupanja na snagu Ugovora između RH i Države Kuvajt o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu.

Budući da nije bilo rasprave, Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio (83 glasa "za") Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i države Kuvajt o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i imovinu.

M.Mi.

PRIJEDLOG ODLUKE O DODJELI POMOĆI GRADOVIMA I OPĆINAMA ZA DJELOMIČNO
UBLAŽAVANJE POSLJEDICA ŠTETA OD ELEMENTARNIH NEPOGODA U DRUGOM
POLUGODIŠTU 2002. GODINE

Bespovratna pomoć zbog elementarnih nepogoda

Većinom glasova zastupnici su donijeli predloženu Odluku kojom se općinama i gradovima dodjeljuje pomoć zbog šteta koje su nastale raznim elementarnim nepogodama. Zastupnici su u raspravi podržali ovakav način pomoći, ali su upozorili da bi slijedećim proračunom trebalo utvrditi veća sredstva za ovu namjenu.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj ovoga zakonskog akta je Državno povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda. Ono je na temelju zakonskih propisa donijelo Odluku o dodjeli pomoći, čiji će se cijeli iznos odjednom doznačiti pojedinim gradovima i općinama, sukladno tabelarnom prikazu koji je sastavni dio predloženog zakonskog teksta.

U obrazloženju Prijedloga odluke kojega je potpisala predsjednica državnog Povjerenstva i zastupnica **Branka Baletić**, daju se dodatne upute oko provedbe ove odluke. Njome naime, Hrvatski sabor dodjeljuje bespovratnu jednokratnu pomoć gradovima i općinama, odnosno oštećenima u elementarnim nepogodama, na njihovom području. Riječ je o sredstvima kojima se djelomično ublažavaju i uklanjaju nastale štete u drugom polugodištu 2002. godine. Odluka obuhvaća oštećenike koji su pretrpjeli štetu na poljoprivrednim kulturama i na dugogodišnjim nasadima, uzrokovanu mrazom, olujom, tučom, sušom, kišom i odronom. Pomoć ne podrazumijeva naknadu štete.

Razne elementarne nepogode u tijeku 2002. godine zahvatile su gotovo sva područja Republike Hrvatske, odnosno 19 županija, a štete uslijed mraza, tuče, oluje, dugotrajnih kiša,

poplave (djelomično od suše), olujne pijavice i zbog klizanja tla, prijavljene su u iznosu od 714.760.588,18 kuna. Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 1. kolovoza ove godine dana je pomoć za štete od mraza, požara i tuče u šest županija u ukupnom iznosu od 3.770.000,00 kuna.

U Državnom proračunu za 2002. godinu osigurana su sredstva u visini 27.000.000,00 kuna za dodjelu pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda. Iz navedenih je sredstava dosad prema Odluci Vlade Republike Hrvatske utrošeno 3.770.000,00 kuna za djelomičnu sanaciju štete od mraza, požara i tuče u prvom polugodištu ove godine, te iznos od 5.400.000,00 kuna predviđen za troškove obrane od tuče, sukladno odredbama Zakona o sustavu obrane od tuče. Državno povjerenstvo odlučilo je da preostala raspoloživa sredstva predloži za dodjelu navedene pomoći za štete od mraza, tuče, oluje, suše i velikih voda u poljoprivredi, u iznosu od 14.140.000,00 kuna, te za odron i klizište tla gradu Jastrebarsko (naselje G. Svetojanska) u Zagrebačkoj županiji. Osim toga, predložen je iznos od 120.000,00 kuna za sanaciju štete od odrona i klizišta tla u gradu Omišu u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Ova su sredstva dodijeljena prema prioritetima po elaboratu sanacije klizišta tla, a ukupna predložena sredstva po ovoj odluci iznose 14.300.000,00 kuna. Preostala sredstva u iznosu od 3.530.000,00 kuna rezervirana su za eventualno nastale štete.

Odlukom je pomoć raspoređena na 16 županija, odnosno 52 grada i 119 općina, u iznosu od 14.300.000,00 kuna. U pojedinim općinama i gradovima štete se javljaju u dva, tri navrata i u različito vrijeme, stoga je u tabeli dat prikaz pomoći zbrojen u jednom vrijednosnom iznosu. Državno povjerenstvo uzima u obzir i šire

uzroke štete, te njihovu međusobnu povezanost i utjecaj na ukupnost življenja i gospodarsku aktivnost pojedinih područja. U najvećem dijelu stradala su poljoprivredna domaćinstva koja u pravilu nisu osigurala imovinu. Odstupanje od prijavljene štete prema potvrđenoj vrijednosti proizlazi najčešće iz precijenjenosti vrijednosti štete, primjene različitih cijena propisanih metodologijom, primjenom različitih trogodišnjih prinosa u odnosu na statističke podatke, te iz nestručnog prikaza posredne štete.

Uz navedena mjerila Povjerenstvo je odlučilo slijedeće: propisanu dokumentaciju i rok prijave uzeti u obzir, posredna šteta nije uzeta u obzir, osigurana imovina koja je pretrpjela štetu nije uzeta u obradu, a iz obrade su izostavljene štete i na komunalnoj i regionalnoj infrastrukturi, koje su sanirane odmah nakon nastanka štete ili su ih bili dužni sanirati drugi sustavi odnosno društva.

Zbog velikog broja općina i gradova koje traže pomoć, a uz ograničena sredstva za raspodjelu, otpadaju relativno niski iznosi po oštećenima, a u nekoliko se slučajeva bilježe i veći iznosi pomoći. Povjerenstvo je umanjilo iznos po općini najviše na 400.000,00 kuna, a najniži je iznos određen u visini od 10.000,00 kuna. Prijavljene, odnosno verificirane štete po ovoj odluci odnose se pretežno na poljoprivredne kulture, odnosno dugogodišnje nasade. Odlukom se ujedno utvrđuje da se pomoć ne može upotrijebiti u druge svrhe, već isključivo za sanaciju štete u poljoprivredi, za zaštitu kultura, te zemljišta, kupnju sjemenske robe i gnojiva, sanaciju požarišta i slično. Isključuje se upotreba pomoći za punjenje vlastita proračuna, izradu urbanističke dokumentacije, kreditiranje i slično, što se inače događalo. Proračuni jedinica lokalne samouprave ne smiju zadržavati primljeni iznos

pomoći, a županijsko povjerenstvo dužno je nadzirati i pratiti njenu namjenu. Županijsko povjerenstvo izrađuje i zbrojno izvješće o namjeni i korištenju sredstava, a odgovornost za namjensku upotrebu snose čelnici lokalne odnosno područne samouprave, te primatelji pomoći.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je predloženi zakonski tekst, te podupro donošenje ove Odluke, a na njezin tekst nije iznio primjedbe. **Odbor za financije i državni proračun** raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Uvodno je predsjednica Državnog povjerenstva istaknula kako je za 2002. godinu u Državnom proračunu osigurano 27 milijuna kuna za otklanjanje posljedica od elementarnih nepogoda. Za razdoblje od travnja do studenoga 2002. godine, temeljem navedene Odluke gradovima i općinama dodijelila bi se bespovratna pomoć u ukupnom iznosu od 14.300.000,00 kuna.

Od predlagatelja, članovima Odbora je podijeljena nova Tablica raspodjele sredstava s iznosima koji odgovaraju iznosima navedenim u Odluci, s time da će se navedena Tablica podijeliti i svim zastupnicima na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora. Između ostalih primjedbi, ukazano je da sredstva u prosjeku čine oko 10% iznosa nastalih šteta, pa bi trebalo razmisliti o povećanju sredstava u narednom periodu.

Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Odluke o dodjeli pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica štete od elementarnih nepogoda u drugom polugodištu 2002. godine.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu proveo je raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, a u raspravi su članovi upozorili da je potrebno, prema mogućnostima Ministarstva financija povećati namijenjena sredstva, budući da su razmjeri štete u većini slučajeva višestruki. Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje predložene Odluke.

MIŠLJENJE VLADE

U svom Mišljenju Vlada je suglasna s Prijedlogom odluke, u skladu s

prijedlogom Državnog povjerenstva za procjenu štete od elementarnih nepogoda. Sredstva za navedene potrebe osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2002. godinu.

RASPRAVA

Uvodno je govorila predsjednica povjerenstva **Branka Baletić**, ukazujući da su sredstva za ove namjene osigurana u iznosu od 27 milijuna kuna, a raspoređuju se na veliki broj općina i gradova. Konstatirala je ujedno da je taj iznos u konačnici nedovoljan i predstavlja nužnu pomoć, a nikako realnu nadoknadu nastale štete. Istovremeno je upozorila da su svi podaci prezentirani u Odluci i priloženom tabelarnom prilogu koji donosi popis gradova i općina s dodijeljenim iznosima pomoći.

Zatim je u ime Odbora za financije i državni proračun govorila zastupnica **Dubravka Horvat**. Rezimirala je akcente iz rasprave koja je provedena na Odboru, naglašavajući da bi svakako trebalo razmotriti povećanje sredstava za ove namjene u narednom periodu, budući da naznačeni iznosi u prosjeku predstavljaju oko 10% iznosa nastale štete.

Povećati iznos pomoći

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Drago Krpina** upozoravajući na česte i razorne elementarne nepogode koje su u posljednje vrijeme zadesile Republiku Hrvatsku. Upozorio je zatim da je u međuvremenu izrađena konačna verzija tabelarnog pregleda koja nije došla do njega, pa će se pozvati na dostupne izvore podataka. Podsjetio je zatim na dosadašnja iskustva oko dodjeljivanja novčane potpore koja ima dugu tradiciju, u političkom životu Republike Hrvatske. Ukazao je zatim i na pojedine statističke pokazatelje o štetama iz ove godine, ističući da su pružene nadoknade nedovoljne, jer pokrivaju samo 5% učinjenih šteta. Upozorio je ujedno, da ovaj iznos hrvatski poljoprivrednici doživljavaju kao "bacanje prašine u oči", budući da se radi o beznačajnim iznosima. Istaknuo je zatim da se i takva sredstva često puta "izgube" na putu do krajnjeg korisnika. Poznati su mu slučajevi da ponekad gradska vijeća donose odluke kojom se ova

sredstva upotrebljavaju za neki zajednički projekt, ali takvu praksu bez obzira na svrhovito upotrebljavanje, ne bi trebalo prihvatiti. Uz prijedlog kojim bi se ubrzala metodologija isplate, ova bi namjenska sredstva trebalo što prije povećati. Prokomentirao je zatim pojedine podatke oko utvrđivanja štete u tabelarnom prilogu, ukazujući na pojedina odstupanja u pristupu, kao i metodologiji utvrđivanja štete. Zaključio je konstatacijom da je potrebno pronaći svrhovitiji model od kojega bi hrvatski seljaci imali nekakve pomoći. Dodao je na kraju, da je u Prijedlogu proračuna za slijedeću godinu predviđen porast od samo milijun kuna. Proračun ne bi trebao počivati na optimističkom uzdanju o boljem vremenu i prognozama da neće biti štete, upozorio je zastupnik Krpina. Smatra da bi se postojeća sredstva trebala makar udvostručiti kako bi pokrivala 10% od predviđenih, odnosno utvrđenih šteta. Ukoliko se zadrže ovakva sredstva, onda se zapravo dovodi u pitanje svrha i smisao ovakvog utvrđivanja i nadoknadjivanja šteta od elementarnih nepogoda.

Ojačati protugradnu obranu

Govoreći u pojedinačnoj raspravi koja je zatim uslijedila, zastupnik **Branko Tušek (SDP)** predložio je da se razmotri jedna detaljnija informacija oko utvrđivanja šteta. Govorio je o strukturi šteta u Slavoniji kao i o utrošku sredstava za nadoknadu u pojedinim domaćinstvima i kombinatima. Razloge velikog broja, kao i spektra šteta zbog raznih elementarnih nepogoda, ne leže samo u lošim klimatskim okolnostima, jer postoji i subjektivna komponenta odgovornosti. Prije svega, riječ je o propustima oko protugradne obrane, te uređenja poljoprivrednih kanala i odvodnje. Predložio je da nadležno Povjerenstvo predloži precizniju informaciju o zaštiti poljoprivredne proizvodnje od elementarnih nepogoda.

Obraćajući se završnom riječju zastupnicima Hrvatskog sabora, predsjednica Povjerenstva ocijenila je da je i najmanja pomoć u određenim trenucima značajna. Složila se s konstatacijama da bi sredstva trebala biti veća, te o pokušajima da se pomoć usmjerava na drugačiji način. U zajednici s lokalnom upravom i samoupravom, razmatraju se efikasniji načini dodjele pomoći. Obavljeni su i

dogovori s osiguravajućim kućama kako bi se umanjile premije osiguranja jer bi time postale prihvatljivije većem broju poljoprivrednika nego do sada. Nije se složila s konstatacijama i ocjenama da se ovako malim iznosima "seljacima baca prašina u oči", budući da je i prijašnja vlast imala slične iznose sredstava za nadoknadu šteta. Objasnila je zatim pojedine aspekte primijenjene metodologije za izračun naknade, sugerirajući zastupnicima da izglasaju predložene odluke. Najavila je ujedno da će se

pokušati s drugačijom primjenom tijekom slijedeće godine.

Zastupnik Krpina zatražio je zatim riječ zbog ispravka netočnog navoda. Drži da su iznijeta metodološka objašnjenja zapravo potvrda njegove teze o nepostojanju jasnog matematičkog kriterija. Mišljenja je da procijenjeni iznosi ukazuju na odstupanja i nerazmjere, budući da zastupnici ne mogu egzaktno utvrditi okolnosti utvrđivanja šteta i nadoknada. Smatra ujedno, da se ne bi trebalo strančariti i politizirati ovo

pitanje, budući da postojeći model nije dobar i zato ga treba promijeniti.

Ovom je konstatacijom zaključena rasprava, a u nastavku rada zastupnici su pristupili glasovanju. Većinom glasova (71 "za", 15 "suzdržanih"), zastupnici su donijeli Odluku o dodjeli pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica štete od elementarnih nepogoda u drugom polugodištu 2002. godine.

V.Ž.

INFORMACIJA O STANJU U ŽELJEZARI SISAK (izvan dnevnog reda)

Proračunskih 1,23 milijarde kuna nije riješilo problem Željezare

U tijeku 26. sjednice Hrvatskoga sabora 22. studenoga na zahtjev klubova zastupnika potpredsjednik Vlade Slavko Linić podnio je informaciju o zbivanjima i stanju u Željezari Sisak. O toj informaciji zastupnici su iznijeli svoja stajališta u kojima je bilo osvrta i na vođenje gospodarske politike dosadašnje Vlade, na (nepotrebnu) primjenu sile policije prema radnicima Željezare a od Vlade je zatraženo da jasno kaže treba li Željezara ili ne odnosno da ponudi za nju dugoročno rješenje.

Zahtjevi klubova zastupnika

Mario Kovač (HSLŠ) u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a podsjetio je da je u ime ovog Kluba dan prije u vezi s nemilim događajima u Sisku traženo da u Hrvatski sabor dođe potpredsjednik Vlade RH Slavko Linić i objasni što se zapravo u Sisku dogodilo budući da je hrvatska policija nasrnula na hrvatske radnike, što se vidjelo na TV, tukla hrvatske majke, one koji su prosvjedovali i tražili da im se isplate obećane plaće pa Klub zastupnika HSLŠ-a traži stanku radi konzultacije, rekao je. Isti zahtjev ponovila je **Jadranka Kosor (HDZ)** u ime Kluba zastupnika HDZ-a - da se zastupnicima žurno obrate potpred-

sjednik Vlade Linić te ministri Lučin i Vidović i da ih izvijeste o događajima vezanim uz Željezaru. Radnici traže ostvarenje svojih prava a vidjeli smo da dobivaju batine i javnost je zabrinuta a i zastupnici HDZ-a i zato traže izvješće Vlade o rješavanju problema u Željezari Sisak jer je to rješavanje budućnosti Siska i cijelog tog kraja, rekla je zastupnica. Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** primijetio je da je u Saboru uveden novi običaj da

Radnici traže ostvarenje svojih prava a vidjeli smo da dobivaju batine i javnost je zabrinuta.

kada se traži stanka u ime jednog kluba zastupnika javljaju se i drugi kako bi stekli pravo na govor nakon stanke te rekao da će se u tom dijelu morati promisliti o Poslovniku te zamolio zastupnike da se u tome suzdrže.

Tonči Tadić (HSP) smatra pak u vezi s tim da je problem u Poslovniku a da klubovi imaju pravo tražiti stanku i od deset sekundi. Podsjetio je da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a tražio dan prije da se Saboru hitno obrati potpredsjednik Vlade Slavko Linić

koji je bio ključan u svim događajima u vezi sa Željezom Sisak a taj je zahtjev dosad ignorirao. Stanje u Sisku doista je teško ali je Sisak tek vrh ledenog brijega socijalnih problema u Hrvatskoj. Imamo sve teže stanje u brojnim firmama za što je opet najodgovorniji Fond za privatizaciju, rekao je i zamolio predsjednika Hrvatskog sabora i predsjedatelja **Zlatka Tomčića** da učini sve što je u njegovoj moći da se gospodin Linić obrati Saboru u ime Vlade i podnese izvješće jer, zastupnika ne bi začudilo, kaže, da Vlada to naprosto ignorira.

Zlatko Tomčić rekao je da se nitko ne ponaša ignorantski te da će prenijeti te zahtjeve. **Damir Kajin (IDS)** također je zatražio stanku u ime Kluba zastupnika IDS-a a na tragu istupa ostalih klubova kao i **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** u ime Kluba zastupnika DC-a. Misli da nije dugoročno rješenje dati dvije ili tri plaće radnicima Željezare te da Hrvatski sabor treba konačno prestati biti periferno mjesto i postati doista mjesto aktualnih događanja. Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** rekao je da Klub zastupnika SDP-a ima visoko razumijevanje za radnike Željezare Sisak i da podržava njihovo pravo za industrijsku akciju, da se izbore za

svoje pravo na primanje zaradene plaće. No ne možemo se suglasiti kad pravo industrijske akcije preraste u prosvjede kojim se žele blokirati ceste i prometnice. Stoga smatramo da je neophodno učiniti sve da se obveze prema radnicima što prije realiziraju, da se industrijska akcija prekine i da se radnici što prije vrate svojim kućama dok se s novim strateškim partnerom, kojeg treba tražiti, ne nađe način rješavanja Željezare. Ne protivimo se da se Hrvatski sabor detaljnije informira o cijelom zbivanju i Željezari Sisak ali smatramo da to sada nije izvedivo jer ni Vlada nema dovoljno informacija, primjerice, morala bi dobiti točne informacije zašto predsjednik Vijeća vjerovnika (to je predstavnik Grada Siska) nije sazvaio Vijeće vjerovnika koje je trebalo razriješiti vjerovničko-dužničke odnose u Željezari. Stoga smatramo da je potrebno dati vrijeme Vladi da do idućeg tjedna prikupi sve relevantne i točne informacije i tada izvijesti Sabor. Treba voditi računa da je Željezara Sisak potrebna našem gospodarstvu ali da u isto vrijeme u sadašnjem stanju tehnički, tehnološki i ekološki ne može biti konkurentna sličnim subjektima u okruženju. Treba uložiti najmanje 30 milijuna dolara da bi Željezara uopće bila konkurentna u radu a to onda podrazumijeva restrukturiranje, drugačije odnose u Željezari i između vlasnika, menadžmenta i radnika, rekao je, među ostalim.

Jadranka Kosor javila se zbog ispravka navoda predgovornika i rekla da misli da je netočno da Vlada nema u ovom trenutku dovoljno elemenata za izvješće koje bi podnijela zastupnicima Hrvatskoga sabora jer u Vjerovničkom vijeću ima i osoba iz HEP-a, INE, Zagrebačkog velesajma, Ministarstva financija i to je sasvim dovoljno da Vlada prikupi informacije i da se može obratiti Saboru.

Luka Trconić (HSS) je također zatražio stanku u ime Kluba zastupnika HSS-a a osvrnuo se i na problem uz traženje stanke. Doista se već nekoliko puta dogodilo da se nakon traženja stanke jednog kluba zastupnika svi drugi javljaju po inerciji da bi stekli pravo glasa. Smatra da nema potrebe da to ostane nedorečeno te je predložio da se zastupnici dogovore pa da i ostali klubovi iako nisu tražili stanku imaju pravo poslije uzeti riječ.

Zlatko Tomčić odgovorio je da će se to ipak riješiti izmjenama i dopunama

Poslovnika te predložio stanku u trajanju od pola sata.

U Željezaru uloženo 1,23 milijarde kuna

U međuvremenu u Sabor je stigao potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** i u nastavku rada podnio traženu informaciju. Najprije je ukratko podsjetio na situaciju od 1995. godine u Željezari kako bi onda mogao dati i obrazloženje postupaka Vlade. Od 1995. godine u Željezari Sisak provodi se najprije postupak sanacije, poslije postupak stečaja i u tom proteklom vremenu u Željezaru je uloženo iz Proračuna i Fonda za privatizaciju 1,23 milijarde kuna. Uz svih tih enormnih 1,23 milijarde kuna, s obzirom na neuspješno vođenje Željezare Sisak od samih zaposlenih, prije svega rukovodećih struktura, uprave, koji nikad nisu uspjeli pronaći ni

Od 1995. godine u Željezari Sisak provodi se najprije postupak sanacije, poslije postupak stečaja i u tom proteklom vremenu u Željezaru je uloženo iz Proračuna i Fonda za privatizaciju 1,23 milijarde kuna.

tržište niti način poslovanja, 9. rujna 2001. godine zbog nanovo nago-milanih gubitaka otvoren je stečaj, rekao je potpredsjednik Vlade. Već u listopadu Skupština vjerovnika, a najveći je vjerovnik ipak hrvatska država (Proračun, Fond, zdravstveni i mirovinski fond, HEP, INA), donijela je odluku o nastavku procesa proizvodnje i pokušaju preustroja, znači traženju strateškog partnera koji ima tržište u Europi, s obzirom na to da je izvoz Željezare blizu 80 posto njezine proizvodnje. Već u toku 12. mjeseca 2001. Trgovački sud u Zagrebu i Stečajno vijeće pod predsjedanjem Vesne Buljan zaključili su ugovor s mješovitom rusko-austrijskom tvrtkom "Turboimpeks" koja preuzima i imovinu Željezare Sisak i 1700 radnika i ugovor je zaključen između Željezare Nova, trgovačko društva i Trgovačkog suda u Zagrebu.

U sedam mjeseci poslovanja u 2002. godini isplaćeno je radnicima na ime punih i zaostalih plaća, otpremnine (u

stečaj ušlo više od 2000 radnika), što iz sredstava Željezare Nova što iz stečajnog dužnika, Željezare Sisak u stečaju, blizu sto milijuna kuna. Problemi se pojavljuju tijekom srpnja 2002. godine kada se proizvodnja Željezare više ne može uspješno plasirati na europsko tržište, kada je zbog nekonkurentnih cijena izgubljeno nekoliko natječaja u Hrvatskoj i tada počinje povlačenje novih vlasnika iz Željezare Nova da bi se tijekom listopada donijela konačna odluka o povlačenju iz projekta Željezara Nova i 11. studenoga obavještava se Trgovački sud o nemogućnosti nastavka tog projekta. U isto vrijeme s tim datumom razrješava se i jedini član Uprave gospodin Landeka i u Vladi RH, koja je obaviještena o tim događajima od stečajnog upravitelja Ilije Marića, dogovara se da se ipak osiguraju sredstva za plaće koje su radnici zaradili. Dogovoreno je da im se osiguraju plaće, za 7, 8. i 9. mjesec i, naravno problematični 10. mjesec kada su počele priče o raskidu ugovora između Trgovačkog suda i Željezare Sisak-Nove.

Temeljem takvih događaja Fond za privatizaciju donio je 14. studenoga odluku o osiguranju 16 milijuna kuna za plaće s tim da smo vrlo jasno rekli, s obzirom na to da Željezara Nova ne postoji da nas ni ne zanimaju partneri koji napuštaju projekt i da je naš jedini partner koji može preuzeti osigurana sredstva Željezara Sisak u stečaju i stečajni upravitelj Marić. I od 14. studenoga 2002. sredstva u Fondu su spremna za isplatu iz jednostavnog razloga što ocjenjujemo, rekao je potpredsjednik Vlade Linić, da je to neophodno kako bismo mogli nastaviti razgovore i kako bi stečajni upravitelj i Vijeće mogli pronaći novog strateškog partnera. O tome su obaviješteni i svi čelnici sindikata u Željezari Sisak pa su prema tome svi znali da je Vlada RH 14. studenoga osigurala novac za plaće i to u punom iznosu što inače nije uobičajeno u Fondu, a neovisno o tome sindikati ipak zauzimaju Tvornicu, koja inače nije vlasništvo Vlade već je u vlasništvu i pod nadzorom Suda, rekao je, među ostalim potpredsjednik Vlade Slavko Linić.

To je direktno ometanje Suda a najtragičnije je da 18. i 19. studenoga Stečajno vijeće s predsjedavajućom Vesnom Buljan vodi raspravu oko raskida ugovora sa Željezarom Nova, da se utvrđuju štete u tom dijelu i tko ih treba platiti te da se donese odluka

o preuzimanju 1700 radnika itd. Upućuje se Marića kao stečajnog upravitelja da za to dobije odobrenje Vjerovničkog vijeća koje se ne sastaje ni 19. niti 20. studenoga kad se moglo, već zakazuje sjednicu za 21. studenoga i to je razlog, kaže, ovih događanja u Sisku. Sindikati vele da je to proces koji nisu vodili, da je to događanje radnika u Željezari Sisak, navodi ali napominje da je predsjednik Vjerovničkog vijeća član Gradskog poglavarstva grada Siska zadužen za gospodarstvo a da je vođa tog događanja u Željezari gradonačelnik i župan. Oni optužuju i prozivaju Vladu da nije dala novac, da Vlada ne brine o Željezari a u isto vrijeme mogla se održati sjednica Vjerovničkog vijeća. Prema tome volja je postojala od svi osim od tog predsjednika, naglasio je Slavno Linić dodajući da Vlada jasno kaže da se na ulici plaće ne zarađuju ni dobivaju.

Evidentno je da su čelnici sindikata, gradonačelnik i župan, znajući svaki detalj i činjenicu u biti pokušali inscenirati političko događanje a ne rješavanje radnika i Željezare a pod zahtjevom policije taj je predsjednik savzao telefonski sjednicu Vjerovničkog vijeća.

Za ispravak navoda predgovornika javio se **Željko Krapljan (HDZ)** te rekao da je krajnje sramotno što spominje župana, gradonačelnika i Vjerovničko vijeće jer da je od pet članova tog Vijeća samo jedan predstavnik grada Siska (član Poglavarstva Damir Borić) a ostali su iz INE, HEP-a, zagrebačkog velesajma i Ministarstva financija, da je njegova odgovornost najmanja u svemu tome. Ovo su provokacije gospodina Linića koji gura odgovornost na Grad i Županiju koja nema utjecaj na vladajuću strukturu, misli zastupnik.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** objasnio je da je zatražena informacija dobivena smatrajući da bi bilo korektno da se odustane od iznošenja stajališta klubova zastupnika no predstavnici klubova zastupnika željeli su govoriti.

Samo jedna strana "medalje"

Mario Kovač u ime Kluba zastupnika HSLs-a rekao je da su zastupnici ovdje čuli samo jednu stranu medalje odnosno jednu dimenziju ovog problema koji se događa i odvija u gradu Sisku i Željezari a da je sigurno da postoji i druga strana a o kojoj ovdje nije progovoreno.

Smatra da u Hrvatskom saboru treba jasno reći da je pravo na prosvjed ustavno, zagarantirano pravo i da ga nitko ne smije dovoditi u pitanje. To ustavno pravo ne samo da nisu dovodile u pitanje stranke sadašnje vladajuće koalicije nego su, ne tako davno, organizirale neke od prosvjeda i u njima sudjelovale. Mi jednostavno ne možemo prihvatiti činjenicu da nam jedan prosvjed odgovara ako nam njegove političke poruke odgovaraju a da drugi prosvjed branitelja proglašavamo crnom revolucijom, pokušajem državnog udara i da radnike koji prosvjeduju radi svog radno pravnog i socijalnog statusa tučemo na ulici a da neke druge kada blokiraju ceste poslije toga još pozovemo na ručak u Sabor.

Radnici će dobiti plaće no to zapravo nije rješenje problema i od Vlade tražimo da jasno kaže kako će riješiti problem Željezare Sisak jer je to krucijalno gospodarsko i socijalno pitanje grada Siska, radi se o oko dvije tisuće zaposlenih i njihovih članova obitelji.

Mi u HSLs-u prosvjedujemo protiv bahatih i arogantnih izjava predstavnika Vlade koji prozivaju za bahatost radnike, sindikalne vođe s kojima su pobijedili na ovim izborima. A ta bahatost i netolerancija upotrebljava se u jednu svrhu, da bi se zamaglili problemi, da bi se prikrilo neznanje i nesnalazjenje. Stoga tražimo da nam se ovdje kaže što se kani sa Željezarom Sisak, rekao je zastupnik podsjećajući ujedno na izjavu ministra unutarnjih poslova povodom događaja u Sisku da policija nije prekršila svoje ovlasti i da je svoj posao odradila profesionalno. A poslije vidimo ljude izudarane, udarenu ženu bačenu na pod i gaženu pa gdje je tu zapovjedna odgovornost ministra (to su bile interventne jedinice). Za greške treba odgovarati a ovdje su one velike i neoprostive, kaže.

Pavle Kalinić (SDP) ispravio je predgovornika i rekao je da "smo pobijedili na izborima" jer je bila neka koalicija te da Vlada nije vlasnik Željezare nego Trgovački sud (treba vidjeti zašto je bio taj strateški partner) i ispred Suda Ilija Marić.

Policija prekoračila ovlaštenja

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Željko Krapljan (HDZ)** i najprije zahvalio zastupnici Marijani Petir što je bila nazočna događajima u

Sisku i pokušala maksimalno pomoći u rješavanju problema. Smatra da su kamen spoticanja neistinite stvari koje iznosi potpredsjednik Vlade Linić. Ponovio je da se ne može prozivati člana Poglavarstva - a ni predbacivati gradonačelniku i županu - kao jednog od člana Vijeća kad znamo tko čini većinu Vijeća i iz kojih stranaka dolaze i tko ima utjecaja na njih. Zna se jako dobro tko je odredio i postavio Iliju Marića koji se prema informacijama 1997. vratio iz Prištine gdje je bio direktor Beograd banke (a tu su i druge priče). Da se takve stvari događaju u Hrvatskoj to je zastupniku kao hrvatskom branitelju i časniku koji je zapovijedao oslobođenjem Banovine nepojmljivo (zar nemamo dovoljno stečajnih upravitelja u Hrvatskoj).

Grad Sisak i Županija spremni su financijski pomoći a i već pomažu radnicima Željezare i njihovim obiteljima i u tu svrhu Grad se odrekao 105 milijuna od komunalne naknade, naglasio je zastupnik ne zaobilazeći ni spomenutu bahatost i aroganciju Slavka Linića ("prešao je sve mjere"). Stvarno stanje u Sisku je trebalo vidjeti a ono što je Hrvatska televizija prikazala možda je svega pet posto od tamošnjih događanja o čemu postoji snimljena kasetna Televizije NET iz Kutine. Vidjelo bi se onda kako žene tuku na cesti, kako policajci ženu na podu lupaju nogama, veli zastupnik pa ne može vjerovati da nadležni ministar kaže da je bilo sve u redu. Policija je prekoračila sva ovlaštenja, tvrdi zastupnik odgovorno a krivcem za to smatra ministra koji je to dopustio. A ništa se ne bi dogodilo da se policija maknula i da su plaće isplaćene i kao da netko svjesno i namjerno komplicira i želi pokazati svoju bahatost i veličinu, misli zastupnik.

Govorio je opširnije i o situaciji u Sisku kad je intervenirala policija jer je on kao i zastupnica Petir, gradonačelnik, župan i drugi smirivao situaciju (nije bilo ugodno stajati između dviju vatri) i treba shvatiti u kakvom se stanju nalaze ti ljudi (branitelji iz Domovinskog rata), Grad Sisak i Županija Sisačko-moslavačka, jer o Željezari ne ovisi samo 2.000 obitelji već i druge tvrtke poput Slavijatransa itd. Ova Vlada mora odgovorno izaći pred ljude i reći da li Željezara Sisak ovaj državi treba ili ne (ulaganja iz Siska se na neki način odvlače prema Rijeci iza čega opet stoji Slavko Linić, tvrdi zastupnik) i

ne možemo se maćehinski ponašati prema određenim dijelovima naše države. Dužni smo i odgovorni naći rješenje kuda i kako dalje Željezara i to hrvatska Vlada mora i može ako je to mogla Vlada HDZ-a u ratnim godinama, rekao je, među ostalim.

Na ovo izlaganje bilo je više ispravaka netočnih navoda. **Branimir Glavaš (HDZ)** ispravio je predgovornika i rekao da je ministar Lučin izdao zapovijed (ne dopustio) da policija tuče radnike i žene sisačke Željezare jer Specijalnom postrojbom zapovijeda osobno ministar i ravnatelj policije Ranko Ostojić.

Marijana Petir (HSS) također je ispravila navod i rekla da postoji odgovornost Grada i Županije jer posljednjih deset godina njihovi su predstavnici sjedili u Nadzornom odboru i Upravi Željezare i uzimali velike menadžerske plaće a ništa nisu učinili. Postoji i odgovornost gradonačelnika Dinka Pintarića koji se nije želio javiti na telefonsko traženje zastupnice da pozove predsjednika Vijeća (svog zaposlenika) i da radnicima kaže da će plaće biti isplaćene.

Snježana Biga-Friganović (SDP) dodala je da zastupnik Krapljan nije objasnio zašto predsjednik Vijeća nije sazvaio sjednicu i isplatio radnicima novac koji je osigurala Vlada RH. Mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** naveo je da je od 1990. do 2000. godine nestalo 11.000 radnih mjesta no predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. **Mato Arlović** zamolio ga je da ne rabi institut ispravka netočnog navoda za iznošenje svog mišljenja. **Željko Krapljan** pokušao se javiti radi povrede Poslovnika zastupnika Kalinića no predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da mu je on zbog toga već izrekao opomenu.

Radnicima reći istinu

Damir Kajin (IDS) govorio je opširnije u ime Kluba zastupnika IDS-a te naglasio da radnici Željezare moraju dobiti obećane plaće (iako to ne rješava ništa osim da mogu platiti režije i da ne budu gladni). No bitno je da treba pokušati spasiti Željezaru jer jedino tako dio radnika može zadržati posao. Isto tako je jasno da se država mora pobrinuti za radnike koji neće naći posao u Željezari ali da valja reći da je država od 1990. do danas u Željezaru uložila više od 200 milijuna američkih dolara. Pitanje je što se s tim novcem moglo učiniti (da se dalo

svakom radniku po 100.000 dolara) no željezaru treba spasiti jer će bez nje i čitava Županija biti "mrtva". S druge strane i gospodin Linić je u pravu kad kaže da država ne može voditi Željezaru, može činiti samo ovo što i sada čini, iz mjeseca u mjesec doznavačavati plaće no to je jedna krajnje besperspektivna situacija (gubi se tržište, radna mjesta), rekao je, među ostalim.

Krucijalno pitanje je, smatra on, je li MUP trebao prijeći radnicima Željezare prelazak preko mosta i primijeniti silu. Nije, odgovara zastupnik, dodajući da to treba jasno i odgovorno osuditi. A i ne treba u tome odgovornost s pojedinih tijela Vlade prebacivati na ljude iz Sisačke policije jer, zastupnik je uvjeren, da se u Sisku ništa nije dogodilo što Zagreb nije dopustio (sjetio se zagrebačkih demonstracija 1998.) U vezi sa situacijom u Sisku uslijedile su i poruke raznih tvornica gdje su se metalci na neki način spremali na generalni štrajk u znak solidarnosti s radnicima Željezare. To treba izbjeći ne zato jer bi se time paralizirala privreda Hrvatske već što bi nešto slično zemlju moglo gurnuti u duboke podjele koje bi mogle zaustaviti sve pozitivne trendove u zemlji, jer, riješena je nelikvidnost, raste industrijska proizvodnja, inflacija je minimalna, itd.

Radnicima treba reći istinu i ne zavaravati ih, rekao je, među ostalim.

Milanka Opačić (SDP) ispravila je navod predgovornika "da se u Sisku ništa nije dogodilo što Zagreb nije dopustio" jer to su doista insinuuacije. Zastupnica to odlučno odbija i kaže da nitko iz Vlade, a posebno ministar Lučin to nije naredio no s druge strane, radnici imaju pravo tražiti svoja prava a policija ima dužnost i obvezu zaštititi ostale građane i osigurati im normalan život. Dovoljno bi trebalo biti što je ministar rekao da ako je netko prekršio svoje ovlasti da će biti sankcioniran.

Rezultat pogrešne politike

Vesna Škare-Ožbolt (DC) govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a. Nakon kronologije koju je potpredsjednik Vlade Linić iznio u vezi sa Željezarom Sisak moramo reći da je bez obzira na sve, sadašnje katastrofalno stanje u Željezari ipak rezultat pogrešne politike Vlade koja je probleme u gospodarstvu rješavala stečajevima. Prema postojećoj formuli Vladine politike rješavanje problema u gospo-

darstvu treba prepustiti preustroju u stečaju i to potpredsjednik Vlade kontinuirano govori a takvih smo se obrazloženja naslušali u sličnim situacijama i kada je niz poduzeća u međuvremenu doista i propalo.

Točno je da je za nastalo stanje u Željezari krivo Vjerovničko vijeće i sada je već sasvim izvjesno da je u samom postupku preustroja donijelo krivu odluku o izboru Turboimpeksa kao strateškog partnera iako su sindikati imali podatke da je to nesolidna firma i praktički finansijski potpuno nesposoban partner. I sada je pitanje hoće li tijelo ili osoba koja je izvršila taj izbor odgovarati za takvu katastrofalnu odluku. Željezara je radila za vrijeme rata i da nije radila tada ne bi bilo ni Siska a ako sada ne bude radila opet neće biti tog grada. Držimo da Vlada mora držati stanje Željezare u rukama zato što je to ključna strateška tvornica i za opstanak Grada i za opstanak gospodarstva u Županiji i Klub zastupnika DC-a od Vlade traži da u najkraćem mogućem roku nađe za Željezaru dugoročno i kvalitetno rješenje i da se utvrdi odgovornost svih onih koji su donijeli krive odluke i doveli Željezaru u ovo stanje, rekla je zastupnica.

Na kraju je dodala da je poslati interventnu policiju na radnike praktički dokaz jedne bijesne nemoći da se nešto napravi pa ovaj Klub zastupnika traži i odgovornost za one koji su prekršili ovlasti i udarali po radnicima ali i da netko iz Vlade odgovara za to nastalo stanje. Vježbanje discipline i strogoće na radnicima ne može biti politika ni ove, ni one, ni neke druge vlade, naglasila je dodajući da od međusobnih optužbi tko je odgovoran (sadašnja ili bivša vlast) za stanje u Željezari i od nekih političkih obračuna radnici Željezare neće imati nikakve koristi.

Ivo Fabijanić (SDP) ispravio je kao netočan navod zastupnice da je pogrešna bila politika i da je još uvijek pogrešna politika stečaja koju provodi Vlada RH. To nije točno jer ima čitav niz primjera gdje su upravo stečajevi omogućili da se i tvornice koje su propadale u stečaju obnove i da se zadrže radna mjesta. Sve ovo što se ovdje plaća plaćaju svi radnici u Hrvatskoj iz svojih doprinosa a kada nema novca za škole, za branitelje, za porodiljne naknade onda je opet kriva Vlada, rekao je, među ostalim.

Nakon toga predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** konstatirao je da je završeno s ispravcima netočnih navoda i izjašnjavanjima klubova zastupnika pa se prešlo na raspravu po dnevnom redu.

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

MIROVINSKA REFORMA

Kriteriji za ostvarivanje nacionalne mirovine za poljoprivrednike

Na zastupničko pitanje **Stjepana Živkovića (HSS)** u vezi s **obvezom izvršenja Zaključka Hrvatskog sabora o izradi sustava nacionalnih mirovina za poljoprivrednu populaciju stariju od 75 godina, koja ne ostvaruje nikakav oblik novčanih primanja** - odgovorila je **Vlada RH**.

"Zastupničko pitanje odnosi se na izvršavanje Zaključka Hrvatskog sabora, a u vezi s izradom prijedloga sustava nacionalnih mirovina za populaciju stariju od 75 godina, najosjetljivijeg i najugroženijeg sloja poljoprivrednog stanovništva koje ne ostvaruje nikakav oblik novčanih primanja, tj. nema osigurane preduvjete za podmirenje osnovnih životnih potreba, niti ih je više u stanju osigurati.

U Strategiji razvitka RH u 21. stoljeću, koja je raspravljena u Hrvatskome saboru, u dijelu koji se odnosi na Strategiju razvitka mirovinskog sustava u razdoblju od 2002. do 2018. godine, u sklopu reforme najniže mirovine, predlaže se i utemeljenje sustava socijalne sigurnosti za starost.

To bi konkretno značilo uvođenje neke vrste mirovinskog primanja (npr. nacionalna mirovina), kojim bi se zaštitila najstarija populacija koja zbog nekog razloga nije ostvarila uvjete za priznanje prava iz mirovinskog sustava. Kod izrade mogućih rješenja razmotrit će se i mogućnost vezivanja navedenog instituta uz sustav socijalne skrbi.

Prema sadašnjim idejnim rješenjima dio populacije koji bi trebao biti obuhvaćen sustavom nacionalne mirovine je i stanovništvo treće životne dobi koje obitava u ruralnim područjima RH, a koje je posredno ili neposredno u životu bilo vezano uz poljoprivrednu proizvodnju. Za takve

osobe bi, uz opće kriterije, trebalo propisati i dodatne kriterije. Primjerice, takva kućanstva ne bi smjela posjedovati resurse neophodne za obavljanje poljoprivredne proizvodnje, pri čemu se prije svega misli na poljoprivredno zemljište.

Međutim, kriteriji kao i uvjeti koje bi trebalo zadovoljiti za ostvarivanje nacionalne mirovine utvrdit će se prilikom definiranja koncepta, tijekom 2003. godine" - stoji u odgovoru Vlade.

UNUTARNJI POSLOVI

Povrat zemljišta na Prevlaci bivšim vlasnicima

Na zastupničko pitanje **Dubravke Šuice (HDZ)** u vezi s **istekom mandata promatračima UN-a na prostoru Prevlake**, te u vezi s **povratom zemlje na Prevlaci bivšim vlasnicima** - odgovorila je **Vlada RH**.

Vijeće sigurnosti Ujedinjeni naroda u svojoj Rezoluciji broj 1437 (2002), od 11. listopada 2002. godine, odlučilo je zaključiti mandat Vojne promatračke misije UN-a na Prevlaci (UNMOP) do 15. prosinca 2002. godine, s obzirom na to da je sigurnosna situacija na Prevlaci već duže vrijeme mirna. Ujedno, RH i Savezna Republika Jugoslavija pregovaraju o privremenom prijelaznom režimu uzduž južne granice koji bi premostio razdoblje od odlaska UNMOP-a do potpisivanja Ugovora o državnoj granici između RH i SRJ. Pregovori su u tijeku i očekuje se skori završetak i potpisivanje Proto-

kola o privremenom prijelaznom režimu uzduž južne granice između RH i SRJ.

Visina naknade za oduzeto poljoprivredno zemljište utvrđena rješenjima nadležnih ureda državne uprave razlikuje se s obzirom na vrijeme donošenja predmetnih rješenja i propise koji su u to vrijeme bili na snazi.

Naime, Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetoga poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta ("NN", broj 58/98), izmijenjen je Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetoga poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta ("NN", broj 106/2001), koji je stupio na snagu 30. studenoga 2001. godine.

Glede pitanja povrata zemljišta prijašnjim vlasnicima na poluotoku Prevlaka, Vlada RH skreće pozornost da se u provođenju postupaka vraćanja oduzete imovine prijašnjim vlasnicima, sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, treba uvažavati i jedno od osnovnih načela predviđenih Zakonom o općem upravnom postupku, a to je utvrđivanje materijalne istine što, između ostaloga, podrazumijeva i obavljanje očevida na terenu (identificiranje oduzete imovine i sl.).

Upravo u odnosu na obvezu obavljanja očevida na terenu, u praksi se pojavila faktična nemogućnost obavljanja ove procesne radnje, s obzirom na to da je područje poluotoka Prevlake još uvijek pod nadzorom

Međunarodnih promatračkih snaga Ujedinjenih naroda koje ne dopuštaju pristup na to područje - stoji na kraju odgovora Vlade Republike Hrvatske, upućenog zastupniku 24. listopada 2002. godine.

M. M.

Ispravak

U broju 348 IHS-a, od 3. prosinca 2002. godine, na strani 54 u rubrici "Zastupnici pitaju - Vlada odgovara" u prvom stupcu potkrala se redakcijska greška stranačke pripadnosti zastupnice Marije Lugarić.

Pod naslovom "Pravedan inspekcijski nadzor ugostiteljskih objekata u svim županijama" treba stajati: "Zastupnica Marija Lugarić (SDP)".

Ispričavamo se zastupnici Lugarić i molimo čitatelje da uvažavaju ispravak.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora